

Problematika sledování osob z hlediska soukromého detektiva

Bc. Vojtěch Nečas

Diplomová práce
2022

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně
Fakulta aplikované informatiky

Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně

Fakulta aplikované informatiky

Ústav elektroniky a měření

Akademický rok: 2021/2022

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

(projektu, uměleckého díla, uměleckého výkonu)

Jméno a příjmení: **Bc. Vojtěch Nečas**
Osobní číslo: **A19502**
Studijní program: **N3902 Inženýrská informatika**
Studijní obor: **Bezpečnostní technologie, systémy a management**
Forma studia: **Kombinovaná**
Téma práce: **Problematika sledování osob z hlediska soukromého detektiva.**
Téma práce anglicky: **Problematics of Tracking People from the Private Detective Point of View.**

Zásady pro vypracování

1. Zpracujte literární rešerši na dané téma, včetně norem, souvisejících s oprávněnou možností sledování osob soukromým detektivem.
2. Systemizujte hlavní technické prostředky pro sledování osob soukromým detektivem.
3. Uvedte základní způsoby sledování osob soukromým detektivem v souvislosti s používanými formami, metodami a technologiemi.
4. K tématu práce připravte a realizujte vlastní šetření s využitím vybraných základních metod.
5. Analyzujte základní způsoby sledování osob soukromým detektivem z hlediska společenských, právních, technických a ekonomických možností soukromého detektiva.
6. Zpracujte vhodnou formou metodiku základních způsobů sledování osob soukromým detektivem v podmínkách České republiky.

Forma zpracování diplomové práce: **tištěná/elektronická**

Seznam doporučené literatury:

1. BLÁHA, Milan. *Případy soukromého detektiva současnosti: První publikace se skutečnými případy soukromého detektiva v 21. století u nás, referenční příběhy soukromé detektivní činnosti pro každého a zároveň příručka pro začínající soukromé detektivy*. Praha: Lud'ka Tomešová, Tiskárna LT, 2015, 36 s.
2. BRABEC, František. *Soukromé detektivní služby*. Praha: Eurounion, 1995. ISBN 80-85858-16-9.
3. KAMENÍK, Jiří a František BRABEC. *Komerční bezpečnost*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, 344 s. ISBN 978-80-7598-303-9.
4. LUKÁŠ, Luděk. *Bezpečnostní technologie, systémy a management III.: Teorie a praxe ochrany majetku a fyzické bezpečnosti*. Zlín: VeRBuM, 2013, 456 s. ISBN 978-80-87500-35-4.
5. MACQUEEN, Adam. *Private Eye: The First 50 Years : an A-Z*. London: Private Eye, 2011, 311 s. ISBN 9781901784565. 1901784568.
6. PRONZINI, Bill a Martin Harry GREENBERG. *Soukromé očko*. Ostrava: Domino, 2005. ISBN 80-730-3245-7.
7. PRONZINI, Bill. *The Mammoth Book of Private Eye Stories*. 2. London: Running Press, 2004, 600 s. ISBN 9780786713714. 0786713712.

Vedoucí diplomové práce:

Ing. Zdeněk Maláník, Ph.D.
Ústav bezpečnostního inženýrství

Datum zadání diplomové práce: **3. prosince 2021**

Termín odevzdání diplomové práce: **23. května 2022**

doc. Mgr. Milan Adámek, Ph.D. v.r.
děkan

Ing. Milan Navrátil, Ph.D. v.r.
ředitel ústavu

Ve Zlíně dne 7. února 2022

Prohlašuji, že

- beru na vědomí, že odevzdáním diplomové práce souhlasím se zveřejněním své práce podle zákona č. 111/1998 Sb. o vysokých školách a o změně a doplnění dalších zákonů (zákon o vysokých školách), ve znění pozdějších právních předpisů, bez ohledu na výsledek obhajoby;
- beru na vědomí, že diplomové práce bude uložena v elektronické podobě v univerzitním informačním systému dostupná k prezenčnímu nahlédnutí, že jeden výtisk diplomové práce bude uložen v příruční knihovně Fakulty aplikované informatiky. Univerzity Tomáše Bati ve Zlíně;
- byl/a jsem seznámen/a s tím, že na moji diplomovou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) ve znění pozdějších právních předpisů, zejm. § 35 odst. 3;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 1 autorského zákona má Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně právo na uzavření licenční smlouvy o užití školního díla v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- beru na vědomí, že podle § 60 odst. 2 a 3 autorského zákona mohu užít své dílo – diplomovou práci nebo poskytnout licenci k jejímu využití jen připouští-li tak licenční smlouva uzavřená mezi mnou a Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně s tím, že vyrovnání případného přiměřeného příspěvku na úhradu nákladů, které byly Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše) bude rovněž předmětem této licenční smlouvy;
- beru na vědomí, že pokud bylo k vypracování diplomové práce využito softwaru poskytnutého Univerzitou Tomáše Bati ve Zlíně nebo jinými subjekty pouze ke studijním a výzkumným účelům (tedy pouze k nekomerčnímu využití), nelze výsledky diplomové práce využít ke komerčním účelům;
- beru na vědomí, že pokud je výstupem diplomové práce jakýkoliv softwarový produkt, považují se za součást práce rovněž i zdrojové kódy, popř. soubory, ze kterých se projekt skládá. Neodevzdání této součásti může být důvodem k neobhájení práce.

Prohlašuji,

- že jsem na diplomové práci pracoval samostatně a použitou literaturu jsem citoval. V případě publikace výsledků budu uveden jako spoluautor.
- že odevzdaná verze diplomové práce a verze elektronická nahraná do IS/STAG jsou totožné.

Ve Zlíně, dne 23. května 2022

Vojtěch Nečas, v. r.

podpis studenta

ABSTRAKT

Cílem práce je analyzování způsobů sledování (ze společenských, právních, ekonomických a technických hledisek) a navržení metodiky pro základní způsoby sledování. Práce obsahuje systemizaci detektivních forem, metod a prostředků a byla provedena analýza, kterou jsem doplnil o šetření praktického příkladu sledování osoby. Analýza ukázala, jak moc komplexním sektorem soukromé detektivní služby jsou a poukázala na potřebu změn v oblasti legislativy, která v České republice nemá vyhovující podobu. Navržená metodika vychází z předpokladů, principů a zásad, které musí být naplněny, aby re-alizované sledování bylo zákonné, odborné, efektivní a úspěšné. Při splnění metodiky je výsledkem přidaná hodnota klientům, kterým detektiv zpracuje zakázku v náležitě kvalitě. Důležitý je také přínos pro celkový sektor služeb soukromých detektivů, který tím upevňuje svůj význam a umístění v naší společnosti.

Klíčová slova: detektiv, detektivní činnost, soukromé detektivní služby, sledování osob, forma, metoda, technické prostředky, dokumentování, právní zájem, metodika

ABSTRACT

The goal of the thesis is to analyze surveillance techniques, including their social, legal, economic, and technological aspects, and to propose guidelines for the main surveillance techniques. The thesis systemizes the forms, methods, and means of detective work. An analysis is conducted and complemented with a practical case study of surveillance of a person. The analysis reveals an extreme level of complexity of the private investigation industry, suggesting that existing Czech laws are inadequate and require revisions. The guidelines proposed define a set of assumptions and principles that should be met to ensure a lawful, professional, effective, and successful surveillance effort. If implemented, the guidelines will bring added value to clients in terms of a quality job performed by the detective. This will also benefit the private investigation industry by enhancing its significance and status in society.

Keywords: detective, detective work, private detective services, tracking people, form, method, technical means, documentation, legal interest, methodology

Rád bych zde poděkoval vedoucímu mé diplomové práce Ing. Zdeňku Maláníkovi za odborné vedení, ochotu a rady, které mi poskytl při zpracování. Dále děkuji JUDr. Františkovi Brabcovi a JUDr. Jiřímu Kameníkovi za velkou ochotu sdílet odborné poznatky z oboru řešené problematiky. Také moc děkuji detektivovi, který vzhledem k citlivosti poskytnutých informací nebude jmenován, a který mi ukázal, jak probíhá praxe v oboru řešené problematiky.

OBSAH

ÚVOD	10
I TEORETICKÁ ČÁST	12
1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY	13
1.1 TEORIE INFORMACE	13
1.1.1 Primární zdroje	14
1.1.2 Sekundární zdroje.....	14
1.2 ZPRAVODAJSKÉ PRINCIPY	16
1.2.1 Formy	17
1.2.2 Metody	19
1.2.3 Prostředky.....	20
1.3 DETEKTIVNÍ ČINNOST	21
1.3.1 Charakteristika.....	21
1.3.2 Formy	23
1.3.3 Metody	26
1.3.4 Prostředky.....	39
1.4 PRÁVNÍ ASPEKTY	40
1.4.1 Živnostenský zákon.....	41
1.4.2 Listina základních práv a svobod.....	43
1.4.3 Občanský zákoník.....	44
1.4.4 Občanský soudní řád	48
1.4.5 Trestní zákoník.....	48
1.4.6 Zákon o trestním řízení soudním	50
1.4.7 Zákon o svobodném přístupu k informacím.....	52
1.4.8 Zákon o zpracování osobních údajů.....	52
1.4.9 Pořizování fotografií, videa a zvukových záznamů	57
2 TECHNICKÉ PROSTŘEDKY PRO SLEDOVÁNÍ.....	61
2.1 BĚŽNÉ PROSTŘEDKY.....	61
2.1.1 Mobilní telefon a notebook	61
2.1.2 Automobil	62
2.1.3 Oděv.....	63
2.1.4 Fotoaparát.....	64
2.1.5 Kamera	64
2.1.6 Diktafon.....	65
2.2 OPTICKÉ PROSTŘEDKY.....	65
2.3 SPECIÁLNÍ TECHNIKA	66

2.3.1	Odposlech.....	66
2.3.2	Noktovizor.....	67
2.3.3	Termovize.....	68
2.3.4	GPS.....	69
2.3.5	Bezpilotní letouny	70
3	ZÁKLADNÍ ZPŮSOBY SLEDOVÁNÍ OSOB	72
3.1	STATICKÝ OTEVŘENÝ ZPŮSOB	72
3.2	STATICKÝ SKRYTÝ ZPŮSOB.....	73
3.3	DYNAMICKÝ OTEVŘENÝ ZPŮSOB	73
3.4	DYNAMICKÝ SKRYTÝ ZPŮSOB.....	74
3.4.1	Pěší sledování.....	75
3.4.2	Sledování vozidlem.....	77
3.4.3	Sledování menším počtem detektivů	80
3.4.4	Ztráta sledované osoby	81
3.4.5	Sledování styků zájmové osoby	82
4	ODBORNÉ KONZULTACE	83
4.1	KONZULTACE S JUDR. JIŘÍM KAMENÍKEM.....	84
4.1.1	Právní hlediska.....	84
4.1.2	Realizační hlediska.....	85
4.2	KONZULTACE S JUDR. FRANTIŠKEM BRABCEM.....	86
II	PROJEKTOVÁ ČÁST	90
5	PŘÍKLAD SLEDOVÁNÍ Z PRAXE	91
5.1	CHARAKTER ZAKÁZKY A PŘÍPRAVNÁ FÁZE.....	91
5.2	REALIZAČNÍ FÁZE	93
5.3	FÁZE VYHODNOCENÍ	94
5.4	ZÁVĚREČNÉ SHRUTÍ.....	95
6	ANALÝZA SLEDOVÁNÍ OSOB Z RŮZNÝCH HLEDISEK	96
6.1	SPOLEČENSKÁ HLEDISKA.....	96
6.2	PRÁVNÍ HLEDISKA	104
6.2.1	Detektivní činnosti jakožto podnikání	105
6.2.2	Princip zákonnosti detektivní činnosti	106
6.3	TECHNICKÁ HLEDISKA	109
6.4	EKONOMICKÁ HLEDISKA	110
7	METODIKA SLEDOVÁNÍ OSOB	114
7.1	ÚVOD DO PROBLEMATIKY	114

7.1.1	Definice pojmů	114
7.1.2	Náplň soukromých detektivních služeb	115
7.1.3	Právní hlediska	115
7.1.4	Profesní sdružení	116
7.1.5	Etický kodex	116
7.2	SOUKROMÉ DETEKTIVNÍ SLUŽBY	117
7.2.1	Provozní předpoklady	117
7.2.2	Personální předpoklady	119
7.2.3	Smlouva s klientem	120
7.2.4	Formy, metody a prostředky	121
7.3	METODA SLEDOVÁNÍ.....	123
7.3.1	Fáze sledování.....	125
7.4	PRINCIPY DYNAMICKÉHO SKRYTÉHO SLEDOVÁNÍ	128
7.4.1	Pěší sledování.....	128
7.4.2	Sledování vozidlem.....	129
7.4.3	Kombinace pěšího a vozidlového sledování	130
7.4.4	Sledování styků se zájmovou osobou	131
7.4.5	Sledování menším počtem detektivů	131
7.4.6	Ztráta sledované osoby	132
7.5	DODATEK.....	132
	ZÁVĚR	133
	SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	136
	SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK	141
	SEZNAM OBRÁZKŮ	142
	SEZNAM PŘÍLOH	143

ÚVOD

V informacích je síla. Proto, když postrádáme dostatek informací, abychom mohli vyvodit konkrétní závěry, cítíme slabost. Získat určité informace vyžaduje použití individuálních přístupů, které buď neznáme, nebo si s nimi nevíme rady.

Pomoc můžeme nalézt u soukromých detektivů. Jejich služby nám dávají příležitost získat potřebné informace odborným způsobem, dostatečně rychle a kvalitně. Důvody, proč informace potřebujeme, mohou být různé, ale někdy jde o informace potřebné pro zásadní rozhodnutí, nebo jde o podklady pro správní, soudní a úřední rozhodování. Jindy informace zajišťují náš pocit jistoty a bezpečí a právě do tohoto sektoru soukromé bezpečnosti služby soukromých detektivů patří.

Téma diplomové práce jsem zvolil s ohledem na uvedené vnímání problematiky. Jde o problematiku aktuální s určitým významem pro naši společnost, přestože práce detektiva je pro většinu z nás opředena záhadou. Když jsem pátral po podrobnějších informacích, velice rychle jsem zjistil, že o službách detektivů a principech jejich činnosti je k dispozici jen velmi skromný rozsah zdrojů. Motivací věnovat se problematice byla tedy nejen její aktuálnost, ale také mé odhodlání vnést do problematiky více příležitostí k jejímu porozumění.

Tato práce si dává za cíl analyzovat problematiku služeb soukromých detektivů v podmínkách České republiky. Pozice jejich služeb ve společenském žebříčku se u nás značně odlišuje od zkušeností v jiných státech, kde mají soukromé detektivní služby zpravidla daleko větší význam a prestiž. Přínos pro klienty soukromých detektivů, kterými jsou samotní občané, spočívá nejen v řešení jejich problémů s nedostatkem informací, ale také jde o alternativní cestu, kdy občané nejsou vázáni pouze na orgány státního aparátu.

Hlavním cílem práce je analýza problematiky sledování osob z různých hledisek a návrh metodiky pro sledování osob v podmínkách České republiky.

Na úvod práce, v kapitole 1.1, objasňuji základní principy, které souvisí s informacemi a jejich zpracováním. Pochopení toho, jak informace zpracovat, abychom mohli vyvodit a využít správné poznatky, je zásadní. Principy této zpravodajské činnosti popisují v kapitole 1.2.

Princip detektivní činnosti se zpravodajstvím velmi úzce souvisí. V podstatě ze zpravodajských principů vychází. V kapitole 1.3 popisují základní charakter a podstatu detektivní činnosti s uvedením forem, metod a prostředků. S touto činností značnou mírou souvisí právní aspekty. Legislativa se může veřejnosti zdát složitá a není snadné jí správně porozumět. Na správném pochopení však závisí i porozumění zákonnosti a významu detektivních služeb a proto kapitola 1.4 obsahuje přehled nejvýznamnějších

legislativních nástrojů, které se soukromou detektivní činností souvisí.

Samotná detektivní činnost se neobejde bez pomocných prostředků. Kapitola 2 systemizuje a popisuje nejčastěji používané prostředky při sledování osob. Prostředky plní také důležitou úlohu dokumentace, protože pokud chceme ze získaných informací vyvozovat nějaké závěry, musíme mít tyto informace podloženy. Právě zde vyniká význam soukromých detektivních služeb, protože nám umí získat důkazy pro uspokojení našeho právního zájmu a tím nám umožňují domoci se svých práv.

Konkrétní způsoby, jakými detektivové realizují sledování, uvádí kapitola 3. Jde o náročnou práci v dynamickém systému a existuje mnoho variant, jak sledování realizovat. Na volbě správného postupu vždy závisí kvalita koncového výsledku.

Zmíněný nedostatek zdrojů poznatků, především z oboru detektivních činností, jsem řešil konzultacemi s odborníky. V kapitole 4 uvádím konzultaci s JUDr. Jiřím Kameníkem a JUDr. Františkem Brabcem. Získání poznatků od odborníků z praxe bylo velmi přínosné a pro práci zásadní. Navíc byl zmíněn i nevhodný stav podmínek, které panují v České republice, kdy soukromé detektivní služby nemají vhodné řešení v rámci celého systému státu.

Praktickou část jsem obohatil o příklad sledování přímo z praxe. Asistencí u řešeného případu jsem si osvojil postup detektiva, který popisuji v kapitole 5 včetně výsledků. Zkušenost z praxe byla významnou konfrontací očekávání a předpokladů s realitou.

Pro praktickou část byla důležitá analýza sledování osob z různých hledisek. Práce se v kapitole 6 zaměřuje na společenská, právní, technická a ekonomická hlediska. Analýza je u všech hledisek zpracována se zaměřením na možnosti, jaké detektiv má a jak tato hlediska ovlivňují naši společnost a klienty. Pro zvýšení objektivitu analýzy společenských hledisek jsem doplnil analýzu o anketu, která se zaměřovala na zjištění, jak jsou soukromé detektivní služby vnímány obyčejnými lidmi.

Závěr praktické části tvoří navržená metodika v kapitole 7, která byla hlavním cílem této práce. Jde o souhrn základních poznatků, principů, postupů a podmínek, které musí být splněny. Pokud budou postupy a podmínky splněny, sledování soukromým detektivem bude provedeno odborně, kvalitně, spolehlivě a především zákonně. Dojde tak k uspokojení klienta domáhajícího se svých práv, detektiva realizujícího detektivní činnost za účelem zisku a také státu reprezentujícího orgán dozorující nad službami soukromých detektivů. Soukromé detektivní činnosti navíc významně podporují prevenci kriminality a posilují tak bezpečnost (ať již hmotnou nebo nehmotnou) a spokojenost nás všech. Právě k tomuto cíli by měly soukromé detektivní služby aspirovat.

I. TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚVOD DO PROBLEMATIKY

Tato kapitola objasňuje základní prvky a principy, které přímo souvisí s detektivní činností. Základním předpokladem pro prosazování zájmů je dostupnost potřebných informací, které ne vždy lze získat standardními postupy nebo prostředky. Práce detektiva na zpracování informací stojí a padá. Činnost, kdy získáváme, případně zpracováváme potřebné informace označujeme obecně jako zpravodajskou činnost[1].

1.1 Teorie informace

Pojem informace lze obecně definovat jako jakékoli sdělení získané z rozhovoru nebo médií okolo nás (televize, rádio atd.). Z pohledu teorie není pojem informace jednoznačně definován. Většina definic vychází z výkladů dalších důležitých pojmů souvisejících s informací. Jde o data, znalost, zkušenost, informační systém a informační potřebu[2][3].

Data reprezentují fakta a myšlenky v podobě, která umožňuje jejich přenos, zpracování a uchování. Informace získáváme z dat takovým způsobem, aby byly srozumitelné a použitelné. Samotná data mají podobu textu, čísla, obrazu, zvuku nebo jiného reprezentovatelného formátu. Když data zpracujeme do strukturované a pro člověka vhodné pochopitelné podoby, získáváme informace. Jakmile je člověk schopen vysvětlit a pochopit informace, získává díky nim určité znalosti. Rozdíl mezi informací a znalostí je ten, že informace je časově pomíjivá, kdežto znalost má trvale platnou hodnotu[2][1][3].

Aplikováním znalostí do praxe ověřujeme jejich uplatnitelnost a tím získáváme zkušenosti. Celkový soubor uživatelů, prostředků, zdrojů, zpracovatelů, činností (získání, analýza, zpracování a uchování dat) označujeme jako informační systém, jehož součástí je také schopnost prezentovat potřebné informace vhodnou formou. Všechny informace, potřebné pro dosažení určitého záměru, označujeme jako informační potřebu[2][1][3].

Kvalitu informací můžeme ohodnotit podle jejich vlastností. Použitelná informace by vždy měla být:

- pravdivá,
- aktuální,
- srozumitelná,
- včasná,
- relevantní,
- spolehlivá,

- ověřitelná,
- efektivní[4][1].

Velmi důležitou roli hraje včasnost, protože na rozdíl od znalostí mohou informace v čase zcela ztratit na aktuálnosti a tím i použitelnosti. Informace pravdivé jen z části nebo vůbec označujeme pojmem dezinformace. Jde o falešné, lživé, klamně a matoucí informace, které se zaměřují na ovlivnění názoru nebo smýšlení člověka (případně celé společnosti). Svým vlivem jsou pak dezinformace vnímány jako pravdivé a důvěryhodné informace[1]. Význam a princip dezinformací popisují v kap. 1.2.2 o zpravodajských metodách.

1.1.1 Primární zdroje

Informace získáváme z primárních nebo sekundárních zdrojů. Primární zdroje jsou prvním stupněm v procesu šíření informací. Poskytují nám výsledky jiné tvůrčí činnosti (např. vědecké nebo odborné poznatky). Základní vlastností primárních zdrojů je prezentování informací beze změn a bezprostředně. Patří sem literatura, odborná periodika, normy, sborníky nebo jiné specifické typy zdrojů[5]. Ke specifickým zdrojům patří i každý z nás a na získávání informací od osob se zaměřují speciální metody detektivních nebo zpravodajských činností.

1.1.2 Sekundární zdroje

Protože je zdrojů informací mnoho, musí člověk volit odkud získat relevantní informace související s aktuálně řešeným problémem. Jedině tak může dojít k transformaci na požadované znalosti poskytující poznání a pochopení.

Současný vývoj technologií umožňuje využít specializované informační systémy, ale ty bývají pro běžného člověka bohužel nedostupné, příliš nákladné nebo nedisponují dostatečným rozsahem zdrojových dat. Tento problém pomáhají řešit společnosti poskytující komplexní systémy se softwarovými produkty. Vzniká oblast podnikání se zaměřením na zpracování (případně analýzu) a distribuci informací takovou formou, která je pro klienty srozumitelná a využitelná v co největší míře. Příkladem jsou běžně používané OSINT (Open Source Intelligence, česky „zpravodajství z otevřených zdrojů“) zdroje[2].

Sekundární zdroje sami o sobě sdružují dostupnost primárních zdrojů. Často se setkáváme s označením „otevřený zdroj“. Takto lze označit i primární zdroje, ale rozhodující je, zda zdroj poskytuje informace pro širokou veřejnost bezplatně, nebo maximálně jen za přijatelné poplatky. Poskytování probíhá až na výjimky bez omezování přístupu. Mezi hlavní otevřené zdroje patří:

- zpravodajství (masmédia),
- datové nosiče (CD (Compact Disc, česky „kompaktní disk“), videozáznam, atd.),
- šedá literatura (nekomerční, vládní, dokumentace atd.),
- internet,
- komerční zdroje (databáze, informační služby, atd.),
- specialisté (odborníci, akademičtí pracovníci, žurnalisté atd.)[6].

Vytěžování z otevřených zdrojů má hlavní výhodu z pohledu dostupnosti informací. Umí poskytovat informace levně, rychle a nezávisle, takže klienti nachází takové informace, které odpovídají podmínkám aktuálního hledání. Navíc jsou otevřené zdroje zpravidla anonymní a nerozkrývají totožnost klientů. Tato vlastnost je velmi významná pro metody získávání informací, které mají probíhat v utajeném režimu. Otevřené zdroje jsou proto vhodným doplňujícím prostředkem pro práci detektivů[6].

Nevýhoda informací pocházejících z otevřených zdrojů spočívá v pochybnostech o jejich původu. Může jít o nesprávné informace, nebo dokonce dezinformace. Zdroje nemusí disponovat kvalitními nástroji pro efektivní hledání, nebo informace systematicky netřídí, což znesnadňuje orientaci v těchto zdrojích. Rizikem je i stabilita otevřených zdrojů, protože některé mohou informace obsahovat jen dočasně (typicky internetové zdroje). V praxi musíme s otevřenými zdroji pracovat vždy obezřetně a přebírat jen ty informace, u kterých dokážeme určit jejich pravdivostní hodnotu[6].

Organizované práci s informacemi z otevřených zdrojů se věnují informační a zpravodajské kanceláře. Protože je rozsah informací v otevřených zdrojích velký, zaměřují se kanceláře na rozsah získatelných znalostí. Až samotné znalosti dostačují k objasnění a vyhodnocení řešeného problému. Informace získávané z otevřených zdrojů tvoří u informačních a zpravodajských kanceláří přibližně 70%. Dalších 10% tvoří informace z vlastních zdrojů nebo databází a pouze zbylých 20% je získáno speciálními postupy prostřednictvím služeb, typicky soukromých detektivů[2].

V České republice vznikla i organizace pro rozvoj informačních služeb. Nese označení SPEIS (Sdružení poskytovatelů elektronických informačních služeb) a jeho vznik je výsledkem snahy o vytvoření podmínek pro efektivní využívání zdrojů informací. SPEIS vytvořilo jednotný systém sestávající z klíčových poskytovatelů informačních služeb (Economia, Sinte, Albertina data atd.), podmínek pro zpřístupňování informací a vhodné distribuční sítě pro širokou veřejnost[2].

Organizace tohoto zaměření pomáhají upevnit rozvoj a pokrok v automatizovaném zpracování informací pomocí informačních systémů. Procesy, pomocí kterých dokážeme

automatizovaně a relevantně vyhodnotit informace z různých zdrojů, v odpovídajících souvislostech a velmi krátkém čase, označujeme jako informační rafinerie. Tyto procesy jsou nezbytnou součástí speciálních SW (software, česky „programové vybavení“) pro práci s informacemi[2].

1.2 Zpravodajské principy

Z pohledu získávání informací představují principy zpravodajské činnosti klíčový předpoklad také pro soukromou detektivní činnost, která využívá obdobných postupů pro získání požadovaných informací[7].

Činnosti související se zpravodajstvím probíhají zpravidla v utajení, protože osoby, které jsou zdrojem informací, mohou vykonávat nezákonnou nebo utajovanou činnost a při odhalení úniku informací by mohly podnikat kroky vedoucí k omezení úniku dalších informací (zastírací činnost).

Jak již bylo zmíněno v kap. 1.1, kvalita výsledných informací závisí na jejich charakteru a měly by být relevantní, včasné, přesné (fakticky správné), úplné, stručné, srozumitelné, objektivní, věrohodné a pro další zpracování opakovaně použitelné. Zpravodajství se kromě nekvalitních informací potýká také s nepoužitelnými informacemi, které označujeme jako šum. Informace šumového charakteru mohou pocházet ze špatné a nekvalitní interpretace, ale také mohou být výsledkem úmyslného jednání protistrany, od které chceme informace získat a jde o obranou strategii. Právě z těchto důvodů musí detektiv při své práci vždy správně vyhodnotit použitelnost a relevantnost informací[7].

Základy zpravodajské činnosti vychází z materiálních a legislativních možností, morálních hodnot a získaných praktických zkušeností člověka. Nedůležitější základy zpravodajské činnosti utváří v demokratickém systému princip zákonnosti. Jde o podmínky, které musí být při zpravodajství splněny tak, aby prováděné činnosti byly v souladu s Listinou základních práv a svobod, ústavou, zákony a normami, které z nich vycházejí[7].

Volba strategie a postupů při výkonu zpravodajské činnosti vychází také z podmínek, ve kterých činnost provádíme. Předpokladem pro vhodný postup je nepřetržitá zpravodajská činnost, aplikace vhodných prostředků a možností, stanovení reálných cílů a využití momentu překvapení[7].

Mezi základní metody získávání informací patří monitorování, vytěžování, vyzvídání a pozorování. Dále se můžeme setkat s modelováním, nebo experimentováním. Monitorování je nepřímou činností, kdy shromažďujeme, třídíme a vyhodnocujeme informace získávané z otevřených zdrojů (např. denní tisk). Oproti tomu při vytěžování získáváme informace za vědomé spolupráce protistrany, tedy přímo od ní. Individuální postupy v tomto případě vychází ze vztahů mezi protistranou a vykonavatelem zpravodajské

činnosti[7][8].

Jiný způsob, kdy získáváme informace od protistrany bez jejího vědomí, označujeme jako vyzvídání. Skrytost bývá cílená a zpravidla je také i klíčová pro získání potřebných informací. Využívá se psychologického vlivu na protistranu a jejích negativních vlastností ve prospěch tazatele (např. chlubitost nebo upovídánost). Předchozí zmíněné metody se u soukromé detektivní činnosti využívají méně často. Naopak k velmi využívaným patří pozorování (nejčastěji s pomocí audio vizuálních prostředků), které se zaměřuje na zájmové jevy a činnost protistrany[7][8].

Pokud disponujeme většími zkušenostmi, znalostmi zkoumaných jevů a předvídatostí, můžeme využít modelování. Jde o složitou metodu, která využívá hmotných, ideálně organizačních a jiných modelů zájmové činnosti nebo jevů (těch nejpravděpodobnějších). Modelové situace vznikají z již dostupných a známých informací o protistraně a následně jsou ověřovány zkoumáním, což vede k potvrzení nebo vyvrácení předpokladů a tím i k odhalení dalších informací. Z pohledu sledování osob a věcí soukromým detektivem se tato metoda jeví jako nejvíce významná, především pro její schopnost potvrdit či vyvrátit určité předpoklady[7][8].

Zájmové informace lze získat i pomocí experimentu, kdy sledujeme činnosti v uměle vytvořených podmínkách (příznivé a nepříznivé prostředí), které žádoucím způsobem ovlivní činnost osoby[7][8].

Všechny používané metody získávání informací vyžadují určitou úroveň schopností operativně zkoumat situace. Jde o pochopení podstaty, souvislostí, příčin, vývoje a zániku zkoumaných jevů nebo událostí. Mezi základní operativní přístupy patří analýza, syntéza, indukce, dedukce, analogie, abstrakce nebo intuice. U této metody je na místě zmínit, že nemůže být použita v případech, kdy nesmí docházet k ovlivňování zkoumaného prostředí[7][8]. Právě s tímto předpokladem se setkáváme u detektivního sledování (pozorování), podrobněji popsaného v kap. 1.3.3.

1.2.1 Formy

Spojení činnosti zúčastněných osob, podmínek, aplikované metodiky a prostředků tvoří funkční systém se vztahy nejen mezi vnitřními prvky, ale i okolím. Funkční projevy vycházející ze vzájemných vztahů označujeme jako formy zpravodajské činnosti. Z pohledu terminologie a popisu charakteristiky nelze jednotlivé formy vnímat jako ucelené a kompletní, protože zahrnují i dílčí procesy zpravodajské činnosti, které jsou ovlivněny podmínkami v reálném čase. Výsledné formy sestávají z postřehů získaných v praxi zpravodajské činnosti a nejvíce jsou ovlivněny jejím zaměřením (stanovenými cíli nebo specializací)[1].

Formy mají určitou podobnost s metodami, ale odlišují se tím, že oproti metodám se

při praktické aplikaci navzájem zpravidla neprolínají a v určitých fázích přechází jedna v druhou. Jednotlivé formy se od sebe liší také rozsahem použitých prostředků, typem řešených úkolů a úrovněmi znalostí o činnostech zájmových osob a jejich prostředí. Základní formy zpravodajské činnosti jsou:

- verifikace poznatku,
- prověrka signálu,
- rozpracování,
- pátrání[7].

Každá získaná informace musí být před dalším použitím zpravodajskou službou dostatečně analyzována, prověřena, vyhodnocena a zařazena do informačního systému. Základní části informace jsou čas (kdy událost nastala nebo nastane), zdroj (včetně vztahů zdroje k informaci), obsah a místo, kde byla informace získána. Při verifikaci se zaměřujeme na vlastnosti informací, především úplnost, důležitost, věrohodnost a včasnost. Nejdůležitější fází je prověření věrohodnosti, protože musí dojít nejen k ověření, že informace pochází z důvěryhodného zdroje, ale také zda nedošlo ke zkreslení[7].

Cílem verifikace je označení informace jako pravdivé, nepravdivé nebo neúplné. Pokud nejsou informace v dostatečném rozsahu pro jejich vyhodnocení, pokračuje se zjišťováním dalších (chybějících) informací na základě stanoveného plánu. Tato forma je vzhledem k významu práce s informacemi pro soukromého detektiva klíčová[7].

Signálem označujeme v terminologii zpravodajství již dříve zpracovanou informaci, typicky provedením verifikace. Prověrka končí v okamžiku, kdy jsou objasněny všechny okolnosti tvořící cíl prověrky. Výsledkem je vyvrácení nebo potvrzení předpokladů[7].

Zpravodajská činnost velmi často vede k odhalení nezákonných činností jedné nebo více osob. Rozpracováním označujeme všechny aktivity související s objasněním a zajištěním (zadokumentováním) informací, které prokazují nezákonnou činnost. Cílem je zabránit škodám v důsledku nezákonné činnosti, nebo následky alespoň zmírnit. Také v praxi soukromých detektivů se setkáváme s odhalením nezákonné činnosti. V takovém případě musí zpravodajci nebo detektivové předat poznatky kompetentním orgánům (např. Policii ČR)[7].

Poslední zmíněnou formou, pátráním, označujeme formu zpravodajské činnosti, kdy tajně zjišťujeme, které osoby provádějí podezřelou činnost, nebo tak označujeme hledání a nalézání předmětů se vztahem k této činnosti. Jde o formu nejvíce blízko sledování osob soukromým detektivem.

1.2.2 Metody

Tato kapitola pojednává o konkrétních zpravodajských metodách. Metody zmíněné na začátku kap. 1.2 jsou obecného charakteru a oproti čistě zpravodajským metodám se využívají pro obecné získávání informací v jakýchkoli situacích.

Aplikace prostředků, strategií a specifických postupů při získávání nových informací označujeme jako zpravodajské metody. Zpravodajská činnost používá několik základních metod:

- sledování,
- zpravodajská hra,
- zpravodajská kombinace,
- zpravodajská experiment,
- infiltrace,
- dezinformace[6].

Sledování spočívá v plánovaném pozorování objektů nebo osob, především jejich činnosti, jednání a chování. Následná zjištění jsou zadokumentována a dále analyzována. Tato metoda je také základem pro sledování osob soukromým detektivem, které podrobně popisují v kap. 1.3.3.

Zpravodajská hra představuje aktivní činnost, při které je protistrana podněcována k jednání prospívající zpravodajské službě realizující hru. Při tom využívá kombinace, infiltrace, nebo dezinformace[6].

Kombinace aplikuje různá opatření měnící vnější podmínky prostředí, ve kterém se zájmové osoby pohybují. Tím ovlivňuje chování zájmových osob (včetně dalších osob, které se s nimi stýkají), jejich myšlení a jednání. Behaviorální změny vedou k získání požadovaných informací, nebo alespoň snižují náročnost jejich získání. [7].

Experiment spočívá ve vytvoření umělých podmínek v určitém prostředí a čase s následným sledováním zájmové osoby a jejího chování. Cílem je analyzovat soulad skutečných a předpokládaných reakcí osoby a tím ověřit předpokládaná fakta. [6].

Infiltrace patří k základním zpravodajským metodám, při níž pracovníci zpravodajské služby získávají výhodnou pozici v zájmovém prostředí a tím i přístup k informacím, nebo vliv na chování zájmových osob[7]. U infiltrace může dojít i k získání zpravodajského pracovníka protistranou. Získávání informací u této metody je díky snadnějšímu přístupu k nim jednodušší, ale náročnější je vybudování a používání komunikačního kanálu tak, aby nedošlo k odhalení infiltrační činnosti[6].

Zpravodajství využívá účelně také klamně informace, které označujeme jako dezinformace. Mohou ovlivnit zájmové prostředí takovým způsobem, že se chování osob mění podle potřeb zpravodajské služby. Jde o snahu ovlivnit co největší část prostředí (typicky veřejnost skrze masmédiá) bez ohledu na pravdivost použitých informací[6].

S výjimkou sledování, nelze obecně uvedené zpravodajské metody aplikovat v praxi soukromého detektiva. Důvodem je dodržení zásady, že detektiv nijak nezasahuje do přirozeného prostředí sledovaných osob, aby neovlivňoval jejich chování. Metody kombinace, experimentu a dezinformace právě tohoto ovlivňování hojně využívají. Infiltrace není vhodná vzhledem k podmínce utajení sledujícího detektiva, nebo je využívána např. ve spojitosti s legendou. Na druhou stranu tyto metody poskytují detektivům důležitý přehled o aktivitách, které mohou provádět sledované osoby (např. úmyslně poskytnout nepravdivé informace).

1.2.3 Prostředky

Získávání informací prostřednictvím zpravodajské činnosti vyžaduje použití vhodných prostředků (nástrojů), protože samotné metody nestačí. Vývoj těchto prostředků jde neustále kupředu, nejvíce z pohledu miniaturizace a větší míry utajení při jejich použití. Aplikace musí vždy probíhat v souladu se zákony a principy demokratické společnosti[7].

Prostředky dělíme na běžně dostupné, které používáme v komerční oblasti (komerční zpravodajství a soukromá detektivní činnost) a na specifické prostředky (vlastní specializovaný software, trasologie, kriminalistická technika atd.). Převážnou část prostředků tvoří zpravodajská technika. Jde o technická zařízení, sloužící k elektronické, fotochemické, fyzikálně-chemické, radiotechnické, mechanické, optické a vzájemně kombinované analýze[6].

K základním aplikacím patří průzkum zásilek (otevírání, vyhodnocování obsahu), pořízení zvukových a obrazových záznamů (tzv. prostorový odposlech) nebo jen jejich přenos, odposlouchávání (telefonní, radiové, nebo jiné komunikace), ochrana proti aktivnímu zpravodajství protistrany (analýza a lokalizace zabezpečovacích systémů, detekce techniky) a především identifikace věcí a osob s dalším sledováním (zaznamenávání pohybu)[6].

Pro použití prostředků ve zpravodajství legislativa vymezuje i situace, kdy použité prostředky nezasáhnou do základních práv a svobod. Patří sem obecně sledování radiokomunikačního, telekomunikačního, digitálního či jiného provozu bez zpracování jeho obsahu. Dále použití zabezpečovacích systémů (kamerové systémy, detektory pohybu v budovách atd.), pořizování zvukových a obrazových záznamů nebo odposlech, sledování, záznam a analýza informací šířených prostřednictvím systému, ke kterému má přístup předem neurčený okruh osob. Legislativa se však neustále vyvíjí a je zapotřebí

nové změny včas začlenit do praxe[9].

Kromě samotných pracovníků zpravodajské činnosti se na získávání informací podílí i další osoby na základě smluvních dohod. Jde o získávání informací, ke kterým by se zpravodajská služba jinak sama nedostala, nebo by získání bylo příliš náročné. Smluvní pracovníky označujeme jako agenty (informátory) a zpravodajská služba jim při výkonu zajišťuje bezpečnost a ochranu. Nalézáme zde blízkou souvislost s charakterem činností detektivů, kteří mohou na základě smluvní dohody pracovat pro zpravodajce a získávat potřebné informace[6].

1.3 Detektivní činnost

Předchozí kap. 1.1 poukazuje na klíčovou roli informací ve všech oblastech našeho života. Kromě získání musíme umět informace také kvalitně analyzovat, zpracovat, vyhodnotit a transformovat na užitečné znalosti. Pokud jsou tyto znalosti spolehlivě uchovávány a chráněny před ztrátou, poskytují informační společnosti značnou výhodu v globálním pokroku, vývoji a poznání[2].

Základní činností, která souvisí se získáním, analýzou a dalším zpracováním informacím, je zpravodajství popsané v předchozí kap. 1.2. Těchto principů využívají i soukromé detektivní služby popsané v této kapitole.

1.3.1 Charakteristika

Soukromá detektivní činnost patří do sektoru soukromé bezpečnosti. Nachází své uplatnění všude tam, kde nelze dosáhnout požadovaných cílů s pomocí státu nebo policie. Význam soukromé bezpečnosti narůstal již koncem minulého století. Příkladem může být doporučení vrcholných orgánů Rady Evropy ze dne 17. 9. 1987. Doporučení poukázalo na to, že koordinace a spolupráce mezi státní policií a soukromými společnostmi, které se zabývají bezpečností, zvyšuje účinnost preventivní politiky v oblasti celkové bezpečnosti[4].

Povědomí o detektivní činnosti v naší zemi zdatelně zkrsluje představa laické veřejnosti, která je velmi odlišná od reality. Lidé vnímají detektivy jako osoby vykonávající nezákonnou činnost a jejich způsoby, jakými získávají informace, považují také za nezákonné. Argumentem proti tomuto zkrslenému pohledu je význam detektivů v jiných státech. Anglie a Spojené státy americké zcela běžně využívají práce detektivů jako nezbytnou a významnou součást poskytující podpůrné prostředky pro práci policie, soudů, vyšetřovatelů, advokátů nebo státních zástupců. Oproti tomu Česká republika má vzhledem k právním aspektům postavení detektivních činností ve společenském žebříčku zbytečně velmi nízko[4][10].

Soukromá detektivní činnost nachází své uplatnění v mnoha oblastech, poskytuje

široké spektrum služeb a proto nejsou její definice jednotné a jednoduché. V základu můžeme rozdělit soukromé detektivní služby na dvě skupiny podle toho, kdo jejich služeb využívá. Právě zde nacházíme přímou souvislost s principy zpravodajství, které popisuje kap. 1.2. Do první skupiny patří služby zpravodajského servisu. Do druhé skupiny patří detektivní služby poskytované komerčně (služby komerčního zpravodajství). Typickým znakem je zde zajišťování služeb na výdělečné (komerční) úrovni, kdy detektivní činnost tvoří hlavní náplň podnikání[1].

Základní principy soukromé detektivní činnosti vychází z nestátního zpravodajství, které sestává z několika oblastí:

- konkurenční zpravodajství,
- komerční zpravodajství,
- zpravodajský servis,
- soukromá detektivní činnost[2][11].

Podnikatelské prostředí má konkurenční charakter, nejvíce z ekonomického hlediska. Konkurenční zpravodajství slouží podnikatelským subjektům k vyhledání, zpracování, analyzování a použití informací k vlastnímu rozhodování tak, aby bylo co nejvíce úspěšné. Komerční zpravodajství zahrnuje služby poskytované komerčně na základě dohod (smluvně) soukromou zpravodajskou nebo specializovanou detektivní kancelář. Oproti tomu zpravodajský servis představuje zpravodajské (nebo detektivní) činnosti prováděné nekomerčně vlastním útvarem a pro vlastní potřebu. Poslední zmíněná, soukromá detektivní činnost, je vzhledem k tématu této diplomové práce nejvýznamnější. Přesto se v praxi soukromých detektivů a sledování osob setkáváme i s ostatními zmíněnými oblastmi[2][11].

Obecnou náplní detektivní činnosti je práce s informacemi. Detektivové odhalují a zjišťují informace, které následně mohou posloužit jako důkazy při soudním řízení nebo pro správní orgány a především získávají informace pro právnické a fyzické osoby jako podpůrný prostředek k dosahování jejich právních zájmů[4]. Zmíněné činnosti provádí pověřené osoby dle požadavků zadavatele (klienta), ale musí být splněna podmínka, že detektivní činnost nezasáhne do kompetence státních orgánů nebo policie, a proběhne v souladu se zákony a legislativou[1][10].

Někdy se setkáváme při získávání informací s informačními kanceláři. Může jít o dobrý zdroj, ale je důležité pochopit, že mezi provozováním informační kanceláře a prací detektiva je zásadní rozdíl. V České republice podléhají služby soukromých detektivů koncesní živnosti a informační kanceláře naopak živnosti volné. Informační kancelář pracuje zpravidla s otevřenými zdroji informací. Detektiv pod koncesní živností

provozovat činnost informační kanceláře může, ale naopak informační kancelář s volnou živností provozovat detektivní činnost (formy, metody a prostředky) nesmí[12].

Z pohledu struktury samotných detektivních služeb můžeme podobně jako u zpravodajství definovat základní prvky, kterými jsou formy, metody a prostředky. Formu utváří stanovené cíle detektivní činnosti. Metody se týkají konkrétních postupů a vychází z praxe detektiva nebo z obecných poznatků. Prostředky k detektivní činnosti jsou věcnými nástroji, pomůckami a vybavením. Může jít o běžně dostupné pomůcky (např. audio a video techniku), ale i speciální (např. kriminalistickou) techniku. Vhodná kombinace tří základních prvků (forem, metod a prostředků) ovlivňuje výsledné náklady na zakázku a především kvalitu poskytnutých služeb a výsledků[4].

1.3.2 Formy

Forma vychází z klientských požadavků na služby detektiva a tím stanovuje i očekávané cíle. Detektiv nachází ve formě podporu pro vhodné, správné a přesnější stanovení postupů, které při vyšetřování využije. Práce detektiva se vzhledem k vývoji okolností průběžně mění a má oproti prostému sběru informací vyšetřovací charakter, kdy je potřeba hlubší analýzy a systémového přístupu[4].

Postupně, jak detektiv pracuje na daném případě (zakázce), získává prostřednictvím formy i zpětnou vazbu k vývoji případu. Forma je navíc nezbytným předpokladem pro aplikovatelnost systémového a cyklického postupu. K volbě použité formy dochází při sestavování zakázky[4].

Mezi základní a nejčastěji používané formy v oblasti detektivní praxe patří vyšetřování, pátrání, prověrka, ochrana a zpravodajství.

Vyšetřování Vyšetřování, označované také jako rozkrývání, využíváme k získávání informací a důkazů o zločinech, nebo jednání osob v rámci správních, úředních a soudních kauz. Předpokladem pro správné a relevantní provedení vyšetřování je získávání informací takovými způsoby, které jsou zákonné.

Detektivové často spolupracují s advokáty nebo vedením organizace, která si vyšetřování objednala. Advokáti, kteří v soudních sporech obhajují své mandanty, mohou být ve sporu úspěšní jen tehdy, pokud mají dostatečný rozsah relevantních informací. Detektiv může tyto informace poskytnout a advokát díky tomu nemusí zakládat své závěry pouze na formálních nedostacích[1][2].

Důležitým předpokladem pro kvalitní vyšetřování je určitý stupeň vzdělání a praktické zkušenosti v oblasti detektivních činností. Slabé místo i při značných zkušenostech představuje podmínka legálního přístupu k informacím. Systémy evidence obyvatelstva toto neumožňují a ani legislativa nezahrnuje možnosti legálního přístupu k informacím

takového charakteru, což práci detektivům značně ztěžuje[1][2][13].

Použité postupy vyšetřování sestávají kromě získávání informací také ze zaznamenání všech zjištění (například písemně, graficky, posudkem, nebo záznamem zvuku či obrazu). Základním podkladem pro detektivní vyšetřování je plán. Jde o dokument, který popisuje jakým způsobem budou spolupracovat týmy detektivů (pokud případ nevyšetřuje pouze jediný detektiv) a základní cyklus činností tvořících vyšetřování. Patří sem vytyčení problému, analyzování stop a dostupných informací, sestavení detektivních verzí (viz kap. 1.3.3), rozvrh a využití prostředků pro realizaci jednotlivých kroků a organizování samotného vyšetřování, kam patří především operativní rozhodování v průběhu vyšetřování. Poslední fáze vyhodnocuje výsledky a vytvořené analýzy slouží k vyvození závěrů pro uvažované detektivní verze. Dokud detektiv nezíská potřebné informace, dochází k neustálému opakování cyklu[4].

Všechny činnosti v rámci cyklu vyšetřování musí být návazné jednak z pohledu času, tak i z pohledu vztahu k objektu. Vytvořit vhodný plán je proto velmi náročné, což zvyšuje nároky na materiální, technické, časové, ekonomické a další požadavky při realizaci vyšetřování. Každý plán vyšetřování by měl zahrnovat:

- zhodnocení situace,
- sestavení detektivních verzí a kroků pro jejich prověření,
- stanovení termínů plnění a odpovědností,
- výsledek plnění[4][1].

Části cyklu označujeme jako fáze, které sestávají z dílčích kroků konkrétní detektivní činnosti (např. ověření detektivní verze). Průběh zakázky probíhá postupným plněním kroků, fází a tím i celého cyklu. Pokud nejsou kroky, fáze nebo celkový cyklus úspěšné, tak detektiv volí jiné, nebo opakuje stávající neúspěšnou část[4].

S touto formou se u činnosti sledování soukromým detektivem příliš nesetkáváme a odpovídá spíše kriminalistické detektivní praxi[4].

Pátrání Pátrání se používá při hledání osob nebo věcí a provádí ho jeden detektiv, případně vícečlenný pátrací tým. Cílem je získávání informací, které mohou detektiva přivést k hledanému objektu[4].

Základní zdroj informací poskytuje spolupráce s policií nebo veřejností. S prací policie někdy nemusí být její klienti (občané) spokojeni (pátrání neprobíhá tak efektivně, jak by si klient přál) a služby soukromých detektivů pak poskytují efektivnější způsob pátrání. Významné omezení se u pravomoci Policie ČR objevuje v případě, že jde

např. o případy majetkového vyrovnání v rozvodovém řízení, dohledání dlužníků nebo majetku v exekučním řízení. Veřejnost pomáhá detektivům v hledání prostřednictvím poskytnutých informací od rodiny hledané osoby a informace o hledaných věcech dokáží poskytnout překupníci[4].

Pátrání může provádět více detektivních kanceláří, které spolupracují v týmech a vhodný výběr týmů (například dle geografického místa působení) přináší efektivnější, rychlejší a rozsáhlejší přístup. Předpokladem pro kvalitní spolupráci je splnění určitých zásad, kam patří určení:

- osoby, která řídí a kontroluje pátrání,
- osob podílejících se na pátrání,
- kdo a jaké metody pátrání použije,
- pátracích verzí,
- informačních kanálů,
- plánu postupu pro různé situace[4].

Pokud srovnáme způsoby pátrání, tak činnost policie se značně liší od způsobu, jakým pátrají detektivní kanceláře. Policie využívá jednodušších přístupů k informacím o osobách nebo věcech a disponuje organizační strukturou napříč republikou, která zjednodušuje jejich součinnost. Oproti tomu soukromý detektiv je omezen výhradně na spolupráce s jinými soukromými kanceláři, ale výhodou je, že může své zakázce věnovat daleko větší pozornost a více času. Veřejnost pociťuje rozdíl nejvíce z pohledu odměny za detektivní zakázku, protože soukromé kanceláře si musí klienti zaplatit. Policejní orgány jsou naopak hrazeny z veřejného rozpočtu[4].

Rozdíl v pátrání a sledování soukromým detektivem spočívá ve znalosti zájmových osob. Detektiv provádějící sledování má od klienta o zájmové osobě co nejvíce informací. Ví, kde se osoba bude zpravidla vyskytovat, ale u pátrání takové skutečnosti nebývají známy. Přesto se pátrání využívá i u sledování osob, protože sledovaná osoba může udržovat styky s dalšími neznámými osobami a detektiv musí pátrat po informacích i o těchto neznámých osobách[4].

Prověрка Formou prověrky si detektiv ověřuje prostředí, které má z pohledu zakázky určitý význam a zaměřuje se na negativní jevy v tomto prostředí. Dále mu prověrka pomáhá odhalovat činnosti dotyčných osob, jejich kontakty, režim činnosti a pověst, významné události a podnikatelské prostředí v organizacích. U osob se detektiv zaměřuje nejen na současné chování a okolnosti, ale také na minulost. Prověrku mohou

reprezentovat i informace z jiných zdrojů, u kterých však detektiv musí ověřit, zda jsou relevantní a pravdivé¹⁾[4].

Klíčovou činností prověrky je vytěžování dokumentů nebo osob, které se v případě osob neobejde bez osobní účasti detektiva v terénu a blízkosti prověřovaných osob. Pokud nelze získat informace od osob přímo, volí detektiv pozorování, které cílí na získání povědomí o režimu dne sledované osoby, jejím zaměstnání, kontaktech s dalšími osobami, aktivitách a místech výskytu. Tato forma je nejvíce blízká činnosti sledování soukromým detektivem[4].

Detektivní ochrana Detektivní ochranu můžeme rozdělit na ochranu majetku nebo osob. Významem je detektivní ochrana velmi podobná běžným službám ochrany osob a majetku, ale oproti nim nevyužívá detektivní ochrana při výkonu práce stejnokroj a probíhá v civilu (méně nápadně). Navíc využívá speciálních pomůcek nebo prostředků. Oblasti, ve kterých se nejčastěji setkáváme s detektivní ochranou jsou např. dohled na dění na sportovních nebo kulturních akcích, ve státních institucích, nebo peněžních ústavech. Oproti činnosti policie, která pracuje ve stejnokroji, může detektiv při ochraně lépe pozorovat a zachytit přirozené chování sledovaného objektu[4].

Princip ochrany spočívá v neustálé kontrole aktuální situace, zda odpovídá požadovanému stavu. Odchytky ohrožující bezpečnost jsou díky kontrole včas zaznamenány a eliminovány aplikováním potřebných nápravných opatření. Tato forma je specifická a u činnosti sledování osob se s ní nesetkáváme[4].

Detektivní zpravodajství Detektivní zpravodajství užívá všech zpravodajských principů popsaných v kap. 1. Pro detektivní zpravodajství je důležité, aby byl výsledný soubor znalostí transformován do podoby, kterou klient požadoval. Jde o formu, která je nezbytná pro správné zpracování informací u všech ostatních forem.

Větší část zdrojů tvoří sekundární zdroje, protože mají výhodu ve snadném způsobu jejich vytěžování a není nutno řešit otázku legálnosti. Získáváme v nich základní informace, které lze dále doplnit dalšími relevantními informacemi[4]. Práce s primárními zdroji vyžaduje kvalifikovaný přístup za použití speciálních prostředků a metod, které jsou popsány v následujících kapitolách 1.3.3 a 1.3.4.

1.3.3 Metody

Pokud srovnáme formy a metody, tak formy odpovídají vnější specifikaci obsahu detektivní zakázky a metody reprezentují konkrétní činnosti pro naplnění cílů forem. Jde

¹⁾Právě zde nejvíce vnímám rozdíl mezi informacemi z primárních nebo sekundárních zdrojů. Primárním zdrojem je samotný pozorovaný objekt (např. osoba a její chování), kdežto sekundární zdroje jsou už zprostředkované.

o obecné, uznávané a profesní postupy vycházející z dříve získaných poznatků o detektivní činnosti. Čím více vhodnější a efektivnější metodu pro konkrétní zakázku detektiv zvolí, tím kvalitnějších a rychlejších výsledků dosahuje. K základním metodám patří:

- verze,
- navazování kontaktů a vytěžování,
- legenda,
- pozorování,
- kombinace,
- informační proniknutí,
- osobní pátrání,
- dezinformace,
- vyhodnocování dokumentů,
- vytěžování komplexních zdrojů
- obhlídka,
- dokumentování,
- vedení detektivních evidencí a databází[2][4][1].

Verze Detektivní verze jsou nástrojem pro vyvozování závěrů (hypotéz) a dokazování objektivní pravdy, která souvisí s cílem vyšetřování. Detektiv vytváří verze ve třech etapách. První etapa sestává ze shromáždění informací, které mohou posloužit detektivovi při řešení zakázky. Tyto informace detektiv důkladně prověří z pohledu vztahu k určitým prvkům (např. cílům zakázky)[4].

Ve druhé etapě detektiv analyzuje shromážděné informace z pohledu jejich vzájemných vazeb a vymezí hypotézy, které lze z poznatků logicky odvodit. Základ hypotézy tvoří ucelená koncepce znalostí a předpokladů, které nesmí být v logickém sporu[14][4].

Poslední fáze zahrnuje vyvození důsledků, které buď nastanou nebo nenastanou v souvislosti s hypotézami. Následně se detektiv zaměří na prokázání důsledků za předpokladu, že je hypotéza pravdivá. Výsledkem jsou důkazy potvrzující nebo vylučující zkoumané důsledky[4].

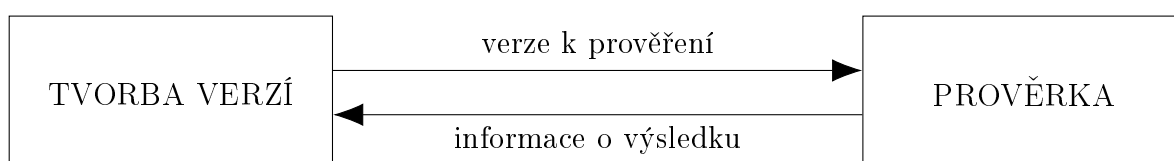
Detektiv musí metodu verzí aplikovat u sledování osob velmi obezřetně. Nesmí docházet k vyvozování závěrů, které nejsou relevantně podloženy. Už při stanovení zadání

zakázky s klientem nesmí detektiv brát předpoklady klienta jako konkrétní závěry, ale pouze jako hypotézy, které je třeba potvrdit nebo vyvrátit.

Hlavním cílem verzí je poznání a dokázání pravdy v objektivních souvislostech. Proces dokazování lze rozdělit na čtyři základní kroky, které tvoří cyklus. Jde o:

- tvorbu verze (hypotézy),
- prověření verze,
- vyloučení nepotvrzených verzí,
- dokazování verze, případně určení dalšího postupu[4].

S každým cyklem mohou vznikat nové verze. Pokud se po provedení cyklu nepodaří prokázat ani vyvrátit dané verze, pokračuje proces dalším cyklem. Princip metody verzí a její cyklus je znázorněn na obr. 1.1.

Obrázek 1.1 Metoda verzí[4]

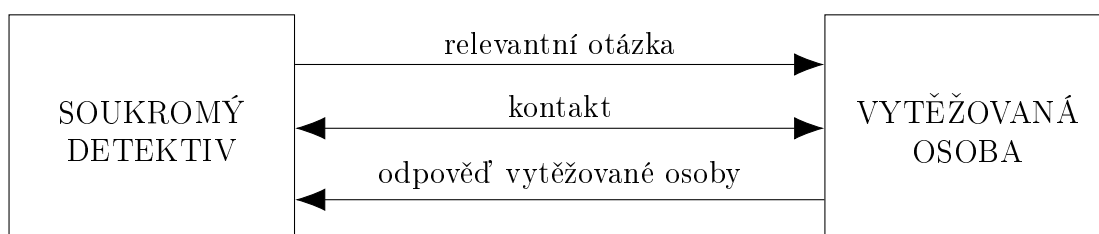
Literatura popisuje metodu verzí především jako činnost, jejíž hlavní náplň tvoří práce s informacemi a ne jejich samotné získávání. Kdybychom činnosti získávání a shromažďování informací za účelem jejich analýzy spojili, pak jde o souhrnnou metodu (formu) soukromé detektivní činnosti označovanou jako detektivní vyšetřování[4]. Obecně jsou verze vnímány především jako myšlenková a systematická činnost soukromého detektiva[1].

Navazování kontaktů a vytěžování Princip metody vytěžování spočívá v poznání a pochopení, jakým způsobem zájmová osoba vnímá odraz objektivního světa ve svém vědomí. Metoda zahrnuje sociální komunikaci pomocí detektivem řízeného rozhovoru s dotazovanou osobou. Klíčové jsou zde schopnosti a znalosti detektiva v oblasti psychologie a teorie informace. Detektiv musí vhodným způsobem navázat kontakt a v dostatečné míře získat důvěru dotazované osoby. Vzájemná interakce formou dialogu je zcela závislá na souladu a ochotě dotazovaného komunikovat[4].

S komunikací souvisí také důležitá znalost odborné terminologie nebo slangu, protože detektiv lépe rozumí sdělení a sám může pro navození užšího kontaktu s dotazovaným použít stejný jazyk[1].

Vytěžování, jehož princip je znázorněn na obr. 1.2, probíhá ve třech fázích:

- navázání kontaktu,
- monolog,
- dialog.

Obrázek 1.2 Metoda vytěžování[4]

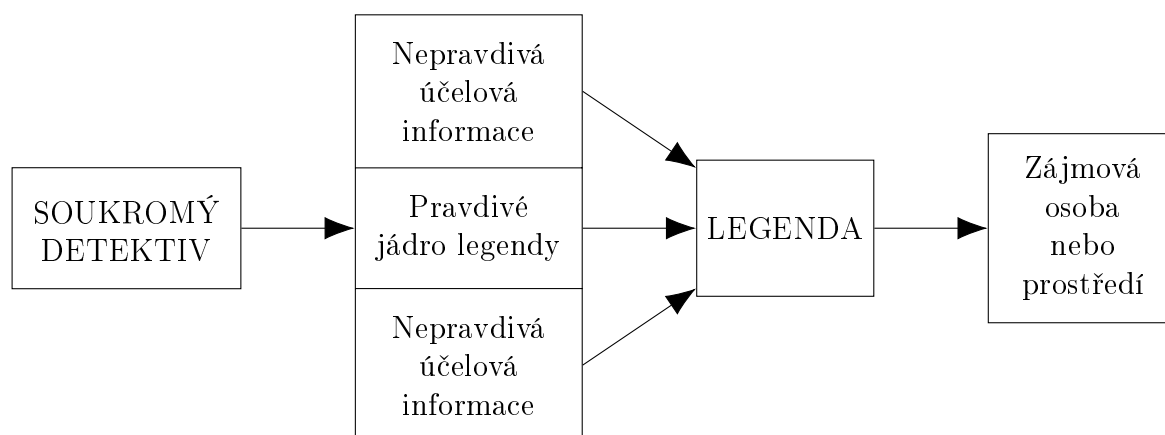
Navázání kontaktu se zájmovou osobou je nejnáročnějším krokem. Detektiv musí v zájmové osobě vzbudit ochotu podílet se na společném dialogu. Oproti vytěžování např. policií postrádá detektiv oporu v zákoně, která by zájmovou osobu nutila poskytovat informace. Po úvodním navázání kontaktu nechá detektiv vytěžovanou osobu vyprávět události, které jsou cílem zájmu. Následně detektiv přechází k dialogu, kdy pomocí doplňujících otázek získá od zájmové osoby dosud nesdělené relevantní informace[4].

Můžeme se také u vytěžování setkat s označením jako zpravodajské informační proniknutí a jde o velmi komplikovanou činnost. Detektiv provádějící informační proniknutí musí umět dobře odhadnout u zdroje informací jeho vhodnost, schopnosti a spolehlivost[4].

Sledování osob navazování kontaktu se zájmovými osobami zpravidla nevyužívá. Důvodem je zajištění utajení a zachování přirozeného prostředí, ve kterém se zájmová osoba pohybuje[4].

Legenda Interpretaci, která je nepravdivá, smyšlená a přesto založená na pravdivých prvcích, označujeme jako legendu. Přínos legendy spočívá v krytí detektivní činnosti a použitých metod nebo prostředků, což může mít pozitivní vliv na dotazované osoby a posílení jejich důvěry v detektiva (tazatele)[4].

Podmínkou použitelnosti legendy ve prospěch detektiva je její hodnověrnost, účinnost a neprověřitelnost. Aby byla splněna hodnověrnost, musí legenda mít základ v pravdivé skutečnosti a až poté může být doplněna o nepravdivé nebo polopravdivé informace. Sestavení legendy a její využití znázorňuje obr. 1.3.

Obrázek 1.3 Metoda legendy[4]

Účinností označujeme u legendy míru vlivu na jednání zájmových osob, která by měla být co největší. Nepravdivé části legend nesmí být pro zainteresované zájmové osoby prověřitelné v čase sdělení, jinak hrozí odhalení záměrů detektiva a snížení důvěry ze strany dotazovaného[4].

Podobně jako u vytěžování či kontaktování nejde o metodu dobře aplikovatelnou na sledování osob. Nejen, že kontakt sledujícího detektiva se zájmovou osobou vytváří určité riziko odhalení, ale použitím legendy může dojít ke změnám přirozeného chování zájmové osoby. Vše však záleží na situaci. Pokud slouží legenda pro získání informací od jiných osob z okolního prostředí, pak může být za vhodných podmínek i legenda správným řešením. Takovou situaci ukazuje praktický příklad sledování popsany v kap. 5.

Pozorování Monitorování a sledování označujeme souhrnně jako metody detektivního pozorování a jsou aplikovány souběžně s pátráním detektiva. Tato metoda se využívá velmi často. Součástí pozorování je vizuální kontrolní činnost, která může probíhat skrytě (tajně) nebo otevřeně. Z pohledu kvality výsledků detektiv upřednostňuje skryté pozorování, protože jedině tak zachytí objekt zájmu s jeho přirozeným chováním, zvyky a v obvyklém prostředí. Na základě výsledků získá detektiv srovnání a důkazy o pravdivosti dosud získaných poznatků[4][2].

Detektiv může provádět pozorování staticky (na stálém stanovišti) nebo dynamicky (za pohybu, např. z automobilu). Prodrobně se způsobům sledování věnuji v kap. 3. Cílem pozorování je získání informací o:

- denním režimu zájmové osoby,
- kontaktech zájmové osoby s dalšími osobami,
- chování zájmové osoby,

- podezřelé činnosti zájmových osob ve sledovaných prostorách[4].

Metoda sledování jako proces má podobu cyklu, který sestává z pěti fází. Konkrétně to jsou:

- 1) příprava (převzetí zájmové osoby),
- 2) realizace (utajení a dokumentování),
- 3) shromažďování a třídění nově získaných informací,
- 4) doplnění neúplných informací o informace z evidencí a registrů,
- 5) analyzování a interpretování informací[15][4].

Před zahájením realizační fáze musí detektiv provést **převzetí zájmové osoby** na základě podkladů od klienta. Dokud nemá detektiv jistotu, že bude sledovat skutečně zájmovou osobu, stále se zaměřuje na zajištění informací pro ztotožnění zájmové osoby.

Musí se zamezit tomu, aby došlo k záměně sledované osoby. Jednak hrozí neoprávněnost takového sledování a také by detektiv za náklady klienta prováděl nepožadovanou práci. Detektiv volí různé možnosti, jak převzetí provést:

- 1) převzetí osoby do sledování za osobní asistence klienta, který detektivovi sdělí a potvrdí, že jde o zájmovou osobu,
- 2) detektiv předběžně zadokumentuje (např. fotograficky) zájmovou osobu a detektiv vyžádá od klienta okamžité potvrzení osoby z této dokumentace,
- 3) převzetím zájmové osoby ke sledování v okamžiku, kdy ukončí styk s klientem (domluvená schůzka) v prostředí, ve kterém má být sledování vystavena,
- 4) pokud je informací málo (chybí foto dokumentace, nebo reálná podobizna zájmové osoby), projedná detektiv s klientem popis na základě klíčových znaků dle kriminalistických zásad,
- 5) pokud je objekt zájmu osoba cestující vozidlem, předá klient detektivovi SPZ tohoto vozidla s předpokládanými časy a místy, kam zájmová osoba běžně cestuje,
- 6) bez jakýchkoli přesnějších informací o zájmovém objektu musí detektiv nejprve vytipovaný objekt zájmu dle dostupných informací zadokumentovat a s klientem vždy konzultovat každou nově získanou informaci[15].

Informace získané v druhé fázi (realizace sledování) slouží pro vyloučení nebo potvrzení předpokladů (hypotéz), které jsou součástí detektivní zakázky. Po analyzování a interpretaci informací (získaných sledováním) zpracovává detektiv pro klienta souhrnnou zprávu o výsledcích detektivní činnosti. Zpráva musí obsahovat kompletní a přesné informace o pozorovaných osobách, objektech, místech a času. Patří sem informace o pohybu, stycích, režimu dne osoby, jejím jednání, včetně činností v zájmovém prostoru, kde se osoba vyskytuje[4].

Informace získané pozorováním nesmí být abstrahovány a ani obohaceny jinými nezjištěnými informacemi. Detektiv se především musí vyvarovat zdůvodňování zjištěných informací svými nepodloženými názory. Ve výsledných závěrech se nesmí objevit žádná informace, která nebyla sledováním potvrzena[4].

Jde o stěžejní metodu pro realizaci sledování osob, kterému se tato diplomová práce věnuje. Podrobněji se způsobům použití této metody věnuji v kap. 3.

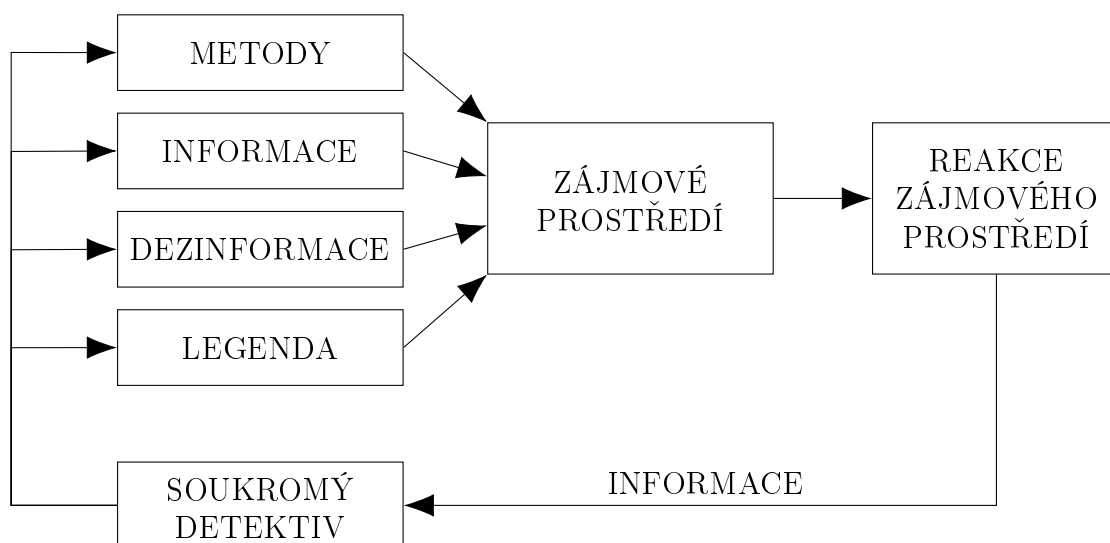
Kombinace Určité postupy detektivní činnosti na sebe logicky navazují a naplánované posloupnosti takových úkonů označujeme jako detektivní kombinaci. Základem aplikování kombinací je úmyslné využití specifického prostředí a situací, které mohou vyvolat u sledované osoby určité žádoucí reakce a ty následně pomohou k získání dalších poznatků (důkazů)[4][1][2].

Struktura kombinace a její vliv na zájmové okolí je znázorněna na obr. 1.4. Důležitou roli hraje praxe detektiva, která ovlivňuje jeho schopnosti reagovat rychle, adekvátně a tím ovlivňovat sledované osoby vzniklou situací. S tím souvisí aplikování psychologických metod, zpravodajských her nebo určité míry asertivity. Platí zásady, že kombinace by neměly negativně ovlivnit okolí sledovaných osob, měly by využívat umělých prvků tak, aby nebyly rozpoznatelné od přirozeného vývoje situace a jejich aplikace by měla zůstat v utajení[4][1][2].

Označení kombinace vychází z kombinování metod u jednotlivých fází detektivních činností. Detektiv nejprve vytvoří na základě zvolené strategie určité podmínky ovlivňující zájmovou osobu. Potom registruje reakce prostřednictvím jiných detektivních metod (typicky pozorování) a nakonec nové poznatky zadokumentuje[4].

Výhoda kombinace spočívá v její aplikovatelnosti na základě vývoje konkrétní situace. Často detektiv aplikuje kombinaci intuitivně, ale vždy by mělo jít o strategii předem naplánovanou. Nevýhodou je, že úspěšnost kombinace se s uplynulým časem snižuje a měla by být aplikována co nejdříve. Kvalitní kombinace zpravidla vždy využívá umělých prvků a ty musí splňovat určité vlastnosti:

- věrohodně splynout s aktuální (reálnou) situací,

Obrázek 1.4 Metoda kombinace[4]

- odpovídat charakteristice zúčastněných osob,
- zůstat v naprostém utajení,
- nepůsobit negativně na další osoby,
- nevyprovokovat u osob páchaní trestné činnosti[4][2][16].

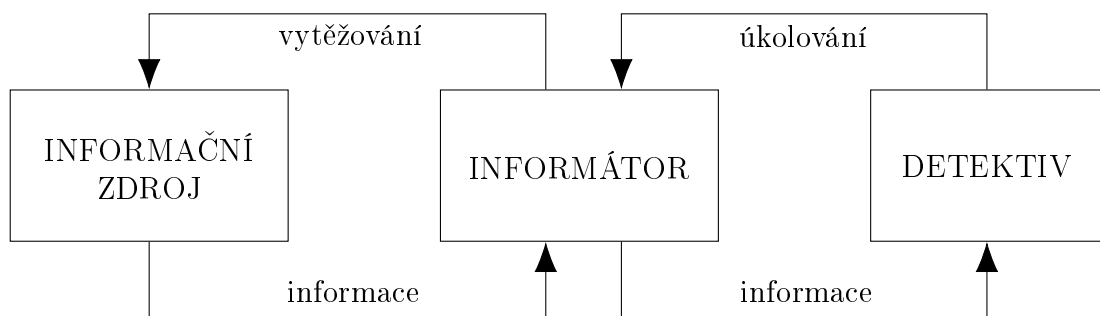
Základem úspěšné kombinace je pečlivá příprava. Detektiv nejdříve musí analyzovat a vyhodnotit všechny dosavadní poznatky a cíle. Poté detektiv sestaví plán činnosti a provádí dílčí úkon dle vybraných metod a forem. Nejvíce náročným úkonem je příprava a sladění umělých prvků s aktuální situací, protože vyžaduje velké praktické znalosti detektiva. I ty nejvíce přesné odhady vývoje situace mohou být ovlivněny nepředvídanými jevy a z tohoto důvodu musí mít detektiv připravené i alternativní postupy[4].

Cíle kombinace, které spočívají v ovlivňování zájmových osob, nevyhovují podmínkám pro úspěšné sledování. Přesto sledující detektiv využívá vlastnosti kvalitní kombinace, protože cílí na schopnosti detektiva zůstat v utajení, vnímat správně aktuální situaci a vhodně odhadnout charakteristiku zájmových osob.

Informační proniknutí Kromě informačních zdrojů odpovídajících aktuální situaci jsou pro detektiva významné i zdroje dlouhodobého charakteru. Proniknutí lze charakterizovat jako cílevědomý přístup pro získání zájmových informací z prostředí zájmu, nebo od zájmových osob, na základě situací či dějů. Hlavní princip spočívá v začlenění osoby (získávající informace) do přirozeného zájmového prostředí, což označujeme jako

infiltraci. Osobu (pokud nejde o samotného detektiva) získávající informace označujeme jako informátora[4].

Detektiv získává informátory několika způsoby. V ideálním případě může být potenciální informátor detektivem přesvědčen a motivován na základě společného zájmu získání informací. V praxi se více setkáváme se získáním informátora na materiálním základě. Vzniká tak placená informační služba, jejímž zbožím jsou informace. Hodnota jednotlivých informací se může lišit vzhledem k různé náročnosti jejich získání[4].

Obrázek 1.5 Metoda informačního proniknutí[4]

Existují i postupy, jak potenciálního informátora ke spolupráci donutit. Lze využít materiály, které mají vůči potenciálnímu informátorovi kompromitující charakter. S takovým postupem se běžně setkáváme v praxi orgánů činných v trestním řízení, které mají pro tento postup i zákonné pravomoci. Naopak u soukromé detektivní činnosti to není vhodný postup, protože bez zákonných pravomocí může potenciální informátor jednání detektiva vnímat jako vydírání a detektiv může překračovat zákonné meze[4].

Předpokladem pro získání kvalitních informací jsou určité požadavky na vlastnosti informátora:

- vhodnost,
- schopnost,
- spolehlivost,
- důvěryhodnost,
- kvalita získaných informací[4][2].

Vhodným informátorem je osoba, která je součástí zájmového prostředí, nebo má k němu snadný přístup. Individuální psychologické schopnosti, vlastnosti a dovednosti určují jak efektivně informátor získá informace. Spolehlivost souvisí se schopností informátora poskytovat informace dle vzájemných dohod, ve smluvených termínech, ve

smluveném rozsahu a také s požadovanými vlastnostmi. Sem patří pravdivost a objektivita informace. Detektiv chce mít co největší jistotu, že informátor nebude předávat dezinformace a že informace nebudou zahrnovat neobjektivní pohled (výklad) informátora. Důvěryhodnost vnímáme jako schopnost informátora získat si důvěru v zájmovém prostředí, ale také jako jistotu, že nebude pracovat i pro zájmovou stranu[4].

Jakmile detektiv získá informátora, dochází k jeho začlenění v zájmovém prostředí. Princip této metody a tok informací je popsán na obr. 1.5. Opačná situace nastává, pokud je vytipován potenciální informátor jako osoba přímo ze zájmového prostředí. Výhodou je sice rychlé začlenění v zájmovém prostředí, ale vzniká nevýhoda v menší důvěryhodnosti informátora, protože je vyšší pravděpodobnost jeho jednání ve prospěch zájmového prostředí[4].

Získané informátory detektiv využívá jako cílené nebo poziční zdroje. Cílené zdroje souvisí s konkrétní zájmovou osobou (nebo osobami) a zakázkou. Poziční souvisí s určitým prostředím (společnost, instituce, uskupení lidí atd.), které detektiva zajímá a získávání informací probíhá nejen v rámci zakázky, ale také kdykoli dle potřeby. Typickou roli pozičního zdroje představuje informátor u konkurenčního zpravodajství[4][1].

Proniknutí využívá různé detektivní metody (pozorování, kombinace, atd.). Velmi žádoucí je aplikování kontroly a sledování samotných informátorů, což přináší detektivovi zpětnou vazbu na kvalitu jejich práce.

Použitelnost této metody u sledování osob je zcela individuální. Sledující detektiv musí vždy zvážit výhody a nevýhody informačního proniknutí. Největší riziko spočívá v zachování správné interpretace informací získaných od informátora, který nesmí u těchto informací měnit charakter v závislosti na vlastním úsudku. Další riziko představuje neúspěšná infiltrace, protože hrozí narušení utajení probíhajícího sledování.

Osobní pátrání Detektivní osobní pátrání zahrnuje soustavné činnosti, které vedou k zajištění jakýchkoli informací objasňujících řešený problém (zakázku), nebo obohacujících obecné znalosti detektiva[2]. Detektiv využívá všech svých znalostí a schopností, aby informace vytěžil, vypožoroval, vyhodnotil a objasnil. Tím získává zpětnou vazbu a velmi důležité prvotní informace, které pomáhají správně formulovat řešený problém a stanovit vhodné postupy. Jde o základní činnost, které se detektiv téměř neustále věnuje[4].

Činnost pátrání zde nepředstavuje pátrání po osobách nebo věcech jako takových, ale poukazuje na osobní účast detektiva. Pátrání je komplexní metodou, sestávající typicky z následujících metod:

- pozorování,

- vytěžování osob,
- vytěžování a zpracování dokumentů, evidencí, archivů a databází,
- kriminalistické vyhodnocování stop[4][1][2].

Pátrání poskytuje svými výstupy zpětnou vazbu (efektivita, úspěšnost) k použitým postupům. Cílem pátrání je získat nové informace pro optimální operativní rozhodování, především jaké vhodné metody volit při řešení zakázky. Jde o podpůrnou metodu pro ostatní metody, včetně sledování[1].

Dezinformace Cílem dezinformace je infiltrovat účelově nepravdivé informace do zájmového prostředí, což vede k určitým žádoucím reakcím osob, které jsou dezinformacemi ovlivňovány. Když zohledníme princip dezinformace, který vychází z detektivního zpravodajství (popsaného v kap. 1.3.2) a přípravu detektiva pro získání požadovaných informací, patří dezinformace mezi komplexní metody detektivní činnosti[1].

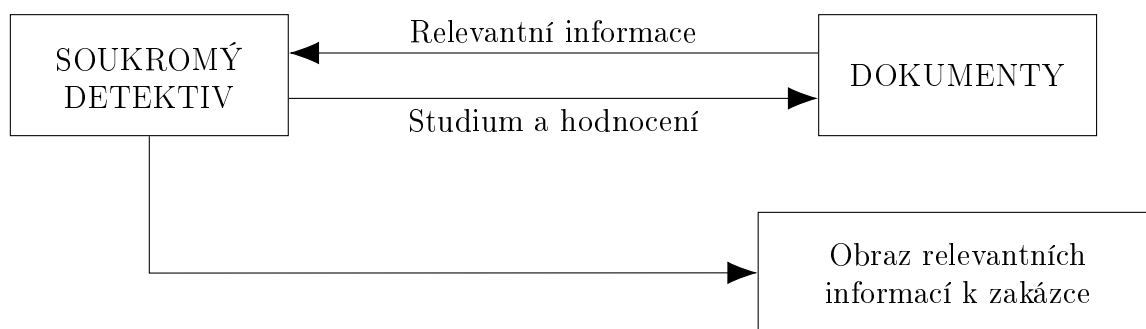
Oproti využití dezinformace v obecném zpravodajství není při detektivní činnosti dezinformace využívána tak často. Důvodem je riziko naplnění skutkové podstaty trestného činu, protože dezinformace může být okolím vnímána jako šíření poplašné zprávy. Před jejím použitím musí detektiv pečlivě zvážit všechna rizika a možné dopady[4][2].

Dezinformace je velmi podobná detektivní legendě, ale liší se větší složitostí, větší náročností na rozkrytí, vlivem na vyšší počet osob a její základ tvoří převážně nepravdivé informace. Aby splnila dezinformace stanovený cíl, jsou požadavky na věrohodnost stejné jako u legendy. Vybrané metody detektivní činnosti využívají dezinformace pro ovlivnění zájmového prostředí nejen zevnitř, ale také jako podpůrný prostředek např. ještě před samotnou infiltrací do zájmového prostředí[2].

Pokud neaplikuje dezinformaci sám detektiv, může tak učinit prostřednictvím informátora. Zajímavá situace nastává u informátorů, kteří byli získáni ke spolupráci, a kteří jsou součástí zájmového prostředí. Může nastat situace, že informátoři pracují i ve prospěch protistrany. Když detektiv nedá najevo, že o této skutečnosti ví, může velmi snadno vnést do zájmového prostředí dezinformace, protože informátor je k šíření všech informací silně motivován[4].

Použití dezinformace se skládá z několika fází. Nejprve detektiv stanoví cíle, plány, formulace a sestaví dezinformace. Poté detektiv realizuje proniknutí nosičů dezinformace, což může být nejen informátor, ale i jakýkoli komunikační prostředek. Průběžně detektiv sleduje výsledky a úspěšnost dezinformace. V tomto okamžiku, pokud dezinformace nesplnila stanovený účel, dochází k jejím úpravám (korekcím). Fáze se neustále opakují, dokud detektiv nezíská požadované informace[4].

Vzhledem k práci s nepravdivými informacemi není metoda dezinformace vhodná pro sledování. Přesto je užitečná pro pochopení principů dezinformace, kterých může využít sama zájmová osoba. Sledující detektiv tak snadněji rozpozná zastírací chování zájmové osoby.

Obrázek 1.6 Metoda vyhodnocování dokumentů[4]

Vyhodnocování dokumentů Písemné dokumenty mohou obsahovat důležité informace pro objasnění detektivní zakázky, nebo mohou posloužit jako důkazy při soudním či správním řízení. Proto by měl detektiv věnovat dostatečnou pozornost analýze a vyhodnocování písemných dokumentů[4][2]. Princip tohoto získávání informací znázorňuje obr. 1.6.

Výběr vhodných dokumentů ke zpracování volí detektiv podle různých aspektů. Patří sem charakter obsahu, který buď obsahuje informace k meritu zakázky, nebo podpůrné informace nepřímo prokazující určité předpoklady. Z pohledu formy dokumentů detektiv prověřuje listinné důkazy, protokoly o událostech nebo objektech, technické dokumentace, korespondence se vztahem k zájmové osobě a spisové materiály. Často detektiv řeší otázku pravosti dokumentů, ale aby bylo ověření relevantní, ponechává jej zpravidla na znalci v daném oboru[4][2].

Obecně přináší každý dokument detektivovi informační nebo důkazní hodnotu. Výhoda dokumentů je v tom, že mají trvalý charakter a lze je většinou snadno kopírovat pro následnou archivaci. Činnost vyhodnocování dokumentů se skládá z vytěžování a vedení evidencí společně s vyhodnocováním[4].

Vytěžování komplexních zdrojů Mezi velmi užitečné zdroje informací patří systematicky centralizované a komplexní databáze, registrační systémy, evidence nebo archivy. U těchto typů zdrojů se setkáváme s veřejně přístupnými, případně přístupnými za určitý poplatek, nebo neveřejnými. Poslední zmíněný typ může představovat problém z pohledu legálnosti. Jde o zdroje utajované (vytěžování zakazuje zákon), důvěrné

(např. citlivá data), nebo výhradně interní zdroje. Detektiv musí vždy dodržovat zákonnou ochranu neveřejných zdrojů, jinak se může dopustit trestného činu[4].

Ke komplexním zdrojům patří současně snadno přístupný internet. Poskytuje detektivovi (zpravidla bezplatně) mnoho informací nejen o jednotlivých zájmových osobách (sociální sítě, blogy, osobní stránky atd.), ale i o podnikatelích a jejich společnostech[4].

Obhlídka místa Obhlídka místa patří k základním úkonům v souvislosti s kriminalistickým zajištěním místa činu, nebo jiného protiprávního jednání. Dále provede detektiv zajištění stop (včetně jejich nosičů), které mohou posloužit detektivovi, správnímu orgánu nebo soudu jako důkazy. Kromě kriminalistického hlediska je z pohledu detektiva obhlídka i obecně použitelná metoda. Slouží jako zdroj informací pro účely přípravy dalších akcí, jako je plánování, výběr detektivních metod, nebo jakákoli další detektivní činnost včetně sledování osob[4].

Pokud jde o místo skutečného trestného činu, nesmí detektiv provádět obhlídkovou činnost. Tato pravomoc náleží dle příslušného zákona orgánům činných v trestním řízení. Soukromý detektiv vystupuje v tomto případě jako jakýkoli jiný občan a musí oznámením policejnímu orgánu splnit svoji oznamovací povinnost[4].

Dokumentování Detektiv pro jakoukoli následující práci (metodu) potřebuje mít informace uchovány ve vhodném podobě. Informace může použít nejen detektiv, ale případně i klient, pokud je součástí zakázky opatření těchto informací. Dokumentování rozdělujeme podle použitých forem a metod, nebo podle použitéch prostředků[4].

Formy a metody ovlivní dokumentaci odlišnostmi v požadavcích na její obsah. Pokud dochází např. k pátrání, obsahuje dokumentace informace o tom, zda lze přejít k dalším krokům v rámci pátrání. Oproti tomu dokumentace pro sledování bude obsahovat kromě sledované osoby také informace o místě, času a dalších okolnostech[4].

Rozdělení dokumentace podle použitých prostředků odpovídá způsobu, jakým byly informace zaznamenány. Jde o písemné kopie původních písemností (typicky úředně ověřené), fotografie, zvukové záznamy, video, nebo věcná dokumentace. Všechny typy dokumentace by měly mít doplňující záznamy opatřené časem a datem pořízení, případně dalším popisem obsahu či charakteru dokumentu. Vzhledem k nižší trvanlivosti nosičů informací jako jsou CD, DVD (Digital Video Disc, česky „digitální video disk“), USB (Universal Serial Bus, česky „univerzální sériová sběrnice,“) atd. je doporučeno vytvořit u audio a video dokumentace i písemný přepis obsahu dokumentace, nebo podrobný popis zaznamenaného děje. Věcná dokumentace (různé předměty nebo stopy) vyžaduje doplnění čestnými prohlášeními svědků, včetně úředních ověření jejich podpisů[4][2].

Orgány činné v trestním řízení mají při provádění své činnosti silnou oporu v zákoně a to především z pohledu dokumentování a věrohodnosti těchto záznamů. Aby mohla dokumentace plnit úlohu důkazního materiálu i v případě soukromého detektiva, musí detektiv věnovat značnou pozornost dokládání pravosti dílčích částí dokumentace[4]. Při pořizování fotografií, videa nebo zvuku je důležité zachytit i kontext, dokazující určitou skutečnost. Jde např. o zaznamenání hodin (čas, případně datum) umístěných na veřejném prostranství, nebo zaznamenání odjezdu vozidla MHD (vedou přesnou evidenci harmonogramů jednotlivých vozidel, která jde dohledat)[17].

Vedení evidencí a databází Všechny informace, které detektiv může získat různými metodami, zaznamená do vlastních evidencí a databází. Díky tomu nemusí detektiv v budoucnu opětovně vynaložit úsilí k získání těchto informací. Takové evidence a databáze slouží soukromě pouze detektivovi a jeho kanceláři. Strategicky výhodné jsou sdružené evidence a databáze, ke kterým mají přístup všichni členové (detektivové, nebo celé kanceláře)[4].

Rozsah evidencí a databází odpovídá specializaci a velikosti detektivní kanceláře. Oblíbené jsou informační systémy se vzdáleným přístupem. S vývojem software nastupují systémy, které dokáží kvalitně informace nejen třídit a klasifikovat, ale při hledání poskytovat kromě vyhledávaných také částečně související informace. Tím se zvyšuje efektivita již při třídění a výběru vhodných informací[4][2].

1.3.4 Prostředky

Prostředky představují pro detektivní činnost podpůrné nástroje k získávání informací, které vedou k pozitivním či negativním výsledkům. Poznatky získané pomocí prostředků následně detektiv zadokumentuje pro další použití. Dokumentují se i samotné použité prostředky kvůli kontrole, protože tím klient od detektiva získává přehled o způsobu jeho práce. Prostředky můžeme v obecné detektivní praxi rozdělit do následujících skupin:

- běžné prostředky (kriminalisticko-technické),
- detektory,
- audio-video prostředky,
- optické prostředky,
- bezpečnostní prostředky,
- chemické nástrahové prostředky,

- speciální technika[4][1].

Běžné prostředky slouží ke shromažďování a zpracování informací, které lze dále transformovat na potřebné důkazy. Kromě prostředků využívaných pro práci s informacemi sem patří i další vybavení, potřebné pro práci v terénu (např. automobil se speciální výbavou)[4][1].

Mezi detektory řadíme techniku, pomocí které detektiv získává přehled o přítomnosti jiných prostředků v zájmovém okolí (např. o informační technice, spojovací technice, dopravních prostředcích atd.). Důležitý význam má pro detektiva znalost detekčních možností i z pohledu utajení vlastní činnosti, protože zájmové osoby mohou využít prostředků pro odhalení detektivní činnosti a tím bránit v jejím provádění[4][1].

Audiovizuální prostředky známe z běžného života. Patří sem fotoaparáty, videokamery, diktafony, nebo jiné záznamové techniky[4][1].

K optickým prostředkům patří dalekohledy, lupy, technika pro noční vidění, termovize, a další speciální prostředky[4][1].

Bezpečnostních prostředků využívá soukromý detektiv při sledování osob spíše výjimečně. Důvodem je utajení činnosti detektiva bez přímého kontaktu se zájmovými osobami či okolím. V případě ohrožení osobní bezpečnosti používá detektiv na obranu např. plynové a pepřové spreje, elektrické paralyzéry, obušky nebo tomfy, osobní zbraně, a další prostředky osobní ochrany[4][1].

Pokud detektiv potřebuje sledovat manipulaci s předměty nebo výskyt sledované osoby na určitých místech, může použít prostředky se zdravotně nezávadným chemickým základem. Sledováním povrchových změn ve struktuře aplikovaných prostředků vyhodnotí detektiv dění ve sledovaném prostoru[18].

Speciální technika slouží k ochraně informací zpracovávaných detektivem (např. telefonní šifrovací software nebo generátory šumu) a patří sem i speciální provedení již zmíněných prostředků (např. maskování prostředků v běžných předmětech, skryté kamery, mikrofony atd.)[4][1].

Rozsah prostředků zmíněný v této kapitole nelze brát jako konečný. Technologickým pokrokem dochází k aplikaci novějších, sofistikovanějších a přesnějších prostředků. Uvedené kategorie vychází z několika oblastí detektivní praxe (různých metod), kde se využívají. Prostředkům vhodným výhradně pro sledování osob a jejich rozdělení se podrobněji věnuji v kap. 2.

1.4 Právní aspekty

Detektivní činnost může být provozována legálním způsobem pouze tehdy, pokud vyhovuje podmínkám, které stanovují zákony, normy a další oficiální dokumenty tvořící

legislativu. Tato kapitola se věnuje právě těmto souvislostem, které detektivní činnost ovlivňují. Z pohledu rozsahu právních aspektů nemá tato kapitola kapacitu popsat všechny souvislosti, ale vybral jsem ty, které s detektivní činností (především prací soukromých detektivů) nejvíce souvisí.

V současné době je z pohledu občanů odpovědnost za ochranu bezpečnosti kladena na stát. Tuto odpovědnost však není možné brát jako absolutní, protože odpovědnost za vlastní bezpečí má v první řadě každý sám (organizace, společnost, občan, nebo podnikatel). Stát se zaměřuje především na zajištění bezpečnosti ve všech oblastech, které by mohly ohrozit přímo bezpečnost samotného státu. Zároveň je ale pro stát žádoucí podporovat i oblast soukromé bezpečnosti a tím nepřímo posílit bezpečnost v soukromém sektoru. Aby měl stát nad soukromými činnostmi kontrolu, stanovuje legislativní požadavky. Výsledkem je právní systém, který na jednu stranu podporuje soukromou bezpečnostní činnost, ale na druhou stranu také omezuje její pravomoc[4][17].

Legislativu, která se soukromé detektivní činnosti přímo týká, můžeme rozdělit na dvě skupiny. Do první patří legislativa související s detektivní činností jako předmětem podnikání, např. živnostenský zákon. Druhá skupina zahrnuje právní aspekty řešící problematiku z pohledu zpracování informací při provádění detektivních činností (např. zákon o zpracování osobních údajů).

Zmíněné legislativní náležitosti doplňuji o příklady, kdy může nastat problém při provádění soukromé detektivní činnosti. Uvedené příklady jsou pouze jedny z mnoha situací a prevencí před nezákonnými postupy je především výborná orientace detektiva v oblasti legislativy.

1.4.1 Živnostenský zákon

Stát povoluje činnosti vykonávané v rámci živnosti na základě živnostenského zákona (455/1991 Sb.). Jedna z koncesovaných živností vyjmenovaných zákonem jsou služby soukromých detektivů[1]. Nařízení vlády č. 278/2008 Sb. definuje soukromou detektivní činnost jako[19]:

„služby spojené s hledáním majetku a osob, se zjišťováním skutečností, které mohou sloužit jako důkazní prostředky, získáváním informací týkajících se fyzických nebo právnických osob nebo jejich majetkových poměrů, získáváním informací v souvislosti s vymáháním pohledávek, vyhledáváním protiprávních jednání ohrožujících obchodní tajemství, a s tím související sběr dat a jejich vyhodnocování“.

Podstatná je příloha č. 3, živnostenského zákona, která stanovuje podmínky pro založení této živnosti fyzickou osobou. Tato osoba musí splňovat:

- a) vysokoškolské vzdělání a 1 rok praxe v oboru, nebo

- b) *vyšší odborné vzdělání právnického, bezpečnostního nebo obdobného zaměření a 1 rok praxe v oboru, nebo*
- c) *střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru bezpečnostním nebo právním a 3 roky praxe v oboru, nebo*
- d) *střední vzdělání s maturitní zkouškou, 3 roky praxe v oboru a osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, nebo*
- e) *střední vzdělání s maturitní zkouškou, 3 roky praxe v oboru a profesní kvalifikace pro činnost detektiv koncipient podle zvláštního právního předpisu[20][19].*

Zmíněné podmínky platí pro služby poskytované fyzickou osobou na její zodpovědnost, jejím jménem a samostatně. Jiné podmínky platí pro podnikatele, kteří musí prokázat určitou spolehlivost. Živnostenský zákon především vyžaduje, aby soukromou detektivní činnost vykonávali pouze zaměstnanci odborně a zdravotně způsobilí[21]. Dle přílohy č. 5, živnostenského zákona, jsou podnikatelé povinni zajistit, aby činnost vykonávaly osoby, které splňují:

- a) *vysokoškolské vzdělání, nebo*
- b) *vyšší odborné vzdělání právnického, bezpečnostního nebo obdobného zaměření, nebo*
- c) *střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru bezpečnostním nebo právním, nebo*
- d) *střední vzdělání s maturitní zkouškou a osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, nebo*
- e) *profesní kvalifikace pro činnost detektiv koncipient podle zvláštního právního předpisu, nebo*
- f) *doklad o uznání odborné kvalifikace podle zvláštního právního předpisu[20].*

Aktuální požadavky na kvalifikace osob působících v soukromé detektivní činnosti považuje Česká komora detektivních služeb za nedostačující. Poukazuje na kvalifikovanost a komplexnost oboru, který vyžaduje znalosti na úrovni ukončeného bakalářského studia v právně bezpečnostním nebo ekonomicko-bezpečnostním oboru. Alternativou pro vysokoškolské vzdělání jsou vyšší odborné školy s veřejnoprávním zaměřením. Velmi vhodné jsou pro výkon detektivní činnosti osoby dříve působící u policie (kriminální nebo vyšetřovací zaměření)[22][13].

Odpovídajícím požadavkům, které by měly osoby pracující jako soukromí detektivové, se podrobněji věnuji v kap. 4.2. Jde o oblast legislativy, jejíž aktuální podoba není vyhovující a proto by ji bylo vhodné změnit.

1.4.2 Listina základních práv a svobod

Listina základních práv a svobod vychází z ustanovení zákona číslo 2/1993 Sb. a je součástí základních předpokladů pro udržení ústavního pořádku v České republice. Obsahem souvisí části Listiny základních práv a svobod se soukromou detektivní činností ze značné části. Nejvíce pak následující články:

- Čl. 1: *Lidé jsou svobodní a rovní v důstojnosti i v právech. Základní práva a svobody jsou nezadatelné, nezczizitelné, nepromlčitelné a nezrušitelné.*
- Čl. 7: (1) **Nedotknutelnost osoby a jejího soukromí je zaručena** . Omezena může být jen v případech stanovených zákonem.
- Čl. 10: (2) Každý má právo na ochranu před **neoprávněným zasahováním** do soukromého a rodinného života.
(3) Každý má právo na ochranu před **neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů** o své osobě.
- Čl. 11: (1) Každý má právo vlastnit majetek. Vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah a ochranu. Dědění se zaručuje.
- Čl. 12: (1) **Obydlí je nedotknutelné** . Není dovoleno do něj vstoupit bez souhlasu toho, kdo v něm bydlí.
- Čl. 13: *Nikdo nesmí porušit listovní tajemství ani tajemství jiných písemností a záznamů , at již uchovávaných v soukromí, nebo zasílaných poštou anebo jiným způsobem, s výjimkou případů a způsobem, které stanoví zákon. Stejně se zaručuje tajemství zpráv podávaných telefonem, telegrafem nebo jiným podobným zařízením.*
- Čl. 14: (1) Svoboda pohybu a pobytu je zaručena.
- Čl. 17: (1) Svoboda projevu a **právo na informace** jsou zaručeny.
- Čl. 36: (1) Každý se může domáhat stanoveným postupem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu.
- Čl. 39: *Jen zákon stanoví, které jednání je trestným činem a jaký trest, jakož i jaké jiné újmy na právech nebo majetku, lze za jeho spáchání uložit[23].*

Listina základních práv a svobod sehrává významnou roli jakožto dokumentu ovlivňujícího tvorbu nebo úpravy dalších zákonů. Přesnější vymezení a další ustanovení poskytuje občanský zákoník, především jeho §14 popsany v následující kapitole[4].

Z pohledu soukromé detektivní činnosti omezuje Listina základních práv a svobod přístupnost informací. Detektiv nemůže při získávání informací narušovat soukromí, což zmiňují v Listině základních práv a svobod články 7, 10, 12 a 13. Článek 39 poukazuje na problematiku dokazování, pokud detektiv řeší zakázku a zájmové osoby provádí nezákonnou činnost. Z počátku může jít jen o verze detektiva vycházející z požadavků klienta v rámci zakázky.

Zde je důležitý význam soukromé detektivní činnosti, jakožto nástroje pro poskytování potřebných důkazů. Na druhou stranu nemá detektiv právo na

pravomocné rozhodování o tom co je a co není skutečným trestným činem. Detektivní verze, jejíž principy popisuje kap. 1.3.3, a zjištěná fakta zde plní pouze podpůrnou roli. Závěrečná pravomocná stanoviska náleží pouze orgánům činným v trestním řízení.

1.4.3 Občanský zákoník

Pomocí občanského zákoníku (číslo 89/2012 Sb), utváříme kodex práva a upravujeme povinnosti i práva nejen fyzických, ale i právnických osob. Výkladem v souladu s Listinou základních práv a svobod tvoří občanský zákoník soukromé právo. Pokud to zákon výhradně nezakazuje, mohou si zúčastněné osoby sjednat povinnosti nebo práva jinak, než jak stanovuje občanský zákon[4]. K tomuto se vztahuje §1 (odstavec 2), občanského zákoníku[24]:

- (2) *Nezakazuje-li to zákon výslovně, mohou si osoby ujednat práva a povinnosti odchylně od zákona; zakázána jsou ujednání **porušující dobré mravy, veřejný pořádek nebo právo týkající se postavení osob, včetně práva na ochranu osobnosti** [24].*

Paragraf 1 poukazuje na nezákonnost v případech, kdy klient usiluje v rámci zakázky pro detektiva o použití postupů, které by tuto zákonnou podmínku porušovaly. Použité formy a metody sice jsou součástí zakázky, přesto by o jejich zákonnosti měl rozhodovat detektiv na základě svých znalostí a schválit jejich začlenění do smluvních dohod mezi klientem pouze pokud splňují zákonné podmínky.

Dalším důležitým ustanovením je §3 (odstavec 1)[24]:

- (1) *Soukromé právo chrání důstojnost a svobodu člověka i jeho přirozené právo brát se o vlastní štěstí a štěstí jeho rodiny nebo lidí jemu blízkých takovým způsobem, jenž **nepůsobí bezdůvodně újmu druhým** [24].*

Paragraf 3 poukazuje na fakt, že člověk může jednat pouze tak, aby nepůsobil někomu jinému bezdůvodnou újmu. V kontextu detektivní zakázky může nastat situace, že podezření klienta, nebo hypotézy detektiva, nebudou správné. Součástí detektivní činnosti nesmí být jednání působící bezdůvodnou újmu druhým. Pokud výsledné závěry detektivní činnosti vyvrátí podezření a zároveň by došlo k bezdůvodné újmě, dostává se nejen klient, ale především detektiv do střetu se zákonem.

Příkladem může být zveřejňování o proběhlé detektivní činnosti, protože zájmové osoby, na které se detektiv při řešení zakázky zaměřil, mohou vnímat detektivní zakázku jako poškozování jejich dobrého jména. Právě z těchto důvodů má pro detektiva tak důležitý význam utajovaný charakter sledování (bez vědomí sledované osoby), protože pokud by byla osoba sledována bezprostředně, bude se cítit poškozována již v průběhu sledování, ať již budou či nebudou zjištěny požadované informace[13][16].

Odbornost a kvalifikace detektiva, jakožto osoby poskytující své služby v oblasti oboru detektivních služeb, nabývá na významu nejen po uzavření smluvního vztahu s klientem, ale již při jakémkoli vzájemném jednání. Podle občanského zákoníku, §5 (odstavce 1) musí detektiv v plném rozsahu poskytovat své služby odborně²⁾:

- (1) *Kdo se veřejně nebo ve styku s jinou osobou přihlásí k odbornému výkonu jako příslušník určitého povolání nebo stavu, dává tím najevo, že je schopen jednat se znalostí a pečlivostí, která je s jeho povoláním nebo stavem spojena. Jedná-li bez této odborné péče, jde to k jeho tíži*[24].

Povinnost jednat vždy poctivě zdůrazňuje §6. §7 tuto povinnost dále rozvádí:

§ 6: (1) *Každý má povinnost jednat v právním styku poctivě.*

§ 7: *Má se za to, že ten, kdo jednal určitým způsobem, jednal poctivě a v dobré víře*[24].

Občanský zákoník stanovuje práva člověka na ochranu soukromých práv. Dle §12:

§ 12: *Každý, kdo se cítí ve svém právu zkrácen, může se domáhat ochrany u orgánu vykonávajícího veřejnou moc (dále jen „orgán veřejné moci“). Není-li v zákoně stanoveno něco jiného, je tímto orgánem veřejné moci soud*[24].

Pokud v občanském zákoníku budeme hledat i možnosti hledání pomoci mimo orgány veřejné moci, kam služby soukromých detektivů v oblasti soukromé bezpečnosti patří, obsahuje zákoník oporu v §14. Svépomoc, které se paragraf věnuje, představuje významnou zákonnou možnost využít služeb soukromého detektiva. Často tím klient detektiva získává výhodu ve vyšší efektivitě a rychlosti v procesu domáhání se svých práv. Svépomoc stanovuje §14 takto:

- (1) *Každý si může přiměřeným způsobem pomoci k svému právu sám, je-li jeho právo ohroženo a je-li zřejmé, že by zásah veřejné moci přišel pozdě.*
- (2) *Hrozí-li neoprávněný zásah do práva bezprostředně, může jej každý, kdo je takto ohrožen, odvrátit úsilím a prostředky, které se osobě v jeho postavení musí jevit vzhledem k okolnostem jako přiměřené. Směřuje-li však svépomoc jen k zajištění práva, které by bylo jinak zmařeno, musí se ten, kdo k ní přikročil, obrátit bez zbytečného odkladu na příslušný orgán veřejné moci*[24].

Odstavec 2 (§14) zdůrazňuje, že neoprávněnost nemůže vycházet jen z našeho vlastního přesvědčení a musí být jasně prokazatelná. Tento článek stanovuje podmínky ve

²⁾Zde poukážu na poněkud paradoxní situaci, kdy občanský zákoník ukládá příslušníkům určitého povolání vlastní zodpovědnost za odbornost poskytovaných služeb. Vedle toho živnostenský zákon nemá dostatečně přísné posuzování schopností k provozování soukromých detektivních služeb. Přestože by legislativa mohla vhodnou novelou tyto rizika zmírnit, stále se tak nestalo. Ve výsledku na tyto provozovatele, kteří neposkytují své služby řádně a odborně, doplácí klienti, tedy i občané.

prospěch detektivní činnosti. Zájmové osoby, na které se v rámci zakázky detektiv zaměří, mohou odhalit činnost detektiva. Pokud se budou zájmové osoby chtít bránit zákonnou cestou, musí existovat důkazy o činnosti detektiva[4]. Základním předpokladem pro aplikaci metod detektivních činností, popisovaných v kap 1.3.3, je dostatečná úroveň utajení. Pokud detektiv splní tento předpoklad, jsou možnosti následného dokazování ze strany zájmových osob velmi omezené. Navíc odstavec 2 i uvádí, že ohrožená osoba se musí svých práv pomocí svépomoci domáhat bez zbytečného odkladu, nebo se s domáháním práv obrátit na orgány veřejné moci.

Obecné principy detektivní činnosti z pohledu podnikání definuje §420 (odstavec 1) o podnikatelích:

- (1) *Kdo samostatně vykonává na vlastní účet a odpovědnost výdělečnou činnost živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit tak soustavně za účelem dosažení zisku, je považován se zřetelem k této činnosti za podnikatele[24].*

Detektiv realizuje detektivní činnost, která spadá do oblasti soukromých bezpečnostních služeb, primárně za účelem vytváření zisku. Oproti orgánům veřejné moci zde nacházíme zajímavé srovnání. Státní orgány, především Policie ČR, vykonávají svoji činnost pro občany bezplatně. Pokud uvážíme ekonomickou stránku těchto služeb, pak může docházet v určitých případech k vědomému zneužívání. Příkladem je vyžadovaná přítomnost Policie ČR na sportovních utkáních, kdy nemusí klienti za poskytnuté služby platit, což je pro ně sice výhodné, ale služby jsou v těchto případech financovány ze státního rozpočtu. Správným řešením by bylo realizování potřebných služeb soukromou společností, kterou si klient sám zaplatí[4].

Občanský zákoník dále rozlišuje ustanovení jak pro osoby fyzické, tak pro právnické. Důležité je si uvědomit, že klientem detektiva může být osoba (občan), ale také právnická osoba (např. obchodní společnost). Detektiv může vystupovat jako fyzická osoba vykonávající živnost, ale může také jít o sdruženou detektivní kancelář (podnikající společnost), která vystupuje ve smluvním vztahu jako právnická osoba. Z pohledu §436 (odstavce 1) vnímáme smluvní vztah mezi klientem a detektivem (zakázku) jako zastoupení:

- (1) *Kdo je oprávněn právně jednat jménem jiného, je jeho zástupcem; ze zastoupení vznikají práva a povinnosti přímo zastoupenému. Není-li zřejmé, že někdo jedná za jiného, platí, že jedná vlastním jménem[24].*

Při výkonu detektivní činnosti musí detektiv vždy dbát na to, aby za každých okolností jednal ve prospěch klienta. Klient má v tomto případě zákonnou oporu v §437 (odstavce 1):

- (1) *Zastoupit jiného nemůže ten, jehož zájmy jsou v rozporu se zájmy zastoupeného, ledaže při smluvním zastoupení zastoupený o takovém rozporu věděl nebo musel vědět*[24].

Rozpor zájmů může snadno vzniknout v okamžiku, když budou součástí detektivních metod informátoři, jejichž činnost popisují v kap. 1.3.3. Existuje totiž určité riziko, že informátor skrytě přejde do role dubléra a bude jednat ve prospěch protistrany (zájmových osob). Detektiv využívající pro získání informací informátory si musí uvědomovat svoji odpovědnost a následná rizika spojená s výsledným rozporem zájmů mezi klientem a detektivem.

Vztah mezi klientem a detektivem (případně detektivní kanceláří) definuje §441 (odstavec 1):

- (1) *Ujednají-li si to strany, zastupuje jedna z nich druhou v ujednaném rozsahu jako zmocněnec*[24].

Smluvní formát stanovuje několik paragrafů, podle typu formátu. Jedná se o:

- a) příkazní smlouvu (§2340 až §2529),
- b) zprostředkovací smlouvu (§2430 až §2444),
- c) komisionářskou smlouvu (§2445 až §2454)[24].

Příkazní smlouva zavazuje k obstarání určité záležitosti, což se u výkonu soukromé detektivní činnosti jeví jako nejvhodnější[4]. Zprostředkovací smlouva představuje závazek zprostředkování (uzavření) smlouvy s třetí osobou.

Poslední zmíněný typ, komisionářská smlouva, představuje závazek obstaráním smluvené náležitosti komisionářem na účet klienta, za což klient zaplatí. Důležitý je zde význam vlastnictví:

§ 1011: Vše, co někomu patří, všechny jeho věci hmotné i nehmotné, je jeho vlastnictvím.

§ 1012: Vlastník má právo se svým vlastnictvím v mezích právního řádu libovolně nakládat a jiné osoby z toho vyloučit. Vlastníku se zakazuje nad míru přiměřenou poměrům závažně rušit práva jiných osob, jakož i vykonávat takové činy, jejichž hlavním účelem je jiné osoby obtěžovat nebo poškodit[24].

Soukromá detektivní činnost pracuje především s informacemi. Z pohledu zákona jsou informace nehmotným vlastnictvím osoby, která jimi disponuje. Paragraf 1012 dovoluje s vlastnictvím nakládat libovolně, což může např. zahrnovat šíření informací. Je však třeba mít na paměti, že podle stejného paragrafu nesmí takto vlastník jednat, pokud by docházelo k poškozování jiných osob. Takový rozpor se zákonem může např.

nastat u zakázek, kdy detektiv řeší zakázku, která je výsledkem osobní msty klienta. Detektiv by měl zvážit motiv klienta pro získání informací o zájmových osobách a zda jde primárně o snahu klienta hájit svá práva. V opačném případě může být klient motivován k získání informací pouze s cílem poškodit následně zájmové osoby.

Občanský zákoník je velmi rozsáhlým dokumentem zahrnujícím mnoho paragrafů, které ovlivňují detektivní činnost. Zmíněné paragrafy jsou pouze výčtem těch podstatných, ale občanský zákoník by měl detektiv velmi dobře znát jako celek.

1.4.4 Občanský soudní řád

Právní normou, zabývající se důkazními principy, je zákon č. 99/1963, občanský soudní řád. Základní postup při soudním řízení stanovuje §1 a §2:

§ 1: Občanský soudní řád upravuje postup soudu a účastníků v občanském soudním řízení tak, aby byla zajištěna spravedlivá ochrana soukromých práv a oprávněných zájmů účastníků, jakož i výchova k dodržování smluv a zákonů, k čestnému plnění povinností a k úctě k právům jiných osob.

§ 2: V občanském soudním řízení soudy projednávají a rozhodují spory a jiné právní věci a provádějí výkon rozhodnutí, která nebyla splněna dobrovolně; dbají přitom, aby nedocházelo k porušování práv a právem chráněných zájmů a aby práv nebylo zneužíváno[25].

Občanský soudní řád, vzhledem k povinnosti předkládat při soudním řízení důkazy, poukazuje na význam soukromých detektivních činností v naší společnosti. Důkazní povinnosti stanovuje §120 (odstavec 1) následovně:

(1) Účastníci jsou povinni označit důkazy k prokázání svých tvrzení. Soud rozhoduje, které z navrhaných důkazů provede[25].

Dále je dle §125 vymezena i forma, jakou mohou důkazy mít:

§ 125: Za důkaz mohou sloužit všechny prostředky, jimiž lze zjistit stav věci, zejména výslech svědků, znalecký posudek, zprávy a vyjádření orgánů, fyzických a právnických osob, notářské nebo exekutorské zápisy a jiné listiny, ohledání a výslech účastníků. Pokud není způsob provedení důkazu předepsán, určí jej soud[25].

Velký význam zde má věrohodnost důkazů. Při práci s informacemi musí detektiv získané informace v co největší míře prověřovat, případně přenechat ověřování na soudnímu znalci (např. ověřování písemných dokumentů).

1.4.5 Trestní zákoník

Působnost se zásadami ochrany práv osob stanovuje trestní zákoník, č. 40/2009 Sb. Pro soukromou detektivní činnost, jakožto činnost v sektoru soukromé bezpečnosti, je důležitá definice trestného činu, obsažená v §13 (odstavci 1):

- (1) *Trestným činem je protiprávní čin, který trestní zákon označuje za trestný a který vykazuje znaky uvedené v takovém zákoně[26].*

Trestní zákoník navíc trestné činy dále dělí v §14 na dva typy:

- (1) *Trestné činy se dělí na přečiny a zločiny.*
- (2) *Přečiny jsou všechny nedbalostní trestné činy a ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby do pěti let.*
- (3) *Zločiny jsou všechny trestné činy, které nejsou podle trestního zákona přečiny; zvláště závažnými zločiny jsou ty úmyslné trestné činy, na něž trestní zákon stanoví trest odnětí svobody s horní hranicí trestní sazby nejméně deset let[26].*

Souvislost detektivní činnosti a trestných činů sice nemusí být častá, ale detektiv by se měl orientovat v problematice trestního zákoníku. Při řešení detektivní zakázky mohou být získány informace, které odhalí páčání trestných činů. V takovém případě jsou detektiv a další osoby obeznámené s těmito skutečnostmi povinné dle §368 oznámit tyto skutečnosti orgánům veřejné moci. Zákon v §368 také připouští obeznámeným osobám jednat tak, aby se zamezilo dalšímu páčání trestné činnosti.

Pro soukromý sektor bezpečnosti a jeho služeb je významné stanovení nutné obrany, nebo krajní nouze:

- § 28: (1) *Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací nebezpečí přímo hrozící zájmu chráněnému trestním zákonem, není trestným činem.*
- (2) *Nejde o krajní nouzi, jestliže bylo možno toto nebezpečí za daných okolností odvrátit jinak anebo způsobený následek je zřejmě stejně závažný nebo ještě závažnější než ten, který hrozil, anebo byl ten, komu nebezpečí hrozilo, povinen je snášet.*
- § 28: (1) *Čin jinak trestný, kterým někdo odvrací přímo hrozící nebo trvající útok na zájem chráněný trestním zákonem, není trestným činem.*
- (2) *Nejde o nutnou obranu, byla-li obrana zcela zjevně nepřiměřená způsobu útoku[26].*

Když uvážím rozdíly soukromých bezpečnostních služeb a orgánů veřejné moci, je trestní zákoník v tomto ohledu ke službám soukromé bezpečnosti více benevolentní. V situacích, kdy hájíme bezpečnost osob, lze použít prostředků, které zákon striktně neomezuje. Oproti tomu např. orgány veřejné moci smí zákonně použít jen „mírnějších“ prostředků přímo stanovených zákonem. Na druhou stranu jsou orgány veřejné moci v pozici orgánu, který může posuzovat oprávněnost a přiměřenosti jednání soukromých bezpečnostních služeb a tím se orgány veřejné moci dostávají do nadřazené pozice. Přestože činnosti všech (soukromých i veřejných subjektů) plní shodnou funkci (např. ochrana veřejného pořádku), právě zde vzniká zásadní omezení pro soukromé bezpečnostní služby[4].

1.4.6 Zákon o trestním řízení soudním

Zákon o trestním řízení (trestní řád), č. 141/1961 Sb. stanovuje základní předpoklad pro možnosti využít služeb soukromého detektiva v trestním řízení. Právo na obhajobu uvádí §2 (odstavec 13):

(13) Ten, proti němuž se trestní řízení vede, musí být v každém období řízení vhodným způsobem a srozumitelně poučen o právech umožňujících mu plné uplatnění obhajoby a o tom, že si též může zvolit obhájce; všechny orgány činné v trestním řízení jsou povinny umožnit mu uplatnění jeho právu[27].

Kromě vybraného zástupce nebo obhájce, může obžalovaný sám předkládat informace podstatné pro soudní řízení. Jeden ze způsobů je získání informací prostřednictvím soukromého detektiva. I přesto, že orgány činné v trestním řízení budou postupovat aktivně, nemusí shromáždit důkazy výhradně ve prospěch obžalovaného, který se dostává do důkazní nouze. Soukromá detektivní činnost může získat důkazy rychleji a efektivněji[4].

V důkazní nouzi se pro nedostatek informací může ocitnout i zástupce nebo obhájce. I tyto osoby z těchto důvodů využívají služeb soukromého detektiva, což zvyšuje jejich šance na prokazatelnou obhajobu. Dle §41 (odstavec 1) jsou povinnosti obhájce stanoveny takto:

*(1) Obhájce je povinen poskytovat obviněnému potřebnou právní pomoc, účelně využívat k hájení jeho zájmů prostředků a způsobů obhajoby uvedených v zákoně, zejména pečovat o to, aby byly v řízení **náležitě a včas objasněny skutečnosti**, které obviněného zbavují viny nebo jeho vinu zmírňují, a tím přispívat ke správnému objasnění a rozhodnutí věci[27].*

Služby soukromého detektiva v tomto případě příznivě podporují obhájce nebo zástupce při plnění jejich zákonné povinnosti.

Dle §42 (odstavec 1) se mohou procesu dokazování účastnit také osoby, kterým byla způsobena škoda:

(1) Tomu, jehož věc nebo část majetku byla zabrána nebo podle návrhu má být zabrána (zúčastněná osoba), musí být poskytnuta možnost, aby se k věci vyjádřil; může být přítomen při hlavním líčení a veřejném zasedání, činit při nich návrhy, nahlížet do spisů (§65) a podávat v případech tímto zákonem stanovených opravné prostředky[27].

Dále §43 (odstavec 1) stanovuje práva na předkládání informací a důkazů pro doplnění v procesu dokazování:

(1) Ten, komu bylo trestným činem ublíženo na zdraví, způsobena majetková škoda nebo nemajetková újma, nebo ten, na jehož úkor se pachatel

trestným činem obohatil (poškozený), má právo činit návrh na doplnění dokazování, nahlížet do spisů (§65), zúčastnit se sjednávání dohody o vině a trestu, zúčastnit se hlavního líčení a veřejného zasedání konaného o odvolání nebo o schválení dohody o vině a trestu a před skončením řízení se k věci vyjádřit. Jde-li o trestný čin zanedbání povinné výživy (§ 196 trestního zákoníku), rozumí se pro účely tohoto zákona majetkovou škodou, jež byla poškozenému způsobena trestným činem, i dlužné výživné[27].

Na základě těchto práv využívají služeb soukromých detektivů i jakékoli zúčastněné osoby. Výhodou je získání relevantních informací efektivním způsobem a díky těmto informacím i objektivní posouzení způsobených škod, které jsou předmětem trestního řízení.

Zúčastněná osoba a poškozený se mohou nechat v trestním řízení i zcela zastoupit, jak stanovuje §50:

- (1) *Zúčastněná osoba a poškozený se mohou dát **zastupovat zmocněncem**, kterým může být i právnická osoba; o tom je třeba je poučit. Zmocněnec poškozeného může být současně důvěrníkem podle zákona o obětech trestných činů.*
- (2) *Je-li zmocněncem zúčastněné osoby nebo poškozeného fyzická osoba, nesmí jím být osoba, která není plně svéprávná nebo jejíž svéprávnost je omezena; při hlavním líčení a veřejném zasedání nemůže být zmocněncem ten, kdo je k němu předvolán jako svědek, znalec nebo tlumočnick[27].*

Trestní řád dále zvyšuje kompetence zastupujícího (může jím být i soukromý detektiv). Díky §51, může zastupující osoba podávat za zastoupeného návrhy, využít dalších prostředků a účastnit se důležitých částí trestního řízení[27]:

- (1) *Zmocněnec zúčastněné osoby a poškozeného je oprávněn činit za zúčastněnou osobu nebo poškozeného **návrhy a podávat za ně žádosti a opravné prostředky**; je též oprávněn zúčastnit se všech úkonů, kterých se může zúčastnit zúčastněná osoba nebo poškozený.*
- (2) *Zmocněnec poškozeného a zúčastněné osoby je již od zahájení trestního stíhání oprávněn být **přítomen při vyšetřovacích úkonech**, jimiž se mají objasnit skutečnosti důležité pro uplatnění práv osob, které zastupuje, a jejich výsledek může být použit jako důkaz v řízení před soudem, ledaže by přítomností zmocněnce mohl být zmařen účel trestního řízení nebo nelze provedení úkonu odložit a vyrozumění o něm zajistit. Může obviněnému i jiným vyslychaným osobám klást otázky, avšak teprve tehdy, až policejní orgán výslech skončí a udělí mu k tomu slovo. Námitky proti způsobu provádění úkonu může vznášet kdykoli v jeho průběhu.*

Značnou výhodou představuje v tomto případě pro detektiva přístup k informacím o probíhajícím řízení, ke kterým by se jinak dostal velmi těžce, nebo vůbec.

1.4.7 Zákon o svobodném přístupu k informacím

Tento zákon, č. 106/1999 Sb., poskytuje podporu z pohledu přístupnosti informací, především při získávání informací z otevřených zdrojů, kterým se věnuje kap. 1.1.2.

Přístupnost informací v národních registrech vychází z Listiny základních práv a svobod, článku 17, odstavce 5:

- (5) *Státní orgány a orgány územní samosprávy jsou povinny přiměřeným způsobem poskytovat informace o své činnosti. Podmínky a provedení stanoví zákon[23].*

Přesnější ustanovení kým a jakou formou budou data poskytnuta, zahrnuje zákon o svobodném přístupu k informacím v §4b:

- (1) *Národní katalog otevřených dat je informační systém veřejné správy přístupný způsobem umožňujícím dálkový přístup sloužící k evidování informací zveřejňovaných jako otevřená data.*
- (2) *Správce národního katalogu otevřených dat je Ministerstvo vnitra[28].*

Tím jsou státní orgány stimulovány k rozvoji a poskytování zajímavých informací prostřednictvím registrů, které může detektiv využít. Patří sem např. registry pozemků, exekucí, podnikatelů, daní, a jiné.

1.4.8 Zákon o zpracování osobních údajů

Za údaje o osobě, označované jako osobní údaje, považujeme jakoukoli informaci, která se vztahuje k identifikované nebo identifikovatelné fyzické osobě[29]. Pokud jakýkoli údaj může vést k identifikaci určité fyzické osoby, jde o osobní údaj citlivého charakteru a je potřeba jej chránit[4].

Listina základních práv a svobod stanovuje v článku 10 (odstavci 3) ochranu takových údajů následovně:

- (3) *Každý má právo na ochranu před neoprávněným shromažďováním, zveřejňováním nebo jiným zneužíváním údajů o své osobě.*

Snaha sestavit jednotná pravidla ve všech členských státech Evropské unie (EU) vedla k vydání nařízení Evropského parlamentu a Rady EU pod označením 2016/679. Tento dokument je běžně označován zpratkou GDPR³⁾ a stanovuje legislativní požadavky, které musí být při zpracování osobních údajů splněny[29].

Významná je definice subjektu zpracování osobních údajů, protože GDPR definuje subjekt jako fyzickou osobu a dále uvádí, že subjektem není právnická osoba. Údaje ve vztahu k právnické osobě tedy nejsou osobními údaji[30]. Zároveň je důležité si

³⁾Vychází z anglického názvu General Data Protection Regulation

správně uvědomovat význam konkrétního údaje v daném kontextu. Např. pokud bude mít fyzická osoba, pracující u právnické osoby, přidělenou e-mailovou adresu, tak tato adresa už osobním údajem je[29][31].

V České republice řeší ochranu osobních údajů zákon o zpracování osobních údajů (č. 110/2019 Sb.)⁴⁾, který vychází z GDPR a Listiny základních práv a svobod.

Subjekt údajů stanovuje zákon v §3 následovně:

- *Subjektem údajů se rozumí fyzická osoba, k níž se osobní údaje vztahují[32].*

Osobu, která zodpovídá za zpracování osobních údajů označujeme jako správce. Zpracovávat informace může kromě správce také zpracovatel. Rozdíl mezi správcem a zpracovatelem je v nadřazené pozici správce, který stanovuje účely zpracování[30]. Účel představuje stanovení, jakým způsobem a z jakého důvodu bude ke zpracování osobních údajů docházet. Zpracovatel zpracovává osobní údaje jménem správce. Mezi zpracovatelem a správcem musí být ve smlouvě uvedeny všechny povinnosti zpracovatele[29][33][31]

Obsah smlouvy určuje přesněji §34:

- (2) *Pokud pověření zpracovatele nevyplývá z právního předpisu, spravující orgán se zpracovatelem uzavře písemnou smlouvu o zpracování osobních údajů. Nevyplývá-li to přímo z právního předpisu, smlouva především určí*
- a) předmět a dobu trvání zpracování osobních údajů,*
 - b) povahu a účel zpracování osobních údajů,*
 - c) typ osobních údajů, které budou zpracovávány,*
 - d) kategorie subjektů údajů a*
 - e) práva a povinnosti spravujícího orgánu[32].*

Detektivní činnost se neobejde bez získávání a následného zpracování potřebných informací, kam patří i osobní údaje zájmových osob. Navíc detektiv získané informace z praktických důvodů uchovává v dokumentacích, databázích a evidencích. Je zřejmé, že detektiv zde vystupuje v roli správce nebo zpracovatele. Roli detektiva určuje charakter zakázky, protože obsah zakázky objasňuje jaké činnosti související se zpracováním osobních údajů budou provedeny. Pokud klient stanoví kategorie údajů a okruhy osob, o kterých by měl detektiv údaje zpracovávat, pak vystupuje detektiv v roli zpracovatele. Pokud si detektiv sám stanovuje rozsah údajů, jejich kategorie a zájmové osoby, tak vystupuje v roli správce. Z pohledu práce detektiva nemusí tento rozdíl být tak významný, ale znamená zásadní rozdíl v odpovědnosti při porušení zákona o zpracování osobních údajů, protože správce má klíčovou zodpovědnost[32].

Zpracovávat osobní údaje lze pouze v zákonem uvedených případech. Dle §5:

⁴⁾Zákon č. 110/2019 Sb. zrušil předchozí zákon o ochraně osobních údajů č. 101/2000 Sb. a proto také bývá často označován jako „adaptační“ zákon.

§ 5: *Správce je oprávněn zpracovávat osobní údaje, pokud je to nezbytné pro splnění*

- a) *povinnosti, která je správci uložena právním předpisem, nebo*
- b) *úkolu prováděného ve veřejném zájmu nebo při výkonu veřejné moci, kterým je správce pověřen.*

Dále zákon a jeho §8 uvádí povinnosti správci, aby informoval o své zpracovatelské činnosti:

§8: *Pokud správce provádí zpracování osobních údajů podle § 5 a je povinen subjektu údajů poskytnout informace podle čl. 13 nebo čl. 14 odst. 1, 2 a 4 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679, může tyto informace v rozsahu odpovídajícím jím obvykle prováděnému zpracování osobních údajů poskytnout zveřejněním způsobem umožňujícím dálkový přístup[32].*

Když uvážíme obsah §5 a §8, tak se jeví detektivní činnost do značné míry jako nezákonná, ale rozhodující je vždy až právní zájem klienta. Podmínku informovat subjekt údajů o zpracovávání za těchto okolností detektiv nemůže splnit. Soulad detektivní činnosti a zákona musíme proto hledat v zákonem dovolených činnostech nebo výjimkách z povinnosti informovat subjekt údajů.

Činnosti související se zpracováním osobních údajů definuje §4 :

- (2) *Ustanovení této hlavy a nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2016/679 se použijí i při zpracování osobních údajů, které mají být nebo jsou zařazeny do evidence, a při zpracování osobních údajů, které probíhá zcela nebo částečně automatizovaně, nejde-li o zpracování osobních údajů fyzickou osobou v průběhu výlučně osobních nebo domácích činností,*
 - a) *při výkonu činností, které nespádají do oblasti působnosti práva Evropské unie nebo do působnosti hlavy III nebo IV, nebo*
 - b) *při výkonu činností, které spadají do oblasti působnosti hlavy V kapitoly 2 Smlouvy o Evropské unii[32].*

Zajímavá je role evidence, protože za zpracování se považuje už pouhé uložení údajů do ní a už se nerozlišuje, zda dochází k následnému zpracování údajů uložených v evidenci. GDPR v článku 4 (odstavec 6) definuje evidenci jako:

- (6) *jakýkoliv strukturovaný soubor osobních údajů přístupných podle zvláštních kritérií, ať již je centralizovaný, decentralizovaný, nebo rozdělený podle funkčního či zeměpisného hlediska[30].*

Uvedené činnosti v §4, který se odkazuje na Smlouvu o Evropské unii (hlava V), se týkají především státní a mezinárodní bezpečnosti, kam spadá např. státní zpravodajství. Z pohledu soukromých detektivních služeb nejsou tyto činnosti v přímé souvislosti. Významnější je pro bezpečnostní a detektivní služby hlava IV (zákona o zpracování osobních údajů), konkrétně §43:

- (3) Správce může zpracovávat osobní údaje pouze se souhlasem subjektu údajů. **Bez tohoto souhlasu** může správce osobní údaje zpracovávat, jestliže
- provádí zpracování nezbytné pro dodržení povinnosti správce,
 - je zpracování nezbytné pro plnění smlouvy, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů, nebo pro jednání o uzavření nebo změně smlouvy uskutečněné na návrh subjektu údajů,
 - je zpracování nezbytné k ochraně životně důležitých zájmů subjektu údajů; v tomto případě je třeba bez zbytečného odkladu získat jeho souhlas, jinak musí správce toto zpracování ukončit a údaje vymazat,
 - se jedná o **oprávněně zveřejněné osobní údaje**,
 - je zpracování nezbytné pro **ochranu práv nebo právem chráněných zájmů správce, příjemce nebo jiné dotčené osoby**; takové zpracování osobních údajů však nesmí být v rozporu s právem subjektu údajů na ochranu jeho soukromého a osobního života,
 - poskytuje osobní údaje o **veřejně činné osobě, funkcionáři nebo zaměstnanci orgánu veřejné správy**, které vypovídají o jeho veřejné nebo úřední činnosti nebo funkčním nebo pracovním zařazení, nebo
 - se jedná o zpracování výlučně pro účely archivnictví[32].

Dle §43 lze bez souhlasu zpracovávat údaje z veřejných zdrojů a takové údaje, které jsou nezbytné pro ochranu zájmů a práv jiné dotčené osoby. Takovou osobou může být právě klient detektiva. Podmínkou je, že detektiv při získávání údajů (informací) neporuší práva subjektu údajů (stanovené např. občanským zákoníkem). Jiný významný případ, kdy detektiv může údaje zpracovávat bez souhlasu nastává, pokud je subjektem údajů veřejně činná osoba.

Podobně stanovuje zákonnost zpracování i GDPR (článek 6):

- (6) Zpracování je zákonné, pouze pokud je splněna nejméně jedna z těchto podmínek a pouze v odpovídajícím rozsahu:
- subjekt údajů udělil souhlas se zpracováním svých osobních údajů pro jeden či více konkrétních účelů;
 - zpracování je nezbytné pro splnění smlouvy, jejíž smluvní stranou je subjekt údajů, nebo za účelem přijetí opatření na žádost subjektu údajů před uzavřením smlouvy;
 - zpracování je nezbytné pro splnění právní povinnosti, která se na správce vztahuje;
 - zpracování je **nezbytné pro ochranu životně důležitých zájmů** subjektu údajů nebo **jiné fyzické osoby**;
 - zpracování je **nezbytné pro splnění úkolu** prováděného ve **veřejném zájmu** nebo při výkonu veřejné moci, kterým je pověřen správce;
 - poskytuje osobní údaje o veřejně činné osobě, funkcionáři nebo zaměstnanci orgánu veřejné správy, které vypovídají o jeho veřejné nebo úřední činnosti nebo funkčním nebo pracovním zařazení, nebo
 - zpracování je **nezbytné pro účely oprávněných zájmů příslušného správce či třetí strany**, kromě případů, kdy před těmito zájmy mají přednost zájmy nebo základní práva a svobody

subjektu údajů vyžadující ochranu osobních údajů, zejména pokud je subjektem údajů dítě[30].

Detektiv pracuje s různými metodami. Aby bylo možné detektivní zakázku vyřešit v mezích zákona, musí si detektiv stanovit s klientem náležitě smluvní požadavky, které tomu odpovídají. I přes stanovení vhodných metod má detektiv v průběhu řešení zakázky potřebu neustálého přizpůsobování činností aktuální situaci a svým možnostem. Některé kroky detektiva nemusí být předmětem smluvního vztahu s klientem, ale pro detektiva se jejich provedení (vzhledem k získání potřebných informací) stane nezbytným. Proto musí detektiv velmi dobře znát legislativu, aby i v případě volby individuálních neplánovaných postupů jednal vždy zákonně.

Dle mého názoru může situaci usnadnit stanovení rozsahu a formátu výsledků detektivní zakázky. Velmi často vyhledávají detektivní služby klienti z důvodů problémů řešených v oblasti rodinného práva, typicky potvrzování činnosti partnerů. Modelovou situací je případ, kdy bude klientem muž, který chce prověřit podezřelé chování své partnerky[34]. Detektiv provede sledování podezřelé ženy, kde se pohybuje, s kým a kdy se stýká. Když detektiv zjistí, že žena tráví pravidelně určitý čas s jiným mužem, např. u něj doma, předá tyto informace klientovi. Klient se může spokojit s pouhým potvrzením, že k tomuto chování ženy skutečně dochází. Pokud součástí předaných informací nebude totožnost ani jiné podobné osobní údaje o muži, se kterým se žena stýká, pak jsou zákonné podmínky zcela splněny a s takovými informacemi může detektiv nakládat méně omezeně.

Stojí za zmínku i vnímání charakteru zpracování údajů. Před vydáním GDPR (roku 2018) byla legislativní situace v České republice jednodušší. Zákon o ochraně osobních údajů (č. 101/2000 Sb.) rozlišoval dva typy zpracování - nahodilé a systematické. Na nahodilé zpracování, které je neplánované a není prováděno s cílem dalšího zpracování získaných údajů, se zákon nevztahoval. Detektiv provádí svoji činnost sice systematicky a plánovaně, ale získané informace jsou vzhledem ke konkrétním zakázkám (případům) nahodilé. Nelze totiž ovlivnit rozsah, kvalitu ani obsahový charakter získávaných informací. Detektiv pouze vytváří co nejvhodnější podmínky pro jejich získání. Bohužel změnou legislativy a vznikem zákona o zpracování osobních údajů už takový přístup není možný. Úřad pro ochranu osobních údajů poukazuje na potřebu zohlednění detektivních činností z pohledu zpracování osobních údajů přímo v zákonu o soukromých bezpečnostních službách, což by orientaci v legislativě značně zjednodušilo. Zatím takový zákon vláda za posledních 25 let nebyla schopna připravit[4][35].

1.4.9 Pořizování fotografií, videa a zvukových záznamů

Problematiku ochrany osobních údajů řešíme často v souvislosti s pořizováním fotografií, videa, nebo zvukových záznamů (dále jen obrazové a zvukové záznamy). Tyto činnosti ovlivňuje více legislativních dokumentů a proto si zaslouží popsat v samostatné sekci. Jde o Listinu základních práv a svobod, občanský zákoník, nařízení GDPR a zákon o zpracování osobních údajů.

Při pořizování obrazu nebo zvuku můžeme zachytit podobu člověka, která představuje jeho osobnost, a proto s tím souvisí ochrana osobnosti. Listina základních práv a svobod (článek 2, odstavec 3) stanovuje, že:

(3) Každý může činit, co není zákonem zakázáno, a nikdo nesmí být nucen činit, co zákon neukládá[23].

Z odstavce 3 můžeme vyvozovat, že při pořizování obrazu a zvuku má dotčená osoba právo sama rozhodovat, zda souhlasí s pořízením takových záznamů a případně s jejich další šířením.

Přesněji ve vztahu k osobnosti člověka stanovuje ochranu občanský zákoník, §81 (pododdíl 1) takto:

- (1) Chráněna je osobnost člověka včetně všech jeho přirozených práv. Každý je povinen ctít svobodné rozhodnutí člověka žít podle svého.*
- (2) Ochrany požívají zejména život a důstojnost člověka, jeho zdraví a právo žít v příznivém životním prostředí, jeho vážnost, čest, soukromí a jeho projevy osobní povahy[24].*

Díky zákonnému stanovisku patří podoba člověka mezi projevy osobní povahy a právo na podobu vnímáme jako absolutní. S pojmem podoba souvisí pojem podobizna, ale vzájemně se liší. Právě podobizna je jen jeden ze způsobů zobrazení nebo záznamu podoby. Proto např. fotografie podle občanského zákoníku už není předmětem absolutního práva. Zaznamenání podoby člověka dále podrobněji stanovuje občanský zákoník v článku 6 pododdíl 2:

§84 Zachytit jakýmkoli způsobem podobu člověka tak, aby podle zobrazení bylo možné určit jeho totožnost, je možné jen s jeho svolením

§86 Nikdo nesmí zasáhnout do soukromí jiného, nemá-li k tomu zákonný důvod. Zejména nelze bez svolení člověka narušit jeho soukromé prostory, sledovat jeho soukromý život nebo pořizovat o tom zvukový nebo obrazový záznam, využívat takové či jiné záznamy pořízené o soukromém životě člověka třetí osobou, nebo takové záznamy o jeho soukromém životě šířit. Ve stejném rozsahu jsou chráněny i soukromé písemnosti osobní povahy.

§88 (1) Svolení není třeba, pokud se podobizna nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použije k výkonu nebo ochraně jiných práv nebo právem chráněných zájmů jiných osob.

(2) *Svolení není třeba ani v případě, když se podobizna, písemnost osobní povahy nebo zvukový či obrazový záznam pořídí nebo použije na základě zákona k úřednímu účelu nebo v případě, že někdo veřejně vystoupí v záležitosti veřejného zájmu.*

§89 *Podobizna nebo zvukový či obrazový záznam se mohou bez svolení člověka také pořídít nebo použít přiměřeným způsobem též k vědeckému nebo uměleckému účelu a pro tiskové, rozhlasové, televizní nebo obdobné zpravodajství[24].*

Zmíněný pododíl 2 (§88) dovoluje podobně jako zákon o zpracování osobních údajů pořizování obrazových a zvukových záznamů i bez souhlasu, pokud je tak konáno v rámci ochrany práv jiných osob (klienta detektiva). Navíc zákon zahrnuje do osobnosti a podoby člověka také její písemnosti.

Mezi občanským zákoníkem a GDPR je významný rozdíl. Nařízení GDPR se zaměřuje především na veřejnoprávní ochranu osobních údajů. Působnost GDPR uvádí jeho článek 2 (odstavec 1) takto:

(1) *Toto nařízení se vztahuje na zcela nebo částečně automatizované zpracování osobních údajů a na neautomatizované zpracování těch osobních údajů, které jsou obsaženy v evidenci nebo do ní mají být zařazeny[30].*

Předpokladem je, že dochází správcem ke zpracovávání osobních údajů, zpracovávání je systematické a prováděno za určitým účelem. GDPR dále v článku 2 (odstavec 2) stanovuje, na jaké situace se nařízení nevztahuje. Patří sem i zpracování:

c) *fyzickou osobou v průběhu výlučně osobních či domácích činností[30].*

Z článku 2 tedy vyplývá, že i když bude zpracování mít charakter systematickosti, GDPR se nevztahuje na případy zpracování fyzickou osobou pro domácí a osobní účely (např. fotografie z dovolené). Obecně nelze předpokládat, že každé zpracování osobních údajů spadá pod nařízení GDPR.

Zásadní rozdíl mezi občanským zákoníkem a GDPR je dále v souhlasu se zpracováním. GDPR souhlas vnímá jako právní titul a stanovuje přísná kritéria (strukturu dokumentu odsouhlaseného subjektem údajů). Oproti tomu občanský zákoník povoluje i méně formální podobu, takže za nesouhlas se zpracováním osobních údajů lze dle občanského zákoníku považovat např. ústní projev nesouhlasu subjektu údajů[36].

Souvislost se zákonem o zpracování osobních údajů, zmíněná na začátku této kapitoly, vzniká s činností samotného zpracování a byla popsána v kap. 1.4.8.

S problematikou posuzování zákonnosti pořizování a zaznamenávání informací, které mají charakter osobních údajů, souvisí i značná míra individuality. Příkladem jsou nálezy Ústavního soudu, kdy došlo např. k zamítnutí stížnosti žadatele, který měl být usvědčen pomocí důkazů obsahujících jeho osobní údaje. Ústavní soud připustil, že

takto zaznamenané informace mají důkazní hodnotu a navíc, že se nelze odvolávat na nezákonný způsob jejich pořízení. Právo na ochranu soukromí jedné osoby nemá vždy přednost před právy druhé osoby a závisí na individuálních okolnostech případu[37].

Dle zmíněných dokumentů usuzuji, že soukromý detektiv se ve své praxi setkává nejvíce s působností Listiny základních práv a svobod, občanským zákonem a zákonem o zpracování osobních údajů. Pro řešenou zakázku získává, shromažďuje a zpracovává detektiv potřebné údaje (informace). GDPR se dotýká soukromé detektivní činnosti v případech, kdy např. spolupracuje více detektivů a získané údaje shromažďují ve své vlastní sdílené databázi. Dochází totiž k systematickému zpracování údajů dalšími osobami, které mají k databázi přístup a nepracuje s nimi jen detektiv, který údaje získal. Záznamy v databázi navíc musí být nějakým způsobem identifikovány, aby bylo možné v záznamech efektivně vyhledávat. Právě provedení identifikace údajů může znamenat identifikovatelnost subjektu údajů a tím i nutnou povinnost splnit podmínky GDPR.

Úvod do problematiky, kterému se věnuje tato kapitola, popisuje nejdůležitější oblasti související s praxí detektiva. Detektiv pracuje s informacemi získávanými z primárních, nebo sekundárních zdrojů. Pro úspěšné naplnění cílů zakázky musí detektiv umět informace interpretovat a vyhodnotit správným způsobem. Tohoto dosahuje použitím vhodných forem, metod a prostředků, které vychází ze zpravodajských principů.

Forma představuje transformaci požadavků a stanovených cílů detektivní zakázky. Pomocí forem provádí detektiv klíčová rozhodování, jakým způsobem bude detektivní zakázka zpracována. Patří sem např. vyšetřování, pátrání, prověrka, ochrana, nebo zpravodajství. Forma ovlivňuje kvalitu výsledků zakázky a nákladnost realizace.

Metoda oproti formě představuje konkrétní postupy, pomocí kterých detektiv zakázku realizuje. Jde tedy o realizaci forem detektivní činnosti pomocí obecných a profesně uznávaných postupů. Volba vhodných metod nejvíce ovlivňuje kvalitu a rychlost, s jakou je zakázka dokončena. Mezi důležité metody patří u sledování osob např. verze, pozorování, informační proniknutí, osobní pátrání, vyhodnocování, vytěžování informací, obhlídka a dokumentování.

Samotné formy a metody nedostačují. Detektiv potřebuje pracovat s pomocnými nástroji, které označujeme jako prostředky. Výsledkem aplikace prostředků jsou nově získané poznatky, se kterými detektiv dále pracuje.

Veškeré kroky, které vedou k realizaci detektivní zakázky musí probíhat v souladu s legislativou. V České republice provozuje detektiv svou činnost na základě koncesované živnosti podléhající živnostenskému zákonu. Protože detektiv pracuje s informacemi o dalších osobách, dotýkají se detektivní praxe také např. Listina základních práv a svobod, občanský zákoník, zákon o svobodném přístupu k informacím a především

zákon o zpracování osobních údajů (vycházející z nařízení GDPR). Z právního hlediska není tento výčet konečný a pro detektiva je znalost všech právních oblastí souvisejících s jeho praxí klíčová. Jedině tak může detektiv dosahovat kvalitních výsledků, přestože legislativa jeho práci značně komplikuje.

2 TECHNICKÉ PROSTŘEDKY PRO SLEDOVÁNÍ

V kapitolách 1.2.3 a 1.3.4 jsem popsal základní charakteristiku, principy a význam prostředků, které se ve zpravodajské a detektivní praxi využívají. Bez těchto pomocných nástrojů by nebylo možné úspěšně realizovat vybrané formy a metody vedoucí k požadovaným výsledkům detektivní činnosti. Vývoj a technologie jdou neustále kupředu. Proto je pro každého detektiva velmi důležité znát aktuální možnosti a neustále vyhledávat výkonnější, kvalitnější a spolehlivější prostředky.

Tato kapitola se věnuje systematickému rozdělení prostředků, které slouží ke sledování. Rozdělení těchto prostředků nebývá v praxi a literatuře jednotné. Máme několik aspektů, podle kterých můžeme prostředky rozdělit. V této kapitole jsem zvolil rozdělení dle účelu použití, nebo dle principu fungování prostředků. Je na místě podotknout, že tento výčet prostředků není konečný a specifické detektivní zakázky mohou vyžadovat použití prostředků určených i pro jiné detektivní metody.

2.1 Běžné prostředky

Základní účel dokumentace spolehlivě splní papírový blok a tužka. Pokud však chceme využít co nejlepších možností a technologií, pak se bez prostředků v této kategorii detektiv neobejde. Patří sem mobilní telefon, notebook a audio-video technika. Pro realizaci sledování v terénu potřebuje detektiv automobil a v případě fyzického sledování mimo vůz také vhodný oděv.

2.1.1 Mobilní telefon a notebook

Dnešní telefony mají podobu chytrých zařízení (smartphone) s velkým množstvím funkcí a nástrojů. Otázkou je, jaký rozsah funkcí detektiv potřebuje. Pokud detektiv nevyžaduje používat smartphone, vhodnější cestou je jednoduchý (většinou tlačítkový) telefon. Výhody telefonů této kategorie spočívají v dlouhé době pohotovosti (vydrží nabitě dny až týdny), větší spolehlivosti, a mechanické odolnosti. Jako lákavé může u smartphone být vybavení fotoaparátem, ale kvalita nebývá vyhovující a použitelná u sledování na větší vzdálenosti. Proto se používá také fotoaparát jako samostatného prostředku[38].

Počítač jako součást vybavení vozidla, nebo jednodušeji přenosný notebook je prostředkem, který detektiv používá pro hledání doplňujících informací (vlastní systémy, internet, dříve zpracované informace, atd.) v terénu. Dále notebook umožňuje okamžitě zpracovávat informace (např. zpracování detailů aktuálně pořízených fotografií) a rovnou nově získané informace zařadit do databázi. Pro připojení k síti musí detektiv disponovat vlastním síťovým modemem, dnes jde obvykle o připojení prostřednictvím

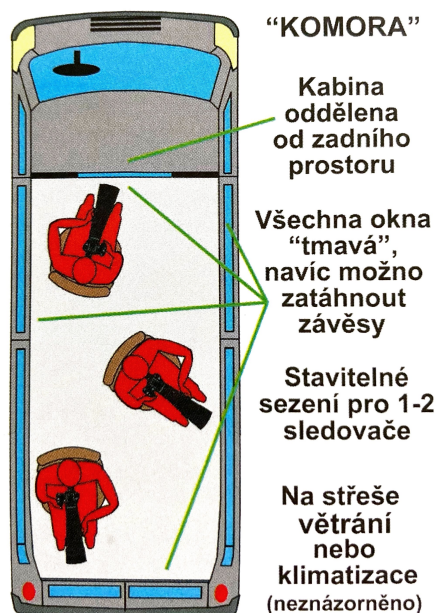
telefonní mobilní síť. Z důvodu spolehlivosti a hlavně bezpečnosti určitě není vhodné, aby se detektiv připojoval na jiné (např. veřejná WiFi), než vlastní síť[38].

Volba prostředků z kategorie telefonů a výpočetní techniky může být zcela individuální a nelze jednoznačně uvést pravidla výběru. Detektiv vždy volí takový prostředek, který odpovídá charakteru zakázky, nejmenšímu bezpečnostnímu riziku, vysoké spolehlivosti, flexibilitě a jednoduchosti.

2.1.2 Automobil

Téměř každý z nás využívá k cestování automobil. Také i pro detektiva je zásadní přínos automobilu v možnostech cestovat rychle, nezávisle a spolehlivě. Velikost detektivního služebního vozidla se odvíjí od potřeb zakázky. Používají se vozidla běžných továrních značek v základní velikosti (auto pro 4 osoby)[38].

Speciálně upravená auta se používají u náročnějšího sledování. Zpravidla se jedná o dodávky, u kterých se využívá velkého vnitřního prostoru. Příklad takového speciálně upraveného auta je na obr. 2.1, kde lze vidět rozmístění detektivů (červené postavy držící černé fotoaparáty) ve zcela skrytém nákladním prostoru dodávky. Automobily s takto skrytým prostorem se mezi detektivy označují jako „komory“[38].

Obrázek 2.1 Automobil se skrytým stanovištěm pro sledování[38]

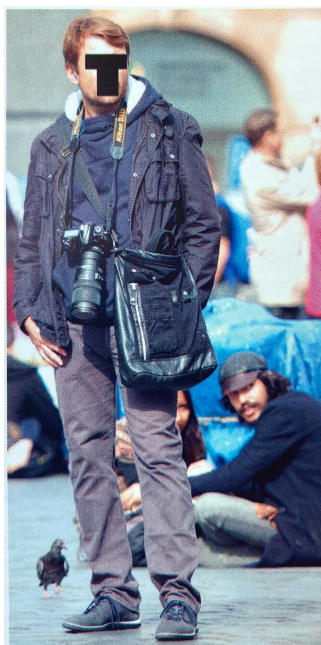
Aby detektiv zajistil utajení a co nejmenší nápadnost, snaží se splynout s okolím a vzbudit dojem, že služební vozidlo je pouze obyčejným civilním vozidlem. Proto mají vozidla určená pro sledování vhodně vybranou výbavu.

Celkově by vůz neměl být starý, ale ani poutavě moderní a extravagantní (např. tuningová výbava). Ukrytí posádky zajistí tmavá skla, která jsou dnes u aut zcela běžnou výbavou. Doplnění oken o deflektory (plastová lišta na horní straně okének) umožňuje nepozorovaně pootevřít okénko. Lze tak i omezit mlžení skel (způsobené kondenzací dechu) zevnitř vozidla, typicky při větším počtu členů posádky. Iluzi běžného vozidla lze posílit zavěšením slunečního stínítka, instalací dětské autosedačky nebo využitím reklamních nálepek známé firmy[38].

2.1.3 Oděv

Pokud se detektiv pohybuje volně v terénu, musí pro zajištění utajení co nejlépe splynout s okolím. K tomu slouží vhodně zvolený oděv.

Volba oděvu závisí na okolnostech a prostředí (typ společnosti, etiketa, povětrnostní podmínky, denní doba, atd.), ve kterém se detektiv bude pohybovat. Nesmí jít o oděvy extravagantní (pokud to prostředí přímo nevyžaduje) nebo nepřiměřené situaci. Jako špatný příklad lze uvést formální oblek v prostředí hospody nižší kategorie, nebo krátké tričko a džíny v prostorách divadla. Pokud pracují v roli detektiva ženy, neměly by mít na sobě krátkou sukni a podobné oblečení nebo líčení, které přitahuje více pozornosti[38].

Obrázek 2.2 Muž s podezřelou výbavou v ulicích města[38]

Málo pozornosti poutají šedé nebo tmavší barvy oblečení. Často lidé zapomínají, že šperky slouží především k upoutání pozornosti. Z tohoto důvodu by se nošení šperků měli detektivové vždy vyhýbat[38].

Někdy může v maskování pomoci okolní prostředí, ale jde o individuální posouzení situace. Na obr. 2.2 je muž, který má oblečení nenápadné šedé barvy, v uších sluchátka a kvalitní fotoaparát. Z pohledu kolemjdoucího může vzniknout nejistá situace, zda nemůže jít o detektiva. Na druhou stranu turisty s fotoaparáty lze v centrech měst potkat často. Celkový dojem působí neutrálně.

Velkou výhodou představuje příprava více oděvů, které může detektiv na vhodných stanovištích měnit a tím utvářet dojem, že jde o jinou osobu. V praxi se často používá přístup, kdy má detektiv více vrstev oblečení, které se vzájemně liší (např. barvou) a postupně může svrchní vrstvy svlékat. Další možnost rychlé změny vzhledu přináší použití brýlí, paruk, různých účesů, čepic a klobouků[38].

2.1.4 Fotoaparát

Pomocí fotoaparátu můžeme zachytit a uchovat snímáný obraz pomocí světelného záření. Jde o zařízení, které sestává z optické soustavy (objektiv se zrcadly nebo čočkami), světelné komory a světlocitlivého média. Světlo prochází skrze optickou soustavu (objektiv) a vhodně upravené dopadá na světlocitlivý materiál, který nám obraz uchová k dalšímu zpracování[39][4].

V současných trendech převažuje použití digitálních fotoaparátů, které zpracují a zaznamenají obraz přímo v digitální podobě. Důvodem je flexibilita použití, protože digitální fotoaparáty můžeme používat v různých světelných podmínkách (postačí správné nastavení expozice). Tyto přístroje navíc umožňují po vytvoření fotografie zkontrolovat výsledek náhledem přímo na fotoaparátu (není třeba čekat na vyvolání fotografií) a dosahují díky technologickému pokroku i velkých rozlišovacích schopností. Pokud jde o nevýhody, tak tu představuje oproti analogovým fotoaparátům pořizovací cena. Kvalitní analogový fotoaparát lze pořídit přibližně do 10.000 Kč, ale digitální fotoaparát podobných kvalit je několikanásobně dražší[40][41].

2.1.5 Kamera

Jde o zařízení se schopností zachytit pohyblivý obraz (na základě jednotlivých snímků), který může být doplněn i záznamem zvuku. Princip záznamu je stejný, jako u fotoaparátů popsaných v předchozí podkapitole, ale detektivní praxe používá pouze digitální kamery. Pokud není zapotřebí zaznamenat kontinuální obraz v pohybu, může detektiv alternativně pořídit fotoaparátem několik snímků za sebou[39][4].

Kromě ručních kamer trh nabízí i samoobslužné kamery, nebo celé kamerové systémy. Sem patří např. IP (Internet Protocol, česky „internetový protokol“) kamery, které snímáný obraz přímo nezaznamenávají, ale posílají získaná data prostřednictvím internetové sítě k dalšímu zpracování. Za určitých okolností může být taková kamera

alternativou sledování zájmového prostředí v době, kdy není možné provádět osobní sledování detektivem (např. IP kamera skrytě instalovaná v zaparkovaném vozidle pro noční sledování)[38][4].

Speciálním případem jsou miniaturní a skryté kamery. Hodí se všude tam, kde nelze kvůli zachování utajení použít přístrojů standardní velikosti. Takové kamery jsou například instalovány v obroučkách brýlí, psacím peru, částech oděvů nebo jiných drobných předmětech denní potřeby[38][4].

Příklad mini kamery umístěné v zapalovači je na obr. 2.3, kde lze získat i představu o rozměrech samotné kamery vzhledem k velikosti zapalovače. Tuto mini kameru lze zakoupit na českém trhu za cenu okolo 1.000 Kč.

Obrázek 2.3 Skrytá kamera v zapalovači[42]

2.1.6 Diktafon

Jde o zařízení (označované také jako mikrofon), které slouží pro zvukový záznam. Jeho použití převažuje u sledování osob z malé vzdálenosti (zájmová osoba musí být v doslechu detektiva). Výhoda použití spočívá ve velmi snadném ukrytí této techniky, protože podobně jako miniaturní kamery, také diktafony je snadné sehnat v malých velikostech a instalované v předmětech denní potřeby. Pokud detektiv používá smartphone s dostatečně citlivým diktafonem, může jej použít jako náhradní alternativu.

Do této skupiny můžeme vzhledem k záznamu zvuku zařadit i odposlech, ale tento prostředek řadím spíše do skupiny speciálních prostředků (viz kap. 2.3), kde je i popsán.

2.2 Optické prostředky

Do této kategorie řadíme dalekohledy a lupy. Použití dalekohledu se hojně využívá při sledování na větší vzdálenost, nebo při prověření detailů zájmového prostředí a osob. Typickou situací je ověření a ujištění, že sledovaná osoba je skutečně zájmovou osobou[38].

Lupy využívá detektiv pro zkoumání detailů z bezprostřední blízkosti, např. detaily na získaných fotografiích nebo stopách v zájmovém prostředí. Analýzu fotografických

a video materiálů nám velmi ulehčuje notebook zmíněný v kap. 2.1.1, protože disponuje mnoha nástroji (na zvětšení, korekce, filtrování atd.) pro zkoumání získaných obrazových materiálů. Sofistikovanější podobu lupy má mikroskop, ale ten nachází uplatnění u jiných detektivních metod (např. kriminalistika).

S použitím optických prostředků (včetně objektivů fotoaparátů) souvisí určité riziko odhalení. Detektiv si musí dávat pozor při použití proti slunci (nebo zdrojům světla v noci), protože hrozí odrazy (slunečných) světelných paprsků směrem k pozorovanému objektu (osobě, či domu). Tyto odrazy poutají pozornost a nejhorší situace pochopitelně nastává, když se samotná sledovaná osoba bude chtít např. dalekohledem podívat na zdroj takových odlesků, čímž dojde k odhalení sledujícího detektiva.

2.3 Speciální technika

Některé z prostředků, které detektivové používají, řadím v této práci do speciální kategorie. Toto rozdělení jsem zvolil, protože sem patří buď prostředky používané specifickým způsobem, ve specifických podmínkách nebo jde o prostředky dostupné pouze u specializovaných dodavatelů za vyšší náklady. Patří sem například odposlech, noktovizory, termovize, systém GPS, bezpilotní letouny a další inovativní technika.

2.3.1 Odposlech

Zaznamenat dění v zájmovém prostoru či objektu může detektiv s využitím odposlechu, který se často označuje jako prostorový odposlech. Kromě záznamu zvuku mohou být zařízení k odposlechu sestavena i v kombinaci se záznamem videa pomocí miniaturní kamery[38][4].

Aktuální trendy nabízí velmi chytré technologie odposlouchávacího zařízení, které mají vysokou snímací citlivost, kvalitní přenosové schopnosti a dlouhou pohotovostní dobu. Odposlech bývá napájen ze sítě, vlastního zdroje (baterie) nebo se kombinují obě varianty. Velikost zařízení odpovídá např. rozměrům balíčku žvýkaček a menším[38][4].

Inteligentní technologie automatické aktivace odposlechu v okamžiku, kdy je v okolí zaznamenán zvuk, významně prodlužuje pohotovostní dobu a zjednodušuje zpracování získaných záznamů (není zaznamenáváno ticho). Alternativou jsou aktivní odposlechy, které zaznamenávají zvuk neustále. Zvuk je buď zaznamenáván do paměti odposlechového zařízení, zasílán dálkově na přijímač detektiva, nebo se kombinuje záznam i zasílání[38].

Bezdrátová komunikace a přenos získaných dat probíhá přes různé frekvence, např. WiFi (Wireless Fidelity, česky „věrné bezdrátovému“), Bluetooth nebo GSM (Groupe Spécial Mobile, česky „speciální mobilní skupina“) a jejich výběr závisí na požadovaném dosahu. Dosah se různí podle provedení a pohotovostní doby odposlechů. Může dosa-

hovat jednotek až několik stovek metrů (v městské zástavbě). Alternativa, jak zvýšit pohotovostní dobu je zvolit v zájmovém prostředí méně výkonné odposlechové zařízení, na blízkém stanovišti (např. sousední byt) přijímat signál a až poté z tohoto lépe zajištěného stanoviště (detektiv zde má zázemí, další zařízení, napájení atd.) přeposílat zpracovaný signál na větší vzdálenosti[38].

Nevýhodu představuje u odposlechu jejich instalace, protože musí být do zájmového prostředí instalovány nebo vneseny detektivem. Za všech okolností musí být zachována skrytost a nesmí dojít k odhalení nejen probíhající instalace, ale i již instalovaných zařízení. Pro lepší nenápadnost mívají odposlechová zařízení podobu předmětů denní potřeby. V souvislosti s potřebami napájení bývají výhodné instalace jako součást elektronických zařízení, např. PC, tiskárna, fax, pevná linka, elektrická zásuvka, televizní přijímač, power banka, USB disk a další[38][4].

S odposlechy se setkáváme i v souvislosti odposlechů telefonních hovorů. Tento způsob však nelze aplikovat v běžné praxi soukromého detektiva. Brání tomu legislativa, protože odposlech telefonních hovorů prostřednictvím samotné telekomunikační sítě lze provést pouze ve spolupráci s orgány státu (Policie ČR, BIS a Vojenské zpravodajství) a provozovatelem telekomunikačních služeb (operátorem)[38].

2.3.2 Noktovizor

Pokud probíhá sledování za zhoršených světelných podmínek, nebo v noci, užitečnou pomůckou jsou noktovizory. Přestože vnímáme v okolí tmu, stále je přítomno zbytkové světlo. Noktovizor toto zbytkové světlo zesiluje a tím dokáže sestavit reálný obraz sledované scény ve viditelném spektru[38][43].

Toto zařízení má podobnou velikost a provedení jako dalekohled a jejich technologie prošla několika generacemi. V současnosti se setkáváme s využitím noktovizorů čtvrté generace, přičemž toto označení vzešlo z vývoje v USA a často bývá na evropském trhu uváděno jako třetí generace[38][43]. Po technologické stránce fungují noktovizory pomocí tří základních principů:

- zesílení zbytkového světla,
- převod infračerveného záření,
- kombinace obou variant[43].

Použití přívitu v infračerveném světelném spektru (vlnové délky 760nm a větší), které je pro lidské oko neviditelné, umožňuje osvětlit snímanou scénu i v naprosté tmě, což značně zkvalitní výsledný získaný obraz[43][44].

Na obr. 2.4 je příklad obrazu získaného noktovizorem. I v naprosté tmě je liška velmi zřetelně vidět.

Obrázek 2.4 Snímek noční scény z noktovizoru[45]

Výhoda použití noktovizorů je zřejmá, ale zásadní nevýhoda spočívá ve zobrazení výsledné scény v šedých nebo zelených odstínech. Projevuje se pak slabší citlivostí na přechody méně kontrastních barev, tudíž lze obecně říct, že objekty, které by nám snadno splynuly s okolím za denního světla, budou hůře identifikovatelné i ve tmě za pomoci noktovizoru[43][38][17].

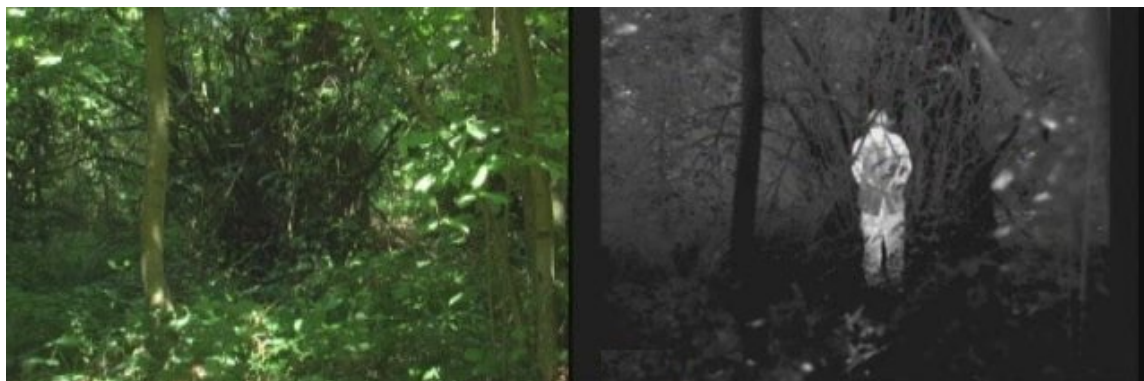
2.3.3 Termovize

Sledování zájmového prostředí za zhoršených podmínek, podobně jako u noktovizorů, může vyřešit použití termovizních kamer. Jde o zařízení, které snímá povrchovou teplotu objektů s výsledným zobrazením různých teplot odlišnou barvou. I v naprosté tmě tak lze vidět objekty, které mají odlišnou povrchovou teplotu[46][38].

Provedení termovize má podobné parametry jako dalekohled s tím rozdílem, že provedení bývá pouze s jedním objektivem. Princip této technologie vychází ze snímání tepelného záření, které vyzařuje povrch objektů (z fyzikálního hlediska jde o neviditelné světelné záření). Použití může být vhodné tam, kde potřebuje mít detektiv přehled o tom, zda dojde k jakémukoli pohybu osob v zájmovém prostředí. Využívá se vyššího tepelného záření produkovaného teplotou člověka[38].

Ukázka rozdílu je na obr. 2.5, kde se na obou snímcích v porostu ukrývá maskovaný muž. Levý snímek ukazuje scénu viděnou člověkem a pravý snímek ukazuje scénu snímanou termovizí.

Termovize má několik omezení. Použit lze pouze ve volném prostoru, protože termovize snímá teplotu všech předmětů a pokud se zájmová osoba bude skrývat za jakoukoli bariérou, bude vyobrazena pouze teplotní charakteristika této bariéry. Nelze ji spolehlivě použít na sledování osob v budovách nebo autech. Další omezení spočívá u sledování osob v rušivém prostředí, např. zájmové osoby v davu jiných osob. Příkladem vhodného

Obrázek 2.5 Příklad odlišného vnímání scény díky termovizi[47]

použití může být např. sledování volného prostřanství (pozemku) okolo zájmového objektu (budovy), zda nedochází k příchodu nebo odchodu osob jinou cestou, než hlavním vstupem do objektu[46][38].

2.3.4 GPS

Zkratkou GPS (Global Positioning System) označujeme globální polohový systém, který vlastní USA a provozují jej Vesmírné síly Spojených států amerických. Základ systému tvoří 24 kosmických družic obíhajících okolo Země. Pohybují se po takových drahách, že z každého místa na zemi jsou přímo viditelné minimálně 4 družice. Systém je na zemi dále doplněn o monitorovací a kontrolní stanice. Uživatelé mohou pomocí GPS přijímačů zachytit signál vysílaný družicemi, který přijímače následně vyhodnotí a tím zjistí svoji polohu na Zemi. Přesnost získané polohy se u běžně používaných přijímačů pohybuje v několika metrech[48].

Přijímače GPS mají podobu malých zařízení o velikosti velké krabičky od zápalek a instalují se na sledovaný objekt. Pokud jsou doplněny GSM modulem, mohou zasílat získaná data o poloze na velkou vzdálenost a nevyžadují obsluhu. Po instalaci mívají pohotovostní režim (výdrž baterie) v řádech i několika dní, protože moderní zařízení se umí adaptivně přizpůsobovat a aktivovat sledování až ve chvíli, kdy dochází k pohybu sledovaného objektu[38][48].

Uplatnění nachází GPS u detektivního sledování tam, kde potřebujeme ověřit pohyb zájmové osoby na předpokládaných nebo nedostupných místech. Zpravidla se může jednat např. o informace upřesňující pohyb zájmové osoby, pokud cestuje na větší vzdálenosti a nepřetržité sledování by bylo příliš nákladné nebo složité. Dalším vhodným použitím je doplnění základních metod sledování pro případy, kdy např. dojde ke ztrátě zájmové osoby ujíždějící ve vozidle. Následně lze zájmovou osobu opět dohledat a navázat na předchozí sledování[38][49].

Jednoznačná výhoda GPS spočívá v získání přehledu o aktuální poloze sledovaných

osob. Nevýhodný je způsob instalace, protože musí proběhnout zcela nepozorovaně a instalovaný přijímač nesmí být na viditelném místě. Navíc se musí detektiv vždy před vyhodnocením získaných polohových informací ujistit, že např. s autem cestovala skutečně zájmová osoba (že do něj na počátku cesty opravdu fyzicky nastoupila)[49][38].

Jako nejcitlivější článek vnímám u sledování pomocí GPS bez přítomnosti detektiva fakt, že bez aplikace jiných prostředků sledování nelze vyvodit jakékoli závěry o činnosti zájmové osoby. Víme pouze, kde se osoba nacházela, ale nevíme již jakou činnost tam prováděla. Navíc nejčastější je instalace do automobilu a pokud se auto dostane na místa mimo dosah GPS signálu, sledovaný objekt je ztracen z dohledu.

2.3.5 Bezpilotní letouny

Moderní technologie jdou neustále kupředu a zařízení se schopností samostatně létat (bez posádky), se stávají snadno dostupnými. Patří sem drony (kvadrokoptéry), nebo modelová letadla. U těchto zařízení rozlišujeme vertikální a horizontální způsob letu, případně schopnost udržet v letu statickou pozici[38].

Obecně lze letouny využít při mapování velkých ploch, kdy je výhodné získat přehled o terénu, nebo lokalit jinak nepřístupných. Se současnou miniaturizací přichází v úvahu nenápadné nasazení odposlechu, pořízení video záznamu atd., protože takové letouny jsou nenápadné a při tichém chodu motoru téměř neviditelné[38].

Jako praktický příklad si můžeme představit situaci, kdy má detektiv prověřit, zda podezřelá osoba zcizila klientovi jízdní kolo. Podezřelý pochopitelně vše popírá a detektiv nemá jakoukoli pravomoc provést domovní prohlídku a přes hustou zástavbu nelze prozkoumat dům nebo přilehlou zahradu ani dalekohledem. Pomocí dronu detektiv zmapuje lokalitu ze vzduchu a podaří se mu pořídit kvalitní foto dokumentaci jízdního kola na dvorku podezřelé osoby. Fotografie jízdního kola souhlasí s fotografiemi dodanými klientem. Nyní již klient může se získanými důkazy na policii, aby podezřelou osobu prověřili, případně provedli domovní prohlídku.

Prostředky popsané v této kapitole představují v detektivní praxi nástroje pro realizaci aplikovaných metod a forem. Detektiv se u sledování osob neobejde bez dokumentační techniky, kam patří mobilní telefon, počítač a technika pro záznam zvuku a obrazu (diktafon, fotoaparát nebo videokamera). Pro práci v terénu musí mít detektiv k dispozici také dalekohled, automobil a vhodný oděv.

Některé detektivní zakázky vyžadují použití speciálních nebo sofistikovanějších prostředků, ze kterých jsem uvedl např. noktovizor nebo termovizi. Za vhodných okolností může detektiv doplnit sledování pomocí odposlechové techniky, nebo GPS.

Výběr prostředků se odvíjí od náročnosti zakázky a také je ovlivněn vybaveností

detektivní kanceláře. Nasazení výkonnější a spolehlivější techniky sice přináší lepší výsledky, ale také znamená vyšší náklady na realizaci. V neposlední řadě je důležité uvést i limity, které se odvíjí od technických znalostí detektiva, který musí mít s obsluhou prostředků dostatečné zkušenosti a především oprávněnost (vzhledem k právnímu zájmu) vybranou techniku použít.

3 ZÁKLADNÍ ZPŮSOBY SLEDOVÁNÍ OSOB

Tato kapitola se věnuje různým způsobům, pomocí kterých může detektiv provádět sledování. Přestože se zde zaměřuji na metodu sledování (pozorování), vychází tato metoda z různých forem a metod popsanych v kap.1.3.2 a 1.3.3.

Detektiv volí samostatné způsoby, nebo jejich principy vzájemně kombinuje. Mezi dva základní způsoby patří:

a) **statický způsob:**

- otevřený,
- skrytý,

b) **dynamický způsob:**

- otevřený,
- skrytý.

Otevřený způsob se od skrytého liší tím, že **nemá utajovaný charakter**. Skrytí nespočívá pouze v utajení činnosti detektiva před zájmovým objektem, ale také se tato činnost skrývá před okolím (prostředím), kde se zájmový objekt nachází[15]. V praxi pochopitelně převažuje skrytý způsob. Díky tomu lze zdokumentovat skutečné chování zájmového objektu, protože neprovádí zastírací činnost[4].

Principy otevřeného a skrytého sledování se odráží také ve výběru prostředků, které také mají otevřenou, nebo skrytou podobu. S otevřenými typy se setkáváme běžně a člověk je zpravidla snadno pozná (obyčejný fotoaparát nebo kamera atd.). Oproti tomu skryté prostředky mají podobu předmětů denní potřeby (např. skrytá kamera v psacím peru). Kamuflování zde hraje důležitou roli, protože i když detektiv zvolí vhodný oděv a sám o sobě působí nenápadně, zřetelné vybavení záznamovou technikou může v okolí budít podezření (viz příklad na obr. 2.2 v kap. 2.1.3) a tím vyvolat u zájmových objektů nežádoucí zastírací činnost.

3.1 Statický otevřený způsob

Tento způsob realizuje detektiv pozorováním z jednoho místa. Místo nemusí mít charakter konkrétního stanoviště, ale může jít o velký prostor, ve kterém se zájmové objekty nachází. Příkladem je sledování osob hotelovým detektivem v celém prostoru tohoto hotelu. Podobné služby jsou schopny zajistit i soukromé bezpečnostní agentury, ale realizace soukromým detektivem se liší tím, že vychází z charakteru zakázky (detailnější

požadavky klienta) a navíc využívá specifické detektivní metody (potřeba zajistit více informací namísto obecného dohledu)[15][50].

Hlídací služba srovnávaná v uvedeném příkladu se navíc liší i pojetím otevřenosti sledování. Pracovníci hlídacích služeb pracují zpravidla ve stejnokroji (pro okolí snadno rozeznatelném), kdežto detektiv pracuje civilním oděvu. Pokud je výběr oděvu (viz kap. 2.1.3) proveden správně, získává detektiv značný stupeň krytí a výhodu, i když jde o sledování otevřené[51][50].

Z pohledu přítomnosti detektiva dělíme tento typ sledování na fyzické a z opěrného bodu. Fyzické sledování provádí detektiv přímo na různých místech, kdežto opěrný bod představuje stanoviště tvořící detektivní centrálu (byt, maringotka, vozidlo, atd.), kam jsou svedeny elektronické a vizuální systémy získávající informace (např. kamerový systém)[15][51].

3.2 Statický skrytý způsob

Jde o způsob sledování, které probíhá v utajení a ze dvou typů stanovišť[15]:

- a) pevný opěrný bod,
- b) mobilní opěrný bod.

Pokud může detektiv s velkou pravděpodobností předpokládat setrvání zájmového objektu na určitých místech delší dobu, je vhodnější využití pevného opěrného bodu. Podobná situace nastává v případě, že detektiv dokumentuje (fotograficky, záznamem videa či zvuku atd.) jednání zájmových osob, které se očekává. Patří sem i sledování zájmového objektu, kdy hrozí nežádoucí jednání ze strany neznámých osob (např. sledování prostoru kde hrozí krádež). Jako opěrný bod využívá detektiv budovy a její části, nebo pevný úkryt v terénu[15][11].

Mobilní typ stanoviště představují vozidla různých velikostí (osobní nebo nákladní automobil, případně přívěsy a maringotky). Tyto stanoviště mají specifické požadavky (vybavení) pro zajištění utajení a jsou zpravidla maskovány. Příklady takového vybavení jsou uvedeny v kap. 2.1.2.

3.3 Dynamický otevřený způsob

S tímto způsobem se setkáváme, když detektiv provádí ochranu osob nebo doprovod transportu cenin a peněžních hotovostí. Má tedy ochranný charakter, kdy se využívá strategických informací získaných sledováním[15].

Detektivové pracují v terénu za chůze nebo pomocí vozidel. K realizaci obou typů sledování lze využít několika způsobů[15]:

- a) přímý,
- b) vstřícný,
- c) souběžný,
- d) trasový.

U přímého způsobu detektiv následuje pohyb zájmového objektu. Vstřícný způsob naopak znamená, že se detektiv pohybuje před zájmovým objektem. Souběžný způsob představuje ochrannou spolupráci, kdy se zájmový objekt pohybuje pouze souběžně s detektivem, který sleduje okolní prostředí a zkoumá hrozící rizika. Trasový způsob detektiv provádí z určitých míst (stanovišť), které leží na trase pohybujícího se zájmového objektu[15].

Otevřený dynamický způsob se charakterově více blíží k metodám ochrany zájmového objektu. Právě zde je však důležité vzájemné prolínání různých detektivních forem či metod, protože se využívají principy sledování ostatními způsoby.

3.4 Dynamický skrytý způsob

Jde o způsob podobný předchozímu, ale sledování probíhá v terénu za pohybu. U tohoto způsobu rozlišujeme tři typy[15]:

- a) pěší,
- b) vozový,
- c) kombinace pěšího a vozového.

Nejčastějším typem je kombinovaný. Realizace probíhá podobně, jako u otevřeného dynamického způsobu s využitím přímého, vstřícného nebo trasového sledování.

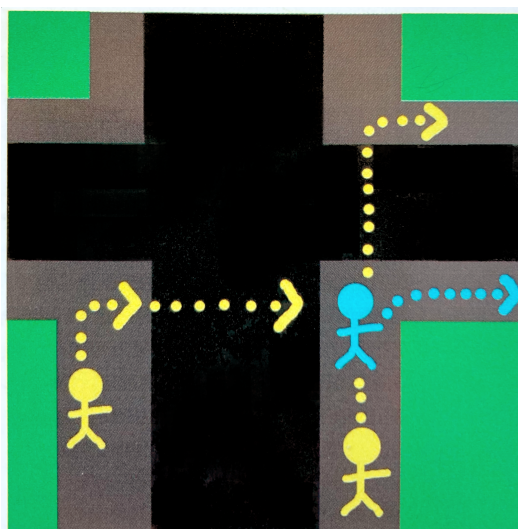
V případě přímého sledování se detektiv pohybuje utajeně za objektem zájmu (v jeho trase nebo její blízkosti). Vstřícné sledování provádí detektiv jako předvoj před zájmovým objektem, jehož pohyb a činnost za sebou sleduje. U trasového sledování vytipuje detektiv body na očekávané trase pohybujícího se zájmového objektu a v průběhu pohybu detektiv potvrzuje průchod nebo průjezd těmito body. Ideální a výhodná je kombinace těchto variant, ale znamená to nutnost spolupráce několika detektivů a tím rostou i náklady a náročnost realizace zakázky[15].

Dynamický skrytý způsob je z pohledu využití pro sledování osob soukromým detektivem nejvýznamnější. V následujících podkapitolách se podrobněji věnuji provedení takového sledování, které následuje po úvodním stanovení cílů zakázky. Kromě pěšího a automobilového sledování uvádím i způsob postupu, pokud není na sledování osoby dostatečný počet detektivů, nebo když dojde ke ztrátě sledované osoby.

3.4.1 Pěší sledování

Náročnost sledování za chůze v terénu se jeví jako jednodušší (oproti sledování z vozidla za jízdy), protože chodec má větší volnost pohybu a tím i rychlejší reakce na nepředpokládané situace. Navíc se dá (při dodržení podmínek vhodného oděvu) lépe splynout s davem[38].

Ideální vzdálenost detektivů od sledované osoby v terénu je velmi individuální a záleží především na trase, kterou se sledovaná osoba vydá (šířka a délka jednotlivých ulic, množství lidí okolo, atd.). Obecně chceme být od sledované osoby co nejdále, ale zároveň co nejblíže abychom zachytili veškeré důležité děje a především neztratili sledovanou osobu z dohledu. Odhad potřebné vzdálenosti může vycházet z oděvu sledované osoby, protože čím méně je sledovaná osoba nápadná, tím je větší riziko ztráty z dohledu detektivů (především v davu lidí) a proto musí být sledovací vzdálenost menší.

Obrázek 3.1 Příklad rozmístění detektivů při pěším sledování[38]

Optimální je sledovat zájmovou osobu s pomocí alespoň tří detektivů (sledkařů). První detektiv (vedoucí sledování) následuje zájmovou osobu, případně jde téměř souběžně s ní. Druhý detektiv pozoruje zájmovou osobu a situaci z větší vzdálenosti, např. z druhé strany ulice. Pozičně se pohybuje o něco více před prvním detektivem, protože zájmová osoba může neočekávaně změnit směr a odbočit z přímé trasy, kterou se vydala. Právě v tom okamžiku dokáže druhý detektiv včas zachytit směr a trasu, po které se zájmová osoba nově vydá (např. když odbočí za roh). Třetí detektiv pokračuje s menším odstupem za prvním detektivem[38].

Na obr. 3.1 je uveden příklad. Modrá postavička je sledovanou osobou, která cestuje ulicemi. Žlutá postavička přímo za modrou (na pravé straně ulice) zobrazuje vedoucího detektiva (nejblíže sledované osobě). Na levé straně ulice jde další žlutá postavička reprezentující detektiva v záloze, který se nachází pozičně mírně před vedoucím de-

tektivem a kontroluje situaci přes ulici. Šipky znázorňují situaci, kdy sledovaná osoba odbočuje doprava. Vedoucí detektiv musí kvůli zachování nenápadnosti pokračovat v chůzi dál rovně a záložní detektiv jeho roli nahradí. Na obrázku chybí třetí detektiv (z úsporných důvodů velikosti obrázku), který by se nacházel s větším odstupem za vedoucím detektivem, také na pravé straně ulice[38].

Každý z detektivů se musí vyvarovat postupu, který vzbuzuje podezření, nebo poutá pozornost (nejen u zájmové osoby). Patří sem například pohyb detektivů v příliš podobné trase, jakou jde zájmová osoba. Proto je důležitá role třetího detektiva. **Pokud sledovaná osoba nečekaně změni směr, první detektiv pokračuje po své přímé trase a do jeho role se dostává třetí detektiv, který následuje sledovanou osobu na její nové trase.** Pokud by docházelo k neustálé přítomnosti prvního detektiva za sledovanou osobou i v případě změny trasy, snadno to vzbudí u sledované osoby podezření. Podobně nápadné je i ohlídání detektiva směrem ke sledované osobě. Jakmile sledovaná osoba změni směr a první detektiv pokračuje dál, nesmí se za sledovanou osobu otáčet a poutat tím na sebe pozornost[38].

Každý detektiv dodržuje zásady přirozenosti a neustále se snaží splynout s okolím. Pokud používá komunikační techniku (např. vysílačka), musí si být jist, že v okamžiku komunikace není pozorován, nebo nehrozí vyslechnutí. Hovoření osamocené osoby působí zbytečně nápadně[38].

Riziková situace nastává po dobu, kdy se sledovaná osoba zastaví. Často jde bohužel o jednoduché nic nedělání, či typické používání mobilního telefonu. Detektivové v nevhodné (krátké) vzdálenosti od sledované osoby raději pokračují v chůzi a měni strategii, nebo navazují zpět na kolegy až ze vzdáleného místa[38].

Pokud to situace dovolí, může detektiv zvolit strategii nenápadného zdržení se. Existuje šance, že sledovaná osoba bude po chvíli pokračovat v pohybu. Nenápadné zdržení může představovat např. zastavení na přechodu pro chodce (silnice s větším provozem), kdy navíc může detektiv využít i situace nenápadného rozhlédnutí po okolí, které skryje za vizuální kontrolu před vstupem na přechod. Přechody vybavené tlačítkem mohou znamenat získání ještě více času, pokud detektiv stisknutí jen předstírá a následně čeká velmi dlouho, než dojde k zastavení aut. Alternativou je přecházet silnici i tam, kde přechod není (pokud jde o silnici rozumné šířky a počtu pruhů). V takové situaci se detektivovi vyplatí k tomuto kroku přejít v okamžiku, kdy slyší blížící se auta. Ví, že bude muset u silnice zastavit a čekat, než projedou. Tím získá určitý čas, případně příležitost nenápadně se rozhlédnout[38].

Jako lákavé se jeví využít k zastavení zastávku městské hromadné dopravy (MHD) a předstírat čekání. Zde je problém, že detektiv neví jak dlouho bude muset čekat, než se sledovaná osoba dá do pohybu. Vhodnější je rovnou pokračovat dál, protože delší

čekání na zastávce, kudy mezi tím projede několik vozidel MHD, snadno vzbudí ve sledované osobě podezření[38].

Chování sledované osoby lze předpokládat pouze přibližně a detektiv musí počítat s náhlými změnami. Příkladem může být okamžik, kdy se detektivům zcela ztratí sledovaná osoba v davu lidí. Příčinou je třeba běžné zavázání tkaniček, protože k tomu si musí sledovaná osoba dřepnout (sníží si tak výšku) a tím se ztratí mezi stojícím nebo pochodujícím davem. Takových „nečekaných“ situací lze v praxi poznat nebo vymyslet nespočet[38].

Kromě sledování v zástavbě nebo budovách se setkáváme i s potřebou sledovat osobu cestující MHD. Pokud detektivové znají denní režim sledované osoby (kde nastupuje a vystupuje), nemusí do MHD nastoupit a využívají spíše sledování z auta jedoucím za vozidlem MHD. V opačném případě alespoň jeden detektiv nastoupí a část cesty absolvuje se sledovanou osobou.

Pro zachování utajení **nastupuje detektiv ideálně o jednu zastávku před sledovanou osobou a podobně i vystupuje**. Ve voze se detektiv pohybuje nebo usazuje v zadní části vozidla, aby měl přehled o dění ve voze. Zbytek detektivní skupiny (v autě) zpravidla sleduje z dostatečné vzdálenosti vozidlo MHD. Tím si zajistí možnost sledovat osobu i poté, pokud nevystoupí na předpokládané zastávce[38].

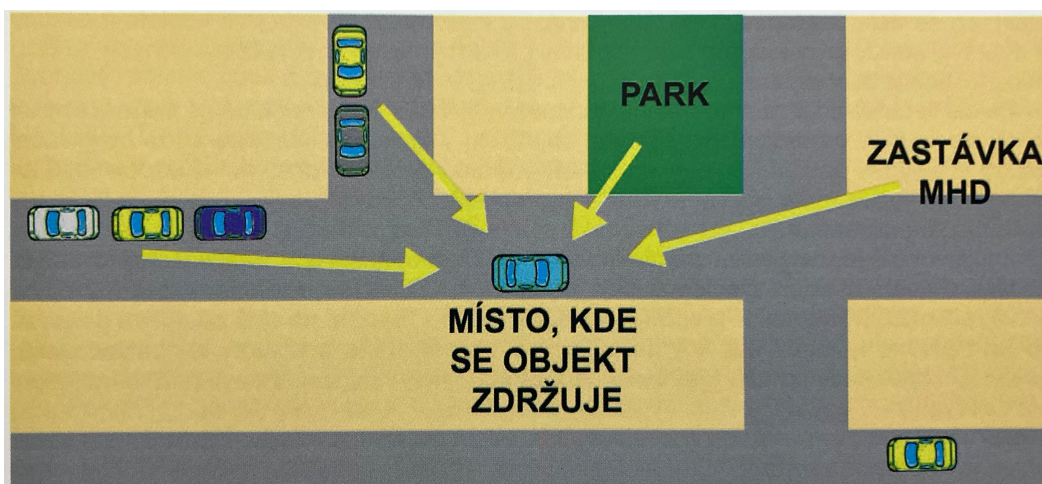
V případě cestování vlakem není pro detektivy možné provádět pronásledování autem a musí cestu absolvovat se sledovanou osobou. Určitou výhodu přináší příležitost nákupu jízdenky, protože pokud detektiv nenápadně vyslechne, kam sledovaná osoba cestuje, může předem informovat ostatní kolegy a tím se lépe připravit na další průběh sledování[38].

Mezi nejvíce nežádoucí a rizikové situace při sledování patří přímá konfrontace detektiva se sledovanou osobou. Pokud jde o oční kontakt, závisí jen na schopnostech detektiva, jak dobře dokáže projevit přirozenost a zastříit svou roli vůči sledované osobě. V horším případě, kdy sledovaná osoba osloví některého z detektivů (ať již s čímkoliv), **může preventivně dojít k úplnému odvolání sledovací akce, protože hrozí prozrazení**. Za prvé není snadné se sledovanou osobou komunikovat zcela přirozeně a za druhé existuje velká šance, že by sledovaná osoba pojala podezření na sledování a právě proto oslovila detektiva. **Zachování utajení lze považovat za nutnou podmínku a předpoklad pro úspěšné sledování**.

3.4.2 Sledování vozidlem

Sledovaná osoba může opustit stávající stanoviště a přemísťovat se jinam buď pěšky, nebo s pomocí auta. V takovém případě tým detektivů setrvává na strategicky rozmístěných pozicích poblíž sledované osoby (případně objektu ve kterém se osoba zdržuje).

Detektivové využívají výhody svých mobilních stanovišť, které představují auta se speciální výbavou, nebo dokonce komorou pro sledování (viz kap. 2.1.2). Cílem je zajistit možnost sledování pohybu osoby, pokud opustí stávající stanoviště, ať již pěšky nebo v autě. Synchronizaci a informovanost si detektivové mezi sebou zajišťují např. pomocí vysílaček[38].

Obrázek 3.2 Počáteční rozmístění detektivů před záchytem[38]

Volba počátečních pozic detektivů je klíčová. Jeden detektiv musí být na pozici, ze které má nepřetržitý výhled na sledovanou osobu nebo objekt, ve kterém se zdržuje (jeho vchod). Ostatní detektivové se rozmístí v okolí tak, aby měli **pod kontrolou všechny odchozí trasy (odjezdy)**. Nesmí se např. stát, že sledovaná osoba po odbočení zmizí z dohledu. Výběr počáteční pozice pro každého detektiva závisí vždy na specifikách lokality, ve které probíhá sledování (silnice, křižovatky, parky, zastávky MHD, zástavba atd.). Uvedené rozmístění vychází ze splnění požadavků na nepřetržité sledování a úspěšný záchyt sledované osoby, která se dá do pohybu[38].

Příklad takového rozmístění je na obr. 3.2, kde celkem vyčkává pět detektivů (tři žlutá auta, jeden detektiv v parku a jeden na zastávce MHD). Výhledy detektivů na zájmovou osobu jsou vyznačeny žlutými šipkami. Jak je vidět u žlutého detektivního vozidla v pravém dolním rohu obrázku, tento detektiv výhled nemá, ale plní zásadní úlohu v okamžiku, pokud se zájmová osoba (modré auto) vydá odbočkou na ulici ve spodní části obrázku. Tento detektiv jistí právě tuto odjezdovou trasu, na které stojí.

Konkrétní znázornění možných odjezdů auta zájmové osoby (modré šipky) a detektivních aut (žluté šipky) je na obr. 3.3. Detektivy, kteří jdou pěšky kolegové postupně při odjezdu nenápadně vyzvednou a všichni pokračují v autech.

Obrázky mají především demonstrativní charakter. Kreslit důkladné návrhy a plány v praxi nemá příliš smysl, protože nesmíme zapomínat na proměnlivost prostředí (především ve městě). Postačí zevrubný plán a synchronizace v rámci detektivního

týmu[38].

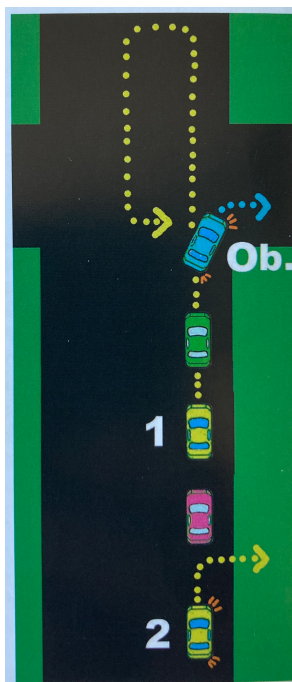
Obrázek 3.3 Pokrytí odjezdových tras[38]

Jakmile dojde k pohybu (odjezdu) sledované osoby, začne ji detektiv na nejvhodnější pozici následovat a informuje zbytek týmu. V průběhu sledování se detektivové postupně střídají (výměna aut), aby lépe skryli svoji činnost a nevzbuzovali podezření. Když je známa běžná trasa sledované osoby (např. cesta ze zaměstnání), pak může hlavní sledující detektiv zaujmout místo před vozidlem sledovaného, což nevzbuzuje podezření. Ostatní detektivové hlídají sledovanou osobu, pokud by sjela z obvyklé trasy[38].

Střídání vozů je znázorněno na obr. 3.4. Vedoucí detektiv (auto č. 1) využije momentu odbočení objektu sledování (označen „ob.“) a pokračuje rovně. Po krátkém úseku se otáčí a vrací, aby navázal na trasu sledovaného objektu. Mezitím detektiv v záloze (auto č. 2) zaujal pozici vůdčího detektiva, tedy prvního za sledovaným objektem[38].

Důležitý okamžik nastává na konci cesty sledované osoby. Pro zachování utajení platí zásada, že detektivové nikdy po zastavení neopouští vozidlo před tím (ani současně), než tak učiní sledovaná osoba. Teprve až když sledovaná osoba opustí prostor a detektivové nejsou na její dohled, vystoupí i oni. Při nastupování se postupuje obráceně a detektivové by s velkým předstihem měli být připraveni a nastoupeni ve vozidlech[38].

Zde musíme vnímat rozdíl, že toto se vztahuje na detektivy pokračující v pěším sledování. Oproti tomu detektivové pro neustálý dohled z automobilu by v ideálním případě vůbec vystupovat neměli, aby se nevystavili riziku odhalení. Proto je sledování osob tak náročnou činností na vytrvalost, protože sledování ze stanoviště může trvat mnoho hodin.

Obrázek 3.4 Příklad střídání detektivních vozů[38]

3.4.3 Sledování menším počtem detektivů

Tohoto způsobu se využívá v situaci, kdy je potřeba sledovat osobu větším počtem detektivů, než jaký je skutečně k dispozici. Další vhodné použití tento způsob přináší tehdy, pokud je velká pravděpodobnost, že dojde ze strany sledované osoby k odhalení sledování.

Plán sledování spočívá v rozdělení na nepravidelné vzdálenosti (fáze, např. o délce několika kilometrů). První fáze proběhne v první den sledování od místa záchytu zájmové osoby (např. z místa bydliště) po následné trase pohybu (např. do vzdálenosti 2 km). Druhá fáze (druhý den) spočívá v záchytu z koncového místa posledního sledování a třetí den se návaznost opakuje v návaznosti na předchozí fázi. Fází může být několik, podle potřeby. Přínos tohoto způsobu spočívá v menších nárocích na počet detektivů a v kombinaci střídání detektivních vozidel (či osob u pěšího sledování). Tím detektivové značně eliminují nápadnost a riziko, že budou odhaleni. Celé sledování lze při vyšších personálních kapacitách zlepšit rozmístěním detektivů na různá stanoviště trasy, kteří průběžně hlásí pohyb sledované osoby ostatním detektivům z týmu[38].

Uvedený způsob lze aplikovat i u sledování osob, které mívají stálý denní režim. Cestují přibližně ve stejný čas do zaměstnání a ze zaměstnání, pravidelně se věnují zálibám a doma setrvávají zpravidla po stejnou dobu. Detektivové mohou sledovat osobu v okamžiku pohybu a v čase, po který sledované osoby setrvávají na stálém stanovišti detektivové sledování přerušují a vrátí se na toto místo až v dobu před obvyklým časem

odchodu nebo odjezdu osoby z tohoto místa[38]. Vše závisí na dohodě s klientem a jeho potřebách. Důležité je zmínit, že takový přístup lze akceptovat pouze v případě, že není třeba sledovat konkrétní chování (včetně styků s dalšími lidmi) sledovaných osob na stanovištích, kde setrvávají delší dobu. Patří sem také situace, kdy není sledování osob na těchto místech možné, např. po vstupu sledované osoby do hlídané budovy jejího zaměstnavatele, kam nemají detektivové přístup.

3.4.4 Ztráta sledované osoby

Někdy, ať již z nepozornosti detektivů, nebo nepříznivosti situace, dochází ke ztrátě sledované osoby. Nejčastějším pochybením u sledování je nepokrytí možných cest, kterými může sledovaná osoba opustit stanoviště, na které detektivové dohlíží.

Když sledovaná osoba vejde do budovy, pak je nejvhodnější, pokud ji nenápadně následuje alespoň jeden detektiv. Zde je na místě podotknout, že detektivové běžně sledují osobu na všech místech, tudíž ji doprovází do restaurací, kin, divadel, muzeí, a dalších míst, kam lidé běžně chodí. Pokud není třeba sledovat chování sledované osoby a její styky s dalšími lidmi (není nutné nebo možné sledování uvnitř budovy) musí detektivové zajistit dohled nad všemi východy či výjezdy, které vedou ven z budovy[38].

Jestliže sledovaná osoba cestuje autem, je vždy vhodné, aby alespoň jeden detektiv zůstal na dohled zaparkovaného (prázdného) auta sledované osoby. I když se osobě podaří (ať již úmyslně nebo neúmyslně) nepozorovaně opustit budovu (nebo jakékoli stanoviště) kam vstoupila, je vysoká pravděpodobnost, že i opuštění lokality provede s pomocí auta. Tím bude zajištěn záchyt i při „nepozorovaném“ odjezdu[38].

Krátkodobá ztráta dohledu může být zcela obvyklým jevem a sledovaná osoba se opět v dohledu alespoň jednoho z detektivů objeví. Pokud dojde k trvalé ztrátě sledované osoby, tým detektivů se zmobilizuje a detektivové (pěší i v autech) zahájí kruhové prohledávání okolí (např. nejpravděpodobnější ulice a trasy, kudy sledovaná osoba mohla uniknout). Vychází se také z dosavadních informací o sledované osobě a předpokladech, kam se mohla vydat (bydliště, zaměstnání atd.). Efektivní je kontrolovat především pravé odbočky z trasy, protože při odbočování doleva by sledovaná osoba byla v dohledném poli detektiva delší dobu a pravděpodobnost ztráty kvůli tomuto odbočení je tedy menší. Při podezření na vstup či vjezd do nějakého objektu zůstane na dohled tohoto místa alespoň jeden detektiv pro případ, že by se později přítomnost sledované osoby v objektu potvrdila. Ostatní detektivové mohou pokračovat v prohledávání okolí[38].

Sledování sestávající z kombinace pěších detektivů a detektivů v autě vyžaduje náročnější přístup při mobilizaci, kdy pěší detektivové nastoupí do vozidel ostatních detektivů. Tyto kroky musí proběhnout co nejméně nápadně vůči okolí. Alternativou je

pro pěší detektivy odcestovat požadovaným směrem pomocí MHD.

3.4.5 Sledování styků zájmové osoby

Když je náplní detektivní zakázky i sledování styků sledované osoby s ostatními osobami, detektivové se zaměřují na tyto osoby a v ideálním případě také o nich shromažďují informace. Vše se odvíjí od potřeb a požadavků ze strany klienta. Zásadní rozhodnutí nastává v okamžiku ukončení styku sledované osoby s jinou osobou nebo několika osobami. Detektivové musí vhodně zhodnotit situaci a navázat na sledování této další osoby či osob[38].

Navazujícího sledování se účastní zpravidla celý detektivní tým a cílem je zjistit klíčové informace o další osobě (SPZ vozidla, jméno, bydliště, zaměstnání, atd.). Vhodné podmínky mohou poskytnout příležitost pro tato zjištění, například doprovodit nově sledovanou osobu do obytného domu, zkontrolovat zda nevybírá poštovní schránku (popsanou jménem), do jakých dveří vejde (dveře mají jmenovku), nebo zda detektiv nezaslechne rozhovor (důležité informace) mezi dalšími osobami z budovy[38].

Sledování dalších osob okolo původně sledované osoby je pro klienta detektivní zakázky cenný zdroj informací, ale dochází tím také ke zvyšování a především prodražování zakázky. Lidé a jejich mezilidské vztahy obecně představují zcela dynamický a málo předvídatelný systém. Právě zde má důležitý význam praxe detektivů a jejich schopnost správně posoudit psychologická hlediska společenského života sledovaných osob[38].

Způsoby uvedené v této kapitole představují základní možnosti, jak lze sledování provádět. Rozlišujeme otevřené (bez utajení) a skryté (utajené) sledování. Detektiv se může při sledování pohybovat (dynamické sledování), nebo provádět sledování ze stálého stanoviště (statické sledování).

Dynamické sledování probíhá pěší formou, z vozidla, nebo doprovázením sledované osoby v jiných dopravních prostředcích. Významné faktory ovlivňující výběr způsobu sledování představují i personální kapacity detektivů, protože některé postupy jsou vhodnější pro samostatné detektivy a jiné zase pro organizovanou skupinu detektivů. Některé zakázky vyžadují podrobné sledování styků s dalšími osobami nebo musí detektiv řešit alternativní postupy, pokud dojde ke ztrátě sledované osoby.

Ve vztahu k formám a metodám nelze jednoznačně kategorizovat způsoby sledování dle forem nebo metod, protože se v praxi využívá jejich kombinace. Ta vychází z potřeb, vývoje zakázky a prostředí, ve kterém bude sledování probíhat. Nejčastěji se používá metoda verzí, legendy, kombinace, pátrání, obhlídky a dokumentování.

4 ODBORNÉ KONZULTACE

Zdrojů informací o sledování osob, jakožto metodě a soukromých detektivních službách není mnoho, nebo mají informace pouze obecný charakter. Jde o velmi specifické činnosti o kterých mají povědomí převážně lidé, kteří se na ně specializují, nebo kteří v tomto oboru pracují. V této kapitole uvádím nejdůležitější poznatky z konzultací se dvěma odborníky. Část poznatků jsem využil jako podklad či doplnění informací v ostatních kapitolách (s citováním těchto konzultací), abych informace uvedl v odpovídajícím kontextu.

Před výběrem vhodných osob ke konzultaci jsem sestavil seznam bodů (oblastí problematiky), které bylo potřeba detailněji probrat, objasnit, nebo uvést do správných souvislostí. Jednalo se o:

1) **právní hlediska:**

- legislativa související s činností soukromého detektiva,
- zákonnost sledování osob,
- co nejvíce práci detektivů komplikuje,
- potřebné změny aktuální legislativy.

2) **realizační hlediska:**

- realizace sledování osob:
 - potřebný počet detektivů,
 - cena,
 - časová náročnost,
 - používané prostředky,
 - garance výsledků,
- smlouva s klientem a její náležitosti,
- způsoby informování klienta o výsledcích,
- požadavky při náboru nových detektivů,

Pro soukromé detektivní služby jsou klíčová právní hlediska, která popisují v kap. 1.4. Jejich pochopení znamená také pochopit základní principy, díky kterým lze detektivní služby provozovat v souladu se zákonem.

4.1 Konzultace s JUDr. Jiřím Kameníkem

Jako prvního odborníka ke konzultaci jsem zvolil JUDr. Jiřího Kameníka. Aktuálně je prezidentem Asociace soukromých bezpečnostních služeb ČR a prezidentem Unie soukromých bezpečnostních služeb ČR. Kromě toho je statutárním zástupce autorizované osoby provádějící profesní kvalifikace detektivů a strážných. Jako spoluautor se podílel i na vydání knih, ze kterých jsem čerpal([4][11]).

4.1.1 Právní hlediska

Na úvod pan doktor Kameník zmínil základní podstatu významu legislativy. Jde o nástroj ovlivňující celý systém soukromých detektivních služeb. Legislativa stanovuje co může zákazník chtít, jakým způsobem toho může dosáhnout a proč tak učinit. Z pohledu samotných detektivů jde o stejný princip, protože **dle občanského zákoníku jsou práva detektiva stejná jako práva občana (klienta)**. Zároveň legislativa slouží i orgánům státní moci, jako nástroj pro kontrolu zákonnosti soukromých detektivních služeb. Jako související byly kromě občanského zákoníku zmiňovány i další zákony, které jsem uvedl v kap. 1.4.

Často narážíme na problematiku rozsahu pravomocí soukromých detektivů, ale pan doktor Kameník zdůraznil, že soukromí detektivové (sektor soukromé bezpečnosti obecně) neusilují o to, mít stejné pravomoci jako orgány státní moci, ale aby v zájmu klientů (občanů) bylo na tyto služby pohlíženo individuálně. Bez toho se dostává sektor soukromých detektivních služeb do složité situace, protože má velmi komplikované podmínky proto, aby mohl úspěšně hájit a prosadit práva klienta. **Soukromé detektivní služby vychází vždy z právního zájmu klienta a tento právní zájem určuje zákonnost detektivní činnosti.**

Právní zájem má podstatu pouze tehdy, pokud je oprávněný. Ověření oprávněnosti nelze detektivem při stanovení zakázky jednoduše provést. Jak uvádím v kap. 6.2.2, detektivové nemají přístup do centrálních databází (registru), které informace potřebné k prověření obsahují¹⁾. Pan doktor Kameník zmínil, že jsou to paradoxně data samotného klienta, které orgány moci v těchto databázích zpracovávají. Bez prověření právního zájmu detektiv nepřistupuje k realizaci. Musí mít jistotu, že bude jednat v rámci zákona, i když hlavní zodpovědnost zůstává díky příkazní smlouvě na straně klienta.

Proto se u soukromých detektivních služeb prosazuje snaha o novelu zákona, který by podpořil občany a usnadnil detektivům práci při prosazování právních zájmů klienta.

¹⁾Jde např. o ověření, že když chce klient sledovat svoji manželku, tak že zmíněná žena jeho manželkou skutečně je. Pokud ano, pak existuje i právní zájem vycházející z této skutečnosti (např. řešení ochrany společného majetku). Tuto skutečnost by detektiv mohl ověřit např. v registru obyvatel, což aktuálně možné není.

Je zarážející, že tyto snahy se prosazují už od doby, kdy se soukromé bezpečnosti formovaly. Po více než 20 letech legislativa stále čeká na adekvátní změnu.

4.1.2 Realizační hlediska

Část konzultace o samotné realizaci sledování detektivem se týkala cen, časové náročnosti, použitých prostředků a garancí na výsledky sledování. Celkově jde o faktory, které individuálně závisí na charakteru zakázky a podrobně je popisují v kapitolách 6.2, 6.3 a 6.4.

Pana doktora Kameníka jsem se dále ptal, jaké jsou personální nároky u sledování osob. Sledovat se zpravidla nedá samostatně (pouze opravdu jednoduché případy) a **na jednu sledovanou osobu je zapotřebí alespoň tři detektivů** pracujících v týmu. Obecně platí, že čím více, tím lépe.

Pan doktor Kameník zmínil i **specifické a vysoké nároky, které musí detektiv splňovat**. Jde o **vytrvalost, pozornost, kvalitní a adekvátní posouzení situace, rychlé operativní rozhodování a další vlastnosti**. Důležitá je schopnost udržet vše v utajení a detektiv musí vystupovat nenápadně. S tím pochopitelně souvisí např. i vhodně zvolený oděv, o kterém se zmiňují popisují v kap. 2.1.3.

K záležitostem týkajících se smlouvy s klientem pan doktor kameník uvedl, že podobně jako u realizace, záleží na preferencích klienta. Někdy se vyrozumění provádí pomocí souhrnného hlášení s předáním důkazů a zjištění. Jindy je klient informován již v průběhu zakázky, třeba okamžitě po každém důležitém zjištění. Pokud dojde k **neočekávaným situacím, nebo průběh zakázky dosáhne hranic dohodnutého rozsahu**, současně s vyrozuměním **žádá detektiv od klienta pokyny k dalšímu postupu** (pokračování nebo ukončení sledování). Typicky se jedná o sledování na cestách, kdy sledovaná osoba cestuje příliš daleko a rostou tak náklady nebo náročnost.

Důležitým tématem rozhovoru byla problematika požadavků na profil detektiva z právního hlediska. Současná legislativa neklade žádné speciální požadavky na člověka, který pracuje jako soukromý detektiv. Musí být jen splněny základní povinnosti dle živnostenského zákona a další legislativy týkající se soukromého podnikání. Pan doktor Kameník uvedl, že v praxi je však ideální, aby šlo o člověka se vzděláním v oboru bezpečnosti nebo práva, dobrými oborovými znalostmi a ideálně s dřívější praxí např. u policie.

Právní vzdělání je významné pro správné posouzení klientova právního zájmu a celkové detektivní zakázky. Detektiv musí mít dobrý odhad i na důkazní hodnotu získávaných informací nebo materiálů. Vždy platí, že **vše získané se můžeme pokusit uplatnit jako důkazy, ale až orgány soudní moci rozhodují, zda skutečně existuje důkazní podstata nebo ne**. Proto je důležité, aby detektiv věnoval před-

nostně pozornost těm informacím, které jsou nejvýznamnější z pohledu prokazování skutečnosti. Příkladem může být fotografie a video záznam. **Fotografie představuje pouze statické vyobrazení situace a zpravidla u soudu nemá žádnou vypovídající hodnotu. Oproti tomu video záznam má silnější vypovídající hodnotu, protože zachytí i děj v kontextu a má tak větší šanci jako potenciální důkaz.**

K otázce na profesní požadavky byly zmíněny oficiální kvalifikace související s detektivní praxí. Jde o kvalifikace „Vedoucí detektiv“, „Detektiv koncipient“, „Detektiv zpravodajský pracovník“ a „Detektiv pro prošetřování událostí“²⁾. Současná legislativa však s těmito kvalifikacemi nijak nepracuje (neukládá je jako povinnost), tudíž pokud někdo chce pracovat jako soukromý detektiv, kvalifikaci splňovat nemusí. Pan doktor Kameník (sám se na tvorbě kvalifikací významně podílel) konstatoval, že jde o paradoxní situaci, kdy obecně může jako detektiv pracovat kdokoli kdo splní základní podmínky pro podnikání. Ve výsledku tak ani klient (občan) nemá žádnou možnost ověřit si kvalifikaci soukromého detektiva. Legislativa nevyužila možnosti podpořit stanovování a zvyšování kvality v oblasti služeb soukromých detektivů

Z konzultace si odnáším především pochopení významu, který pro nás všechny detektivní služby mají. Každý občan má svá práva (právní zájmy) a ta by si měl umět hájit. Bohužel nesnadné pochopení těžkopádné legislativy prosazování našich práv brzdí. U pochopení detektivní praxe je tomu zrovna tak a to i přes to, že detektiv jedná s pravomocemi, které jsou si rovny těm občanským.

4.2 Konzultace s JUDr. Františkem Brabcem

Jako druhého odborníka ke konzultaci jsem zvolil JUDr. Františka Brabce, který je v současné době ve starobním důchodu. Dříve působil jako náčelník kriminálního oddělení v Praze, bezpečnostní poradce a soukromý detektiv. Nyní je čestným prezidentem (dříve přímo prezidentem) České komory detektivních služeb, čestným členem Asociace soukromých bezpečnostních služeb ČR a čestným členem Komory podniků komerční bezpečnosti ČR (a pro brněnský region). Také se věnuje pedagogické činnosti na Univerzitě Tomáše Bati.

Pan doktor Brabec je také významným autorem či spoluautorem mnoha publikací a článků, ze kterých jsem čerpal a které tvoří důležitý teoretický základ pro celý sektor soukromých bezpečnostních služeb ([4][2][22][15][50][51][11]).

Téma naší konzultace, která probíhala formou e-mailu, se týkalo obecně celé problematiky sledování osob. Pan doktor Brabec mi poskytl cenné poznatky a připomínky,

²⁾Více informací lze najít na webových stránkách Národního pedagogického institutu ČR (<https://www.narodnikvalifikace.cz/>). Konkrétní kódy kvalifikací zmíněných profesí jsou: 68-002-T (Vedoucí detektiv), 68-009-M (Detektiv koncipient), 68-010-R (Detektiv zpravodajský pracovník) a 68-007-R (Detektiv pro prošetřování událostí).

kteřé mi pomohly ujasnit si a lépe pochopit dílčí souvislosti. Získané poznatky jsem zužitkoval především při sestavování metodiky, která je obsažena v kap. 7.

Při konzultacích pan doktor Brabec zmínil i současnou **problematickou situaci s českou legislativou**, které se velmi aktivně věnuje. Stav legislativy není vyhovující a pan doktor Brabec spolu s dalšími odborníky v oboru (včetně pana doktora Kameníka, se kterým jsem také konzultoval) usilují o novelu zákona, která by přinesla adekvátní zákon pro sektor komerční bezpečnosti a bezpečnostního servisu.

Jde o problematiku aktuální a důležitou. **Zásadními problémy jsou:**

- a) kvalifikace detektivů,
- b) nedostupnost dat v evidencích,
- c) profesní komora s povinným členstvím.

Pokud někdo chce vykonávat praxi soukromého detektiva, tak v **České republice nejsou nastaveny správné a dostatečné kvalifikační požadavky**. Národní soustava kvalifikací sice obsahuje hned několik kvalifikací souvisejících s detektivní praxí, ale tyto kvalifikace nejsou vyžadovány zákonem. Navíc je zapotřebí tyto kvalifikace zpřísnit. **Cílem správně nastaveného kvalifikačního systému je, aby práci detektiva mohl zastávat pouze ten, kdo má odpovídající vzdělání, předpoklady, zkušenosti a praxi**. Jedině tak lze dosáhnout kvalit, které se odráží v poskytnutých službách občanům.

K této věci mi pan doktor Brabec poskytl v rámci materiálů návrh podmínek, které by osoba musela pro udělení licence splnit. Konkrétně uvádí, že **žadatel o detektivní licenci musí:**

- a) *dosáhnout věku 21 let,*
- b) *být bezúhonný,*
- c) *být zdravotně a psychicky způsobilý,*
- d) *složit příslušnou zkoušku profesní kvalifikace,*
- e) *prokázat 3 roky praxe jako:*
 - *„detektiv koncipient“ (složil zkoušku profesní kvalifikace detektiv koncipient a vykonával činnost pod vedením zkušeného detektiva,*
 - *detektiv (před vydáním tohoto zákona),*
 - *pracovník Policie ČR na pozici Služby kriminální policie a vyšetřování,*
- f) *být bez dluhů,*
- g) *prokázat, že nebylo soudem pravomocně rozhodnuto o způsobu řešení jeho úpadku, a bylo-li o tom pravomocně rozhodnuto, uplynuly více než 3 roky od skončení insolvenčního řízení,*

- h) *prokázat, že v posledních 5 letech před podáním žádosti o udělení licence závažným způsobem nebo opakovaně neporušil povinnost stanovenou tímto zákonem,*
- i) *prokázat, že neohrozil zahraničně politické, bezpečnostní nebo významné ekonomické zájmy České republiky, veřejný pořádek nebo bezpečnost osob a majetku.*

Za velmi významné považuji v návrhu podmínek pro udělení licence požadované splnění profesní kvalifikace a minimálně tři roky praxe v oboru. Právě zde je pochopitelné označení „detektiv koncipient“. Podobně jako u advokátní praxe, je nutné prokázat způsobilost až následnou skutečnou praxí.

Z důvodu praxe je navrhován minimální věk 21 let, protože se současnou legislativou může začít detektivní praxi provozovat kdokoli, komu bude udělena koncese. Vzhledem k živnostenskému zákonu tohoto lze dosáhnout už ve věku 18 let, což ohledně praxe vzbuzuje jasné pochybnosti. Navíc zde vnímám paradoxní situaci, kdy stát vzhledem k věkové hranici pouhých 18 let přistupuje na to, že osobám zcela bez praxe usnadňuje takto odbornou činnost plnohodnotně provozovat. Ve výsledku tím dochází k poškození zájmů klientů, kterými jsou pochopitelně občané.

Pan doktor Brabec zmínil jako další zásadní problém situaci, kdy **detektiv nemá přístup k údajům, které by jeho práci (detektivní zakázku) značně ulehčily a především pomohly prověřit právní zájem klienta**. Jde o data z evidencí:

- a) obyvatel,
- b) motorových vozidel a řidičských oprávnění,
- c) zbraní, střeliva a držitelů zbrojných průkazů.

K problematice ohledně přístupnosti těchto evidencí a registrů se obdobně vyjádřil také pan doktor Kameník (viz kap. 4.1.1). Ve výsledku se za těchto okolností práce na zakázce komplikuje a zpravidla to **pro klienta znamená neúměrné navýšení nákladů**. Pan doktor Brabec mi uvedl i příklady z praxe (kdy bylo zapotřebí přístupu do těchto evidencí), které uvádím v příloze 2.

Pan doktor Brabec v rámci potřebných změn legislativy zmínil také **existenci profesní komory (s povinným členstvím)**, která je pro oborový sektor velmi důležitá. Díky členství v profesní komoře získá oborová komunita přehled o tom, kolik detektivů svoji praxi skutečně provozuje. Značná část totiž může mít udělenou koncesi, ale praxi detektiva vykonávat vůbec nemusí. Profesní komora s povinným členstvím by navíc pozvedla význam detektivních služeb ve společnosti.

Podstatnou část materiálů, poskytnutých od pana doktora Brabce tvořila i analýza stávajícího umístění soukromých detektivních služeb jak z pohledu legislativy, tak z pohledu občanů. Pan doktor Brabec zmiňuje, že sektor soukromé bezpečnosti souvisí se

soukromím jako takovým. **Zdůrazňuje komerční základ poskytování těchto služeb a že by vzhledem k soukromému charakteru neměl stát do těchto služeb vůbec zasahovat.** S podobným názorem jsem se setkal i u konzultace s panem doktorem Kameníkem a z toho usuzuji, že v těchto názorech panuje u odborné společnosti shoda.

Pan doktor Brabec apeluje také na vymezení pojmů v rámci zákona, protože vymezení nemá vhodnou formu (soukromé detektivní služby jsou stanoveny pouze v rámci koncesovaných živností). Z pohledu charakteru poskytování rozlišuje pan doktor Brabec soukromé detektivní služby poskytované individuálně za úplatu, které by měly mít označení „**komerční detektivní služby**“ a soukromé detektivní služby vykonávané pro potřebu podniku (firmy, organizace, nebo úřadu) jako její součást a vlastními zaměstnanci, které by měly mít označení „**detektivní servis**“.

Díky konzultacím s panem doktorem Brabcem jsem lépe pochopil legislativní problematiku, se kterou se detektivní služby neustále potýkají. Za paradoxní považuji fakt, že ani po více než dvaceti letech u nás nemáme odpovídající legislativu, která by tuto problematiku značně zjednodušila.

II. PROJEKTOVÁ ČÁST

5 PŘÍKLAD SLEDOVÁNÍ Z PRAXE

Cílem této kapitoly je prezentovat šetření praktického příkladu realizace detektivního sledování s aplikací forem, metod a prostředků.

Jako optimální se jevílo provedení vlastního sledování, ale z tohoto pohledu nebyly vhodné podmínky a to hned z několika důvodů. Podstatný je právní zájem. Realizovat sledování pouze pro demonstrativní účel v rámci diplomové práce není dostatečným právním zájmem[17], vzhledem k ochraně osobních údajů a osobnosti osoby, kterou bych takto sledoval. Řešení mohlo spočívat v získání souhlasu (se sledováním) od vybrané zájmové osoby. Pak však nastává paradox, kdy by sledování ztrácelo na významu, protože by sledovaná osoba o mé činnosti věděla a nešlo by zachytit její přirozené chování, případně by prováděla zastírací činnost. Dalším důvodem je absence prostředků k takovému sledování a neznalost skutečné praxe.

Proto jsem zvolil cestu spolupráce s profesionálním soukromým detektivem a asistoval jsem u reálného případu sledování, jehož průběh popíši. Vzhledem k nutnému zachování diskrétnosti prezentuji informace v neutrální či anonymizované podobě. Stejným způsobem přistupuji i k identitě detektiva. Tento přístup nijak neovlivňuje podstatu realizace a hlavní je obecný způsob, jakým bylo sledování provedeno a jaké informace byly získány.

V úvodní kap. 5.1 shrnu řešený problém, zájmové osoby a požadavky klienta. Potom následuje v rámci kap. 5.2 popis provedení sledování a výsledky jsou konstatovány v kap. 5.3.

5.1 Charakter zakázky a přípravná fáze

Nejprve je důležité uvést figurující osoby a jejich vzájemné vztahy:

- 1) osoba K (klient, ať již muž či žena),
- 2) osoba Z (zájmová osoba ke sledování, ať již muž či žena),
- 3) osoba R (zájmová osoba ke sledování, ať již muž či žena).

Osoba K navázala známost s osobou Z. Osoba K nikdy nenavštívila bydliště osoby Z a stále ani osobně nezná rodinu, či nejbližší okolí osoby Z. Všechny informace, které osoba K měla, byly pouze sdělením od osoby Z. Právě tyto informace potřebovala osoba K od detektiva prověřit, tedy že osoba Z skutečně s žádnou další osobou neudrhuje jakýkoli blízký vztah.

V době, kdy jsem se do realizace sledování zapojoval, měl již detektiv úvodní kroky pro zakázku připravené. S osobou Konzultoval její motiv a právní zájem. Dle požadova-

ného si stanovili dohodu o provedení sledování a osoba K předala detektivovi všechny potřebné informace, které měla. Šlo o informace:

- 1) o osobě Z:
 - a) jméno a příjmení,
 - b) adresa bydliště,
 - c) popis a fotografie¹⁾,
- 2) o osobě R:
 - a) adresa bydliště,
 - b) přibližný popis.

Motivem a právním zájmem osoby K byla ochrana před uvedením v omyl osobou Z prověřením ve věci perspektivy nového partnerství (osoby K s osobou Z), protože panovala důvodná podezření a osoba K cítila hrozbu poškození (ať již hmotného nebo nehmotného charakteru).

Cílem bylo konkrétně ověřit či zjistit:

- 1) skutečnost, že uvedená adresa zmíněná osobou K je pobytem osoby Z,
- 2) skutečnost, že osoba Z neudrží další styky (vztahového či intimního charakteru) s jinou osobou,
- 3) identifikaci osoby R, o které se osoba Z zmínila, včetně pořízení dokumentace.

Vyrozumění osoby K o výsledcích sledování bylo domluveno formou telefonického nebo video hovoru.

Časově byl zvolen plán sledovat v odpoledním čase, kdy je velká pravděpodobnost cest ze zaměstnání, nebo jakýchkoli aktivit osob ve sledované lokalitě. S detektivem jsem se sešel před zahájením sledování a následně jsme vyjeli (automobilem) do lokality, kde má osoba Z údajně bydlet.

¹⁾Zde jsem provedl pokus s hledáním osoby na internetu a potvrdilo se, jak je někdy snadné některé informace získat. Na základě jména mi **veřejný internet** poskytl informace o zálibách osoby Z několik jejích fotografií.

5.2 Realizační fáze

Po příjezdu následovalo letmé prozkoumání okolí. Průzkum spočíval v průjezdu lokalitou automobilem, nejbližšími ulicemi a především přímo kolem adresy osoby Z, kde stojí i zájmová budova (dále jen dům Z). Šlo o pozvolnou jízdu tak, aby rychlost jízdy byla dostatečně pomalá kvůli snadnému prozkoumání, ale zase ne příliš pomalá kvůli poutání pozornosti. Vše záleží na charakteru prostředí, které se zkoumá. Základní průzkum byl zaměřen na vizuální kontrolu domu Z a jeho příjezdových cest. Průzkum ukázal pravděpodobnost, že jde o sdílené bydlení či více obytných jednotek v jednom domě (velikost domu Z, zaparkovaná vozidla, počet komínů atd.). Tudíž panovalo poodeření, že zde bydlí více než jedna osoba.

Po základním průzkumu jsme zvážili další postup. Šlo sice o oblast s větší zástavbou a frekvence pohybu obyvatel nebyla velká, ale žádné optimální stanoviště s velmi dobrým výhledem na dům Z nebylo v okolí vhodné. Proto jsme pokračovali průzkumem přilehlých oblastí. Jediné alternativní stanoviště leželo v nezastavěné lokalitě s dobrým předpokládaným výhledem na zadní trakt domu Z. Bohužel po zaujmutí pozice na tomto alternativním stanovišti a zkoumání domu Z s pomocí dalekohledu (vzdálenost cca 400m) se ukázalo, že zadní trakt domu Z a jeho dvůr kryje další zástavba. Toto stanoviště pro sledování nebylo použitelné.

Následovalo zaujmutí stanoviště na ulici poblíž domu Z (vzdáleného přibližně 100 metrů). Do tohoto okamžiku jsme setrvali vždy v automobilu. Po krátké poradě dalšího postupu bylo zřejmé, že nestandardní situace vyžaduje hledání alternativ. Dle zkušeností a praxe detektiva byla zvolena metoda legendy. Jako zdroj informací se nabízelo vytěžování osob, které se vyskytují v blízkosti domu Z nebo blízkém okolí. Byli jsme v prostředí, kde bylo velmi pravděpodobné, že se obyvatelé vzájemně dobře znají. V souvislosti s legendou také zmíním, že oděv a další prostředky detektiva byly zcela v souladu s legendou a tím se podpořila její věrohodnost. Zde byla vidět odborná zkušenost detektiva, který umí operativně pracovat s nastavenými podmínkami.

Detektiv vystoupil z auta a zahájil pěší občůzku. Kvůli zachování utajení a absence praxe jsem zůstal v autě, a pozoroval situaci z povzdálí. Detektiv využil přítomnosti náhodných osob v okolí a vhodným způsobem souvisejícím s legendou navázal s těmito osobami letmý rozhovor. Po pár minutách, kdy byl očividně získán zájem osob hovořit s detektivem, využil jejich místní osobní znalosti a vhodným způsobem vytěžil informace o domě Z a o osobě Z. Po získání všeho potřebného, provedl detektiv navazující občůzku pro zajištění úplnosti legendy a později se vrátil do automobilu. Zde jsme konzultovali získané informace a byl jsem mile překvapen. Věděli jsme již, kdo s osobou Z bydlí či dokonce trvale sdílí domácnost. Tuto další osobu označím jako N (neznámá osoba, ať již muž nebo žena). Z nově získaných informací jsme také věděli, kde osobu

N najít v daný čas.

Sledování pokračovalo plánem přímého osobního kontaktu s osobou N. Na místě jejího výskytu s ní detektiv provedl (opět pěšky) osobní setkání a skrytým způsobem vše zadokumentoval (fotograficky) v průběhu jejich rozhovoru.

Po návratu detektiva do automobilu (já jsem opět čekal uvnitř) jsme provedli konzultaci výsledků. Vše²⁾ nasvědčovalo tomu, že osoba Z lhala osobě K a skutečnost není taková, jak byla osobě K prezentována. Osoba Z udržuje blízký kontakt i s osobou N.

Následovalo dokončení celé operace odjezdem. Zde detektiv ještě provedl kroky, které podpořily jeho zvolenou legendu. Zde jsem zbystřil a později jsem si uvědomil, o jak zásadní kroky šlo. Pokud detektiv zvolí legendu, nesmí lokalitu okamžitě po zjištění všeho potřebného opustit. **Legenda musí být „dokončená“ krátkým pokračováním, což zajistí detektivovi „alibi“ pro jeho chování, které pak nevzbuzuje pozornost okolí.**

5.3 Fáze vyhodnocení

Zmíněné sledování bylo úspěšné. Osoba K obdrží zjištěné informace a foto dokumentaci potvrzující nesoulad s tvrzením osoby Z. Celkový čas realizace byl přibližně 1,5 hodiny, tedy velmi příznivý. Ke způsobu sdělení výsledků osobě K se mi detektiv zmínil, že získané fotografie nemá v plánu předat osobě K. Důvodem je riziko dalšího použití z osobou K. Za prvé fotografie a podobné materiály zahrnující identitu člověka nebo soukromé informace spadají pod zákon o ochraně osobních údajů. Pokud by osoba K předala tyto informace dalším (třetím) stranám, hrozí nezákonné jednání (mimo rámec právního zájmu). Za druhé pořízená fotografie zahrnuje i kontext situace (okolí, jiné osoby, čas, atd.) a pokud by se dostala do rukou osoby Z, pak díky kontextu dochází téměř jistě k odhalení osoby detektiva (ztotožnění). Jako důkaz postačí osobě K citlivé materiály pouze ukázat (např. přes mobilní telefon detektiva, nebo ve video hovoru s osobou K).

Zbývalo provést identifikaci osoby R (bydlící na jiné adrese), což osoba K také požadovala. Osoba R má trvalé bydliště jinde, než osoba Z. Bylo sice možné vycestovat na tuto další adresu, ale detektiv vybral jiný plán. Podstatou byl fakt, že ten den již použil legendu, o které se osoba N pravděpodobně doma osobě Z zmíní.

Pokud by se detektiv objevil krátce na to i v jiné lokalitě (na adrese osoby R), nebo tam také použil legendu, může to ohrozit utajení. Rodinní příslušníci bývají často v kontaktu. Osoba R může letmo v rozhovoru či korespondenci zmínit, co se v okolí dělo a když se zmíní o osobě detektiva (i když bude figurovat jen jako součást legendy), tak

²⁾Faktické a konkrétní rozhodující informace bohužel nelze vzhledem k nutné anonymizaci uvádět, ale já i detektiv jsme se zcela shodli, že usvědčují osobu Z z klamavého jednání.

pro osobu Z vznikne silné podezření vzhledem k časové spojitosti. Někdy je zapotřebí provést časový odklad (např. den či dva) mezi dílčími kroky sledování (zakázky) kvůli podobným rizikům. Sledování osoby R jsem se tedy již nezúčastnil.

5.4 Závěrečné shrnutí

Praktický příklad ukázal, jak důležitý význam tvoří schopnost detektiva pracovat jasně, operativně a správně. Předběžný plán se v průběhu sledování zásadně změnil a přesto detektiv získal potřebné informace efektivně a rychle.

V souvislosti s tímto sledováním bylo použito následující:

1) **formy:**

- a) pátrání (např. hledání osoby N),
- b) prověrka (např. místo bydliště osoby Z),
- c) rozpracování (např. získání, shromáždění a vyhodnocení informací),
- d) dokumentování (např. zaznamenání informací pomocí fotoaparátu),

2) **metody:**

- a) kombinace (např. využití vhodné legendy v konkrétní situaci),
- b) tvorba a prověřování verzí (např. získávání informací pro potvrzení nebo vyvrácení předpokladů),
- c) osobní pátrání (např. už samotné kombinování výše zmíněných metod),
- d) vytěžování (např. získání důvěry a informací od okolních osob),

3) **prostředky:**

- a) automobil,
- b) vhodný oděv,
- c) dalekohled,
- d) fotoaparát,
- e) mobilní telefon.

Zmíněný výčet, především u metod, není jediným správným řešením. Vše závisí na okamžiku, kdy se metoda, forma, nebo prostředek aplikují a jak s nimi detektiv nakládá. Žádoucí je využít vše, co vede k nejjednoduššímu a nejefektivnějšímu řešení. Důležitý prostor také dostala místní osobní znalost osob vyskytujících se v okolí, kteří detektivovi podali klíčové informace, bez kterých by zakázka nemusela být vůbec úspěšná.

6 ANALÝZA SLEDOVÁNÍ OSOB Z RŮZNÝCH HLEDISEK

Vliv služeb soukromé detektivní činnosti (kam patří i sledování osob) na naši společnost vnímáme z různých hledisek. Podobně tato hlediska ovlivňují i samotnou detektivní činnost.

Obraz správného vnímání a pochopení významu detektivních činností odráží schopnosti naší společnosti využít přidanou hodnotu těchto služeb. Tato kapitola se věnuje společenským, právním, technickým a ekonomickým hlediskům. V každém hledisku nacházíme jak pozitivní, tak i negativní faktory. Cílem této kapitoly je u jednotlivých aspektů objektivně shrnout významné vlivy a poukázat na možnosti, které detektiv v rámci své praxe má.

6.1 Společenská hlediska

Jak jsem již uvedl v kap. 1.1, informace mají v našem životě klíčovou roli. Právě ve službách soukromých detektivů nalzáme podporu a pomoc se získáváním informací, které bychom nebyli bez jejich pomoci schopni získat vůbec, nebo jen velmi složitou cestou. Tato kapitola se věnuje významu těchto služeb pro naši společnost.

Společenská hlediska mají objektivní charakter a abych nevycházel pouze z vlastního vnímání problematiky, doplnil jsem tuto kapitolu o vlastní šetření. Jeho základ tvoří anketa o deseti otázkách, jejichž odpovědi mi přinesly srovnání mého vlastního vnímání problematiky a poznatků o společenských významech soukromých detektivů v literatuře nebo jiných zdrojích.

Každou z otázek komentuji s ohledem na jejich výběr i odpovědi. Dotazované osoby jsem vybral tak, aby se nejednalo o osoby pracující v oboru problematiky a aby výsledky reprezentovaly převážně zkušenosti laické veřejnosti. Otázky jsem formuloval se stručnými odpověďmi (ano, ne), nebo dotazovaný vybírá jednu z možností. Jedinou otevřenou odpověď (částka) mohl dotazovaný uvést u otázky k výši hodinové sazby za sledování osoby soukromou detektivní kanceláří.

Na dotazník odpovídalo 55 dotazovaných a otázky byly následující (kompletní zadání ankety obsahuje příloha 1):

1. Využil/a jste někdy služeb soukromého detektiva?,
2. Měl/a jste někdy pocit, že oficiální složky státu (policie, úřady, soudy, atd.) nefungují při řešení Vašich záležitostí dostatečně rychle a efektivně?,
3. Dostal/a jste se někdy do důkazní nouze a kvůli tomu nemohl/a v plném rozsahu hájit svá práva?,

4. Kdo je podle Vás kontrolním orgánem nad provozováním praxe soukromého detektiva v ČR?,
5. Využívají podle Vás ministerstva ČR zcela běžně a oficiálně služby soukromých detektivů?,
6. Jak vnímáte zákonnost soukromých detektivních služeb?,
7. Jaké má podle Vás soukromý detektiv pravomoce?,
8. Jaká je podle Vás hodinová sazba, kterou zaplatíte soukromé detektivní kanceláři za sledování osoby (uvažte cenu vč. DPH)?,
9. Jaká je podle Vás jistota úspěchu detektivů při realizaci zaplacené zakázky sledování?,
10. Jak vnímáte existenci soukromých detektivních služeb?

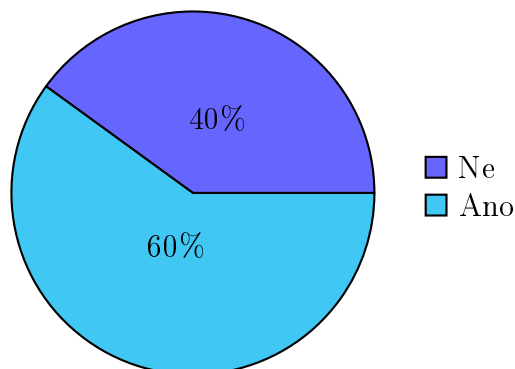
Primární odpovědnost za zajištění bezpečnosti klade občan na stát, ale jak se zmiňuji v kap. 1.4, tak odpovědnost za vlastní bezpečí máme v první řadě každý sám. Služby soukromých detektivů, jejichž základní podstatu jsem popsal v kap. 1.3.1, nám pomáhají uspokojit tyto oprávněné potřeby a zájmy. Význam služeb soukromých detektivů pro společnost můžeme shrnout takto:

- **uspokojují oprávněné zájmy** právnických a fyzických osob,
- **chrání lidská práva a svobodu** (vyplývající z Listiny práv a svobod),
- **podporují systém veřejné kontroly** ,
- **kontrolují a chrání před zneužíváním moci státního aparátu** [15][4].

Nejprve mě zajímalo, zda dotazovaní služeb soukromého detektiva někdy využili. Drtivá **většina** (podíl 98,2%) na první otázku **odpověděla, že ne**. Pouze jeden dotazovaný (podíl 1,8%) uvedl, že služeb soukromého detektiva využil. Z toho usuzuji, že další odpovědi nebudou ve většině případů vycházet ze zkušeností dotazovaných se službami detektivů.

U společenského vnímání významu soukromých detektivů považuji za citlivé místo fakt, že jejich služby nejsou v České republice oficiální součástí státního aparátu nebo legislativy. Tím snadno dochází k tomu, že laická veřejnost vnímá soukromé detektivní služby jako pouhou komerční podnikatelskou činnost bez významné přidané hodnoty. Celou situaci zdůrazňuje fakt, že služby státního aparátu jsou občanům poskytovány bezplatně.

Zajímalo mě, zda jsou dotazovaní spokojeni se službami státního aparátu a jak pohlíží na jejich efektivnost. Odpovědi na druhou otázku ukazuje graf na obr. 6.1.

Obrázek 6.1 Odpovědi na otázku č. 2

Mezi dotazovanými **není jednotný názor na fungování státního aparátu**. Když nemáme pro tento aparát oficiální alternativy, považuji značný podíl (60%) negativního názoru na efektivitu a rychlost za významný. Tyto názory mohou vycházet ze špatných zkušeností dotazovaných, nebo jde o projev direktivismu¹⁾ státního aparátu. Pro úspěšnou součinnost jsou státními aparáty zpravidla vyžadovány podklady (důkazy), aby byly zřejmé důvody, proč fyzická nebo právnická osoba služby státního aparátu potřebuje. A právě nedostatek těchto podkladů může vést k nemožnosti domáhat se práv prostřednictvím státního aparátu.

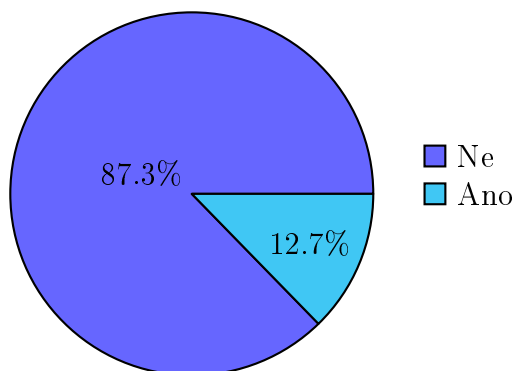
Alternativou jsou právě soukromé detektivní služby. Řešení situace přes státní aparáty (policie, soudy, úřady, advokáti, atd.) často trvá, nebo nepřináší výsledky, které potřebujeme. V takové situaci dokáže soukromý detektiv obstarat klientovi informace či důkazy v oblasti práva (trestní, rodinné, obchodní, občanské atd.), konkurenčního komerčního prostředí, nebo jakýchkoli jiných specifických zájmových oblastech klienta[15].

Proto mě ve třetí otázce zajímalo, zda se někdy dotazovaní ocitli v důkazní nouzi. Odpovědi na třetí otázku zobrazuje graf na obr. 6.2, kde **většina** (87.3%) odpověděla, že **se v důkazní nouzi neocitla**.

Odpovědi shledávám v souladu s odpověďmi na první otázku. v důkazní nouzi se ocitla převážná menšina dotazovaných, takže u většiny lze předpokládat, že potřeba služeb soukromého detektiva ani nevznikla. Navíc při úvaze souvislosti s odpověďmi na druhou otázku usuzuji, že dotazovaní vnímají nedostatečnou efektivitu státního aparátu jako takovou. Nejde tedy jen o omezení kvůli důkazní nouzi.

Lze tedy souhlasit s tím, že soukromé detektivní služby přináší individuální přístup

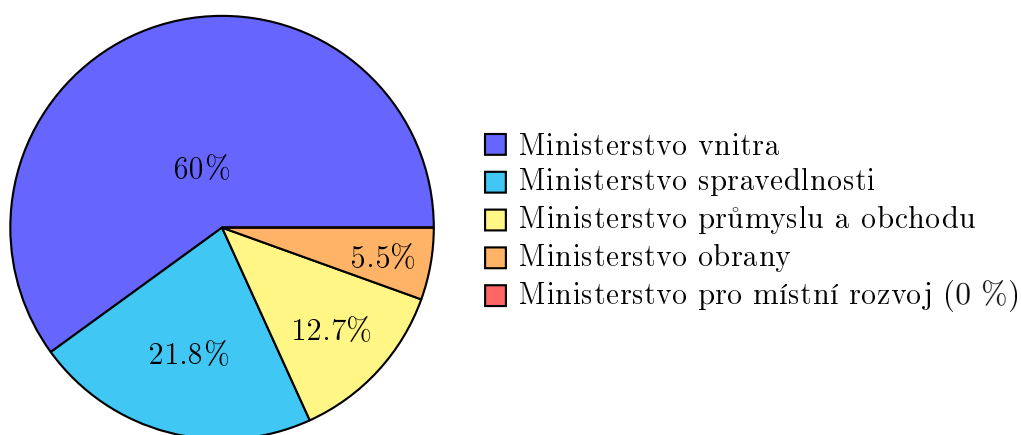
¹⁾Direktivismus je přístup, kdy určitý postup podléhá předem určenému plánu (např. na základě směrnic, pokynů, legislativy atd.), což může značnou mírou omezovat efektivitu postupu.

Obrázek 6.2 Odpovědi na otázku č. 3

a poskytují tak společnosti jakýsi nadstandard[17]. Výsledným **produktem** takových služeb a jejich **přidanou hodnotou pro společnost je objasnění a odhalení odchylek**, které chce klient prověřit. Předmětem zkoumání je odchylka žádoucího stavu od toho skutečného. Žádoucí stav reprezentuje předpoklad klienta, nebo v obecnější rovině především soulad s právním řádem[15].

Čtvrtou otázkou jsem zjišťoval, kam dotazovaní řadí služby soukromých detektivů, tedy kdo na provozování těchto služeb podle jejich názoru dohlíží. Záměrně jsem odpovědi sestavil jako výběr z několika možností. Předpokládal jsem, že veřejnost bude vnímat určitou podobnost se složkami státního aparátu (vzhledem k charakteru jejich činnosti). Toto se také potvrdilo. Odpovědi na čtvrtou otázku ukazuje graf na obr. 6.3.

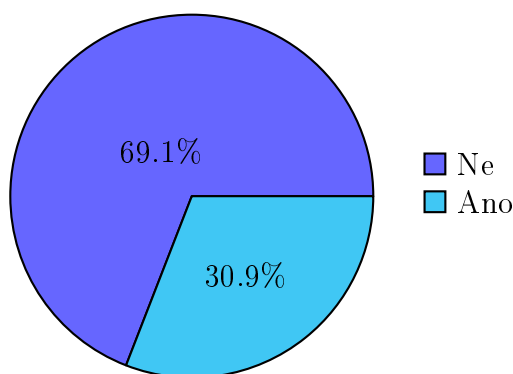
Obrázek 6.3 Odpovědi na otázku č. 4

Většina dotazovaných (60%) vybrala Ministerstvo vnitra a značná část (21.8%) Ministerstvo spravedlnosti. Zde je vidět, že dotazovaní logicky vychází z charakteru činnosti soukromého detektiva. **Pouze 12.7% správně uvedlo Ministerstvo průmyslu a obchodu**, kam tyto služby vzhledem k aktuální právní úpravě v ČR skutečně

spadají.

Charakter odpovědí navíc nabádá k zamyšlení, že příslušnost soukromých detektivních služeb z pohledu aktuální legislativy neodpovídá očekávání. Tento sektor služeb by si zasloužil vlastní legislativní úpravu a začlenění pod působnost Ministerstva vnitra, které je detektivní praxi daleko bližší. Navíc je třeba problematiku vnímat i z pohledu zaměření. Významná část odborníků na soukromou bezpečnost se shoduje, že pro případy komerční bezpečnosti by primární místo měl zaujímat právě sektor soukromé bezpečnosti a nikoli orgány státní moci, které tato problematika zbytečně zatěžuje[10][17][13].

V souvislosti se začleněním soukromých detektivních služeb v rámci systému ČR jsem se zajímal také o to, zda dotazovaní předpokládají oficiální spolupráci soukromých detektivů s ministerstvy ČR. Odpovědi ukazuje graf na obr. 6.4.

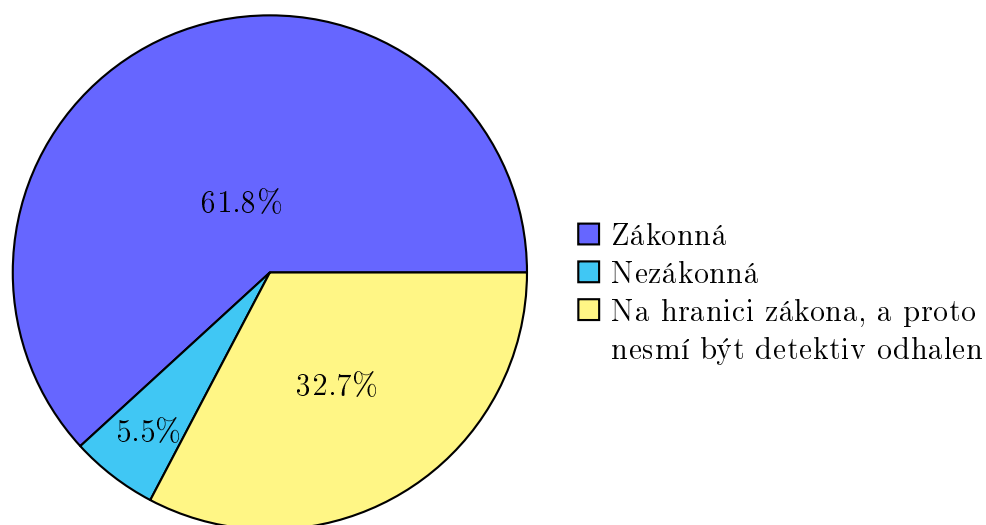
Obrázek 6.4 Odpovědi na otázku č. 5

Převážný názor (69.1 %) na to, že nedochází k oficiální spolupráci, interpretuji tak, že **dotazovaní většinou považují státní aparát jako samostatný**. Na druhou stranu podíl názoru, že je oficiálně služeb soukromých detektivů využíváno, také není malý (30.9 %).

Vzhledem k odpovědím na spolehlivost a efektivitu (druhá otázka) vnímám v odpovědích na pátou otázku předpoklad potřeby pomoci ze strany soukromých detektivů právě tam, kde státní aparát nemůže pracovat efektivně a rychle.

Zajímavé bylo položit otázku, jak dotazovaní vnímají zákonnost činnosti soukromého detektiva. Záměrně jsem jako možnou odpověď (kromě zákonnosti a nezákonnosti) nabízel, že jde o činnost na hranici zákona a proto nesmí být detektiv odhalen. Předpokládal jsem totiž, že ne vždy si dotazovaná osoba bude jista odpovědí. Výsledek ukazuje graf na obr. 6.5.

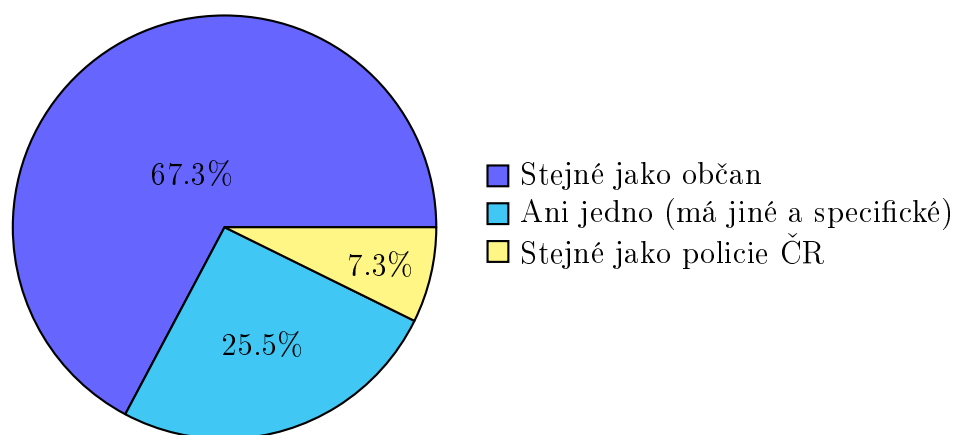
Problematice soukromé detektivní činnosti a principům právních zájmů klientů není snadné porozumět, a proto jsem předpokládal, že většina bude považovat detektivní

Obrázek 6.5 Odpovědi na otázku č. 6

činnost za nezákonnou. Výsledek však ukázal naopak **převahu odpovědí s uvedením zákonnosti** (61.8 %), což je pro tento obor pozitivní. Třetina dotazovaných uvedla názor, že detektiv pracuje na hranici zákona (nesmí být odhalen). Zde vnímám slabou podporu ze strany státu, který by vhodnou novelou legislativy ujasnil pozici a pravomoce soukromých detektivů v naší společnosti. Z odpovědí obsahujících nezákonnost (5.5 %) usuzuji, že toto vzniká kvůli neúplnému nebo zcela nesprávnému pochopení problematiky.

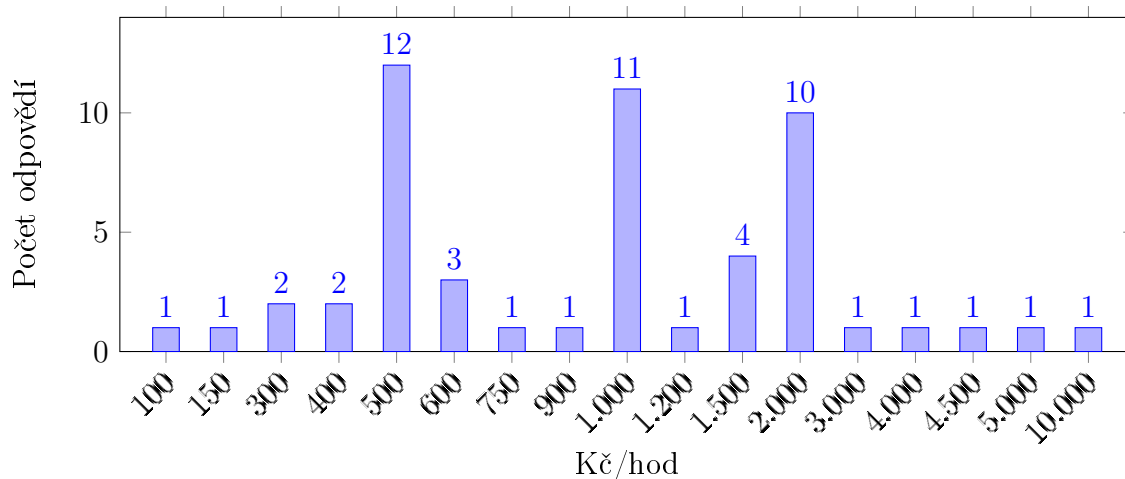
Sedmou otázkou jsem zjišťoval, jaké pravomoce podle dotazované osoby soukromý detektiv má. Cílem bylo zjistit, kolik dotazovaných vnímá pravomoce detektiva jako totožné s občanskými. Otázka navíc měla ukázat názory na rozdílné pravomoce oproti státnímu aparátu (Policie ČR). Výsledky ukazuje graf na obr. 6.6.

Obrázek 6.6 Odpovědi na otázku č. 7

Přibližně **dvě třetiny** dotazovaných správně uvedly, že **pravomoc detektiva jsou stejné, jako má občan**. Předpokládal jsem, že zbylou značnou část budou tvořit odpovědi o pravomocích shodných s Policií ČR (vzhledem k předpokládané představě o charakteru práce detektiva). Tento předpoklad se ukázal jako nesprávný, protože většina zbývajících odpovědí (25.5 %) patří k názoru na jiné či specifické pravomocce. Z toho usuzuji, že tato část dotazovaných předpokládá, že stát věnuje soukromým detektivním službám po stránce legislativy dostatečnou pozornost a stanovuje individuální pravomocce. Bohužel tomu tak není. Podíl odpovědí, kdy dotazovaní uvedli pravomocce shodné s pravomocemi Policie ČR, je také důležitý. Ukazuje, že jen (7.3 %) nevnímá mezi těmito službami rozdíl. Většinový podíl takových odpovědí (shodné pravomocce) by samozřejmě znamenal nesprávný pohled dotazovaných na tuto problematiku.

Názorům na cenu za **hodinu práce detektivní kanceláře** jsem věnoval osmou otázku s možností otevřené odpovědi (napsat částku). K očekávaným výsledkům jsem byl poněkud skeptický vzhledem k problematice stanovování cen, které se věnuji v kap. 6.4 o ekonomických hlediscích. Tomu odpovídaly i odpovědi. Většina odpovědí spadá do rozsahu 500–2.000 Kč, což jsou sice ceny reálně očekávané, ale za hodinu práce **jednoho detektiva**. Konkrétní odpovědi ukazuje graf na obr. 6.7.

Obrázek 6.7 Odpovědi na otázku č. 8

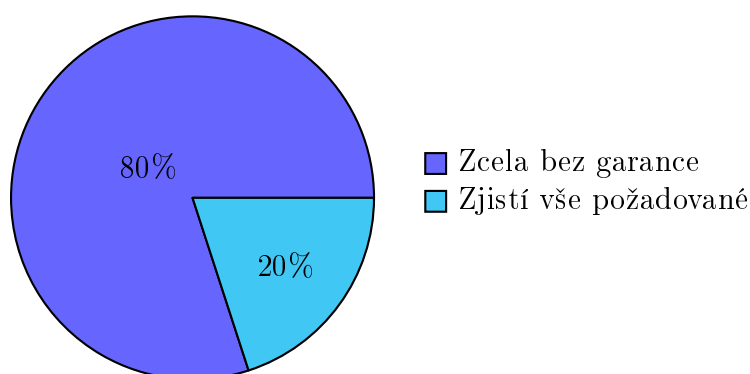
Nejčetnější byly odpovědi s částkou 500 Kč (12 dotazovaných), s částkou 1.000 Kč (11 dotazovaných) a s částkou 2.000 Kč (10 dotazovaných). Zbylé odpovědi v četnosti jednotek jsou různé. Několik odpovědí obsahuje zcela nereálné částky (100, 150 Kč a 300 Kč), ale vyskytují se ojediněle.

Jedna dotazovaná osoba odpověděla, že výše ceny je zcela individuální a závisí na situaci. Tato odpověď je v podstatě nejvíce přesná. Podrobněji se zdůvodnění věnuji v kap. 6.4. Zajímavá byla odpověď obsahující částku 10.000 Kč, která se může zdát

vysoká, ale pokud uvážíme nasazení velkého týmu detektivů a velkou individuální náročnost, může i taková suma být zcela reálná.

Celkový aritmetický průměr činí cca 1.400 Kč (když uvážím 54 odpovědí, protože jedna odpověď není vyjádřena číselně). Tato částka odpovídá reálné ceně za hodinu sledování osoby spíše na spodní hranici. Pro sledování je zpravidla zapotřebí minimálně tři detektivů (spíše čtyř[13]), což při základním odhadu ceny (500 Kč na jednoho detektiva) činí 1.500 Kč. **Odpovídající reálnou cenu, kterou lze uvažovat, tedy uvedla necelá polovina dotazovaných.** Šlo o 20 dotazovaných, kdy jedna odpověď upozornila na cenu dle individuální situace a ostatních 19 odpovědí zahrnovalo částku vyšší nebo rovnou 1.500 Kč.

Předposlední (devátou otázkou) jsem zjišťoval, jak dotazovaní vnímají úspěšnost detektivní zakázky. Je důležité myslet na to, že sledování osob představuje dynamický proces, kdy lze pouze využít příležitostí, které se detektivovi naskytanou. Nemáme žádnou garanci získání požadovaných informací. Odpovědi ukazuje graf na obr. 6.8

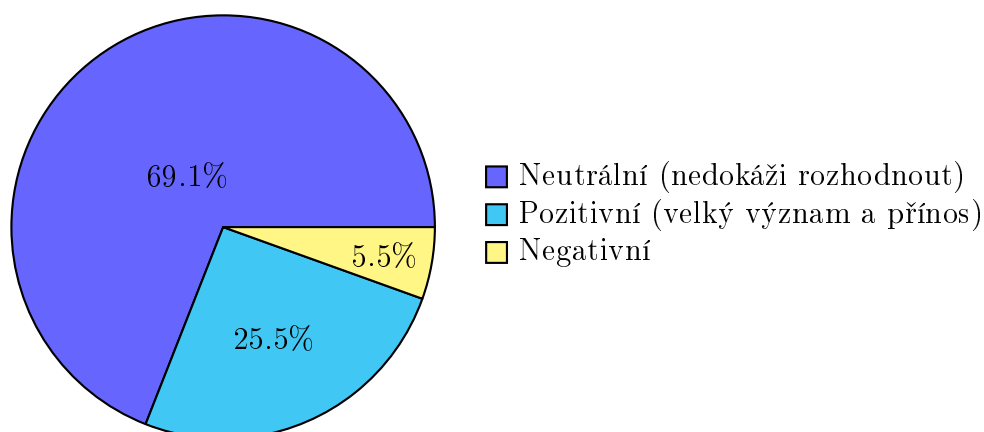

Obrázek 6.8 Odpovědi na otázku č. 9

Většina dotazovaných vnímá garanci správně. Co však z otázky nevyplývá, tak zda právě tato skutečnost nerozhoduje o tom, že by dotazovaní raději nepoptali služeb soukromého detektiva. především když vezmu v potaz očekávané náklady zmíněné v předchozí otázce.

Celkovému názoru na soukromé detektivní služby jsem věnoval poslední otázku. Cílem otázky bylo zjistit, zda panuje jednoznačně pozitivní nebo negativní názor. Odpovědi ukazuje graf na obr. 6.9.

Očekával jsem převahu jednoznačných odpovědí. Nabízená **varianta neutrálního názoru** (dotazovaná osoba nedokáže rozhodnout) však **měla značnou převahu 69.1 %**. Neschopnost rozhodnout se pro jednoznačnou odpověď vnímám jako důsledek nedostatečného porozumění problematice, která je už tak velmi složitá. Nerozhodnost podle mě podporuje i fakt, že soukromé detektivní služby nemají v České republice odpo-

Obrázek 6.9 Odpovědi na otázku č. 10

vidající místo ve společnosti, především kvůli absenci legislativy, která by pochopení této problematiky zjednodušila.

Společenská hlediska soukromých detektivních služeb závisí na různých faktorech. Pokud budou nastaveny vhodné společenské podmínky (legislativa, uznání, transparentnost, atd.), můžeme z hlediska, kterému se tato kapitola věnuje očekávat, že vzroste pozitivnější přístup k problematice soukromých detektivních služeb i jejich umístění ve společenském žebříčku. Výše odhadovaných cen poukazuje na to, že většina dotazovaných nepředpokládá správné rozsahy cen v tomto oboru.

Provedené dotazování ukázalo, že služby soukromých detektivů se lidem mohou jevit jako velmi podobné službám státního aparátu, ale stále je vnímán značný rozdíl v pravomocích a zákonnosti. Soukromé detektivní služby neupírají složkám státního aparátu svoji primární úlohu. Naopak činnosti těchto aparátů podporují a doplňují o užitečné, či dokonce nezbytné poznatky získané z výsledků své činnosti. Státní aparáty mají převážně donucovací (represivní) roli a soukromé bezpečnostní činnosti roli spíše preventivní. Společně jako celek představují státní aparáty a soukromé bezpečnostní služby významné nástroje pro boj proti zločinnosti a pro uspokojování právních zájmů v naší společnosti.

6.2 Právní hlediska

Tato kapitola navazuje na konkrétní legislativní nástroje zmíněné v kap. 1.4 a uvádí širší souvislosti, které ovlivňují možnosti sledování soukromým detektivem. Právní hlediska mají (ze všech ostatních) podle mého názoru na soukromou detektivní činnost největší vliv. V praxi nám určují postupy, které můžeme aplikovat, nebo nám stanovují limity pravomocí. Jakékoli nesprávné pojetí (např. nevhodně sestavený zákon nebo novela) vede k negativním dopadům na celý systém soukromé detektivní činnosti, tedy na

detektivy a především jejich klienty.

6.2.1 Detektivní činnosti jakožto podnikání

V České republice lze soukromé detektivní služby (včetně sledování osob) provozovat na základě koncesované živnosti v souladu s živnostenským zákonem. Konkrétní náležitosti jsou popsány v kap. 1.4.1. Provozování detektivních služeb z tohoto pohledu spadá pod působnost Ministerstva průmyslu a obchodu. Tato skutečnost znatelným způsobem vytváří méně výhodné podmínky a možnosti pro individuální přístup k sektoru soukromé bezpečnosti (zahrnující detektivní služby), který má oproti jiným živnostem svá specifika. Vhodnější úprava legislativy by spočívala v začlenění detektivních služeb do zákona o soukromých bezpečnostních službách a převedení detektivní služby pod správní činnost Ministerstva vnitra[52][4].

Nosnou legislativní část, pro možnost realizace detektivních služeb klientovi, představuje občanský zákoník popsáný v kap. 1.4.3. Pomocí §436 a §441, živnostenského zákona, dochází k delegaci práv klienta na detektiva. Samotné zmocnění v praxi vzniká smlouvou různého typu:

- a) příkazní smlouva (§2430–§2444),
- b) zprostředkovací smlouva (§2445–§2454),
- c) komisní smlouva (§2455–§2470)[4][19].

V těchto právních podmínkách (služby poskytované na základě živnosti) spatřuji určitou výhodu. Státní aparáty fungují v legislativně vymezených oblastech. Realizační činnost je delegována mezi aparáty a v rámci jejich struktury pouze na základě daných předpisů. Oproti tomu služby soukromého detektiva na úrovni koncesované živnosti si může koupit kdokoliv.

Ukazatelem této skutečnosti může být i fakt, že mezi klientelu soukromých detektivních služeb v České republice patří především zahraniční klienti[4]. Při srovnání situace s ostatními státy vnímám příčinu v tom, že některé jiné státy přikládají sektoru služeb soukromé bezpečnosti oproti České republice daleko větší význam. Dosahují toho právě pomocí začlenění služeb do systému státu pomocí legislativy (normy, vyhlášky, zákony, atd.).

Vše vychází ze snahy umožnit občanům (klientům soukromých bezpečnostních služeb) **vybrat si co nejvíce efektivní řešení vedoucí k uspokojení svých právních zájmů**, čehož také hojně využívají. Navíc dochází k přirozenému potlačování neefektivního státního direktivismu. Podporu této úvahy nalézáme také v příkladu komise, kterou jmenoval prezident Bill Clinton v USA (prostřednictvím nařízení č. 13010, roku

1996²⁾) a která měla za cíl navrhnout opatření pro zajištění bezpečnosti a majetku občanů[53]. Výsledný konsensus komise konstatoval návrh, kdy efektivního řešení bezpečnosti lze dosáhnout pouze spoluprací vládních orgánů se sektorem soukromé bezpečnosti.

Na druhou stranu, nepovažuji aktuální zařazení soukromých bezpečnostních služeb pod živnostenský zákon v celkovém pohledu za vhodné. Pokud k těmto službám bude přihlíženo pouze jako k běžnému podnikání za účelem zisku, nebude rámec těchto služeb stanovený vhodným způsobem a s odpovídajícími pravomocemi. Navíc tím z pohledu vnímání těchto služeb degraduje i význam, který pro společnost a právní stát soukromé bezpečnostní služby obecně mají.

6.2.2 Princip zákonnosti detektivní činnosti

Společnost často považuje sledování osob v rámci detektivní činnosti jako zcela nezákonné, nebo na hranicích zákona (viz kap. 6.1 o společenských hlediscích). Takový postoj neodpovídá skutečnosti a je zapotřebí správně vnímat odpovídající legislativní souvislosti.

V kap. 1.4.3 o občanském zákonu uvádím, že se kdokoli může domáhat svých práv svépomocí. Navíc, pokud jde o stav, kdy je člověk na svých právech nějakým způsobem omezován, pak se pochopitelně snaží o nápravu a prosazování svých zájmů. Možnost zastoupení klienta (dle §436 občanského zákoníku) vytváří vhodné podmínky, za kterých může detektiv (v roli odborníka z praxe) zastupovat klienta a získávat pro něj informace.

U zájmů, které chce klient prosadit, určujeme jejich oprávněnost. **Právním zájmem** (označovaným také jako oprávněný zájem) rozumíme takový zájem, který **nepřekročil hranice nezákonné nebo neodůvodnitelné činnosti** [11].

Právě zmíněné přenesení práv na detektiva utváří možnosti, které detektiv při realizaci zakázky má. Musí svoji činnost provozovat vždy v mezích zákona a obecný princip zákonnosti je z pohledu zastoupení klienta splněn. Zákonné možnosti detektiva, který provádí sledování osob, jsou ovlivněny:

- a) zákonností použitých metod, prostředků a postupů,
- b) splněním zákonných podmínek pro provozování detektivní činnosti,
- c) právními zájmy klienta,

²⁾Dovolím si poukázat na nesrovnalost uváděnou v knize Komerční bezpečnost[4], ze které jsem čerpal. Autor uvádí číslo nařízení 13001, ale po ověření obsahu a tématu samotného nařízení a následném pátrání po správném dokumentu (a vyjádření komise) jsem objevil, že touto problematikou se zabývalo nařízení s podobným číslem 13010.

d) rozsahem práv přenesených klientem na detektiva.

Aplikaci metod, prostředků a postupů provádí už sám detektiv. Za předpokladu dostatečných zkušeností tím získává i kontrolu nad splněním zákonných požadavků (možností). Podobná je situace i v případě požadavků na provoz detektivní živnosti jako takové.

Oproti tomu situaci právních zájmů klienta vnímám už jako nejednoznačnou a pro detektiva komplikovanou. Problém spočívá v tom, jak povahu těchto zájmů hodnotit. Klient může jako zdůvodnění detektivovi uvést důvody, které nejsou určující nebo pravdivé.

Jako příklad uvedu situaci, kdy bude klient chtít prověřit svoji manželku. Zajímá se o to, s kým se žena mimo společně trávený čas stýká a kam cestuje autem. Jako důvody klient uvede, že má obavy, aby nebydlel se ženou, které nemůže důvěřovat. Má podezření, že se manželka setkává i s jinými muži. Navíc k cestování využívá auto klienta a tím by se v případě nevěry cítil poškozován i materiálně. Situace se sice z pohledu klienta jeví logicky, ale realita může být zcela jiná. Žena, kterou označil za partnerku, byla pouze bývalá přítelkyně. Stále se cítí vázán a potřebuje neustálé informace o jejím životě, které mu sama dobrovolně pochopitelně neposkytne. Navíc s onou ženou klient ani nebydlí a zmíněné auto patří ve skutečnosti jí a slouží jen jako další důvod ke sledování.

Právě v tomto spočívá složitost právních zájmů a jejich opodstatnění. Detektiv nemusí od klienta obdržet všechny významné informace, nebo klient nejedná s dobrými úmysly. Pokud detektiv zrealizuje zakázku bez důkladného úvodního prověření, může se dopouštět nezákonného jednání, přestože ze své dobré vůle hájí zdánlivá práva klienta. Právní zájem v uvedeném příkladu splněn není a zároveň s přenesením práv na detektiva dochází i k přenesení zodpovědnosti. Tím může snadno dojít ze strany detektiva k porušení zákona.

Zákonné možnosti detektiva jsou v tomto ohledu limitovány nejen nekalým jednáním ze strany klienta. Oproti orgánům státní moci nemá detektiv snadný přístup k informacím (státní evidence, registry, databáze atd.), které pomáhají prověřit a vyhodnotit informace od klienta. Tím vzniká před stanovením zakázky problém. Pokud by detektiv měl např. přístup do registru vozidel, snadno odhalí, kdo je majitelem vozidla a jeho oprávněným uživatelem. Takovou zakázku se zavádějícími informacemi od klienta by z pochopitelných důvodů odmítl zrealizovat. Za paradoxní považuji to, že detektiv i tak může zakázku realizovat. Ovšem aby prověřil klientův právní zájem, aplikuje detektivní činnosti už na toto prověřování. Alternativní zákonné postupy pro získávání takových důležitých informací detektivní zakázku předraží a značně komplikují[13].

Jinou variantou je získat informace nelegální cestou, např. úplatou³⁾ osoby, která s nepřístupnými zdroji informací pracuje. Dochází ke korupci, kterou však stát v podstatě sám sobě způsobuje špatným přístupem k legislativní problematice detektivních služeb. Uzákonění (legalizace) dostupnosti informací detektivům z těchto neveřejných zdrojů oficiální cestou by situaci značně zjednodušila a přinesla detektivům vhodnější podmínky[13][16].

Příkladem mohou být úniky informací z vyšetřovacích spisů v roce 2017. Uniklé informace se dostávaly nejen ke konkrétním osobám, ale také do tisku. Vrchní státní zástupkyně JUDr. Lenka Bradáčová ve svém sdělení pro tisk uvedla, že jde o složitý střet různých práv (práva na ochranu soukromí dotčených subjektů versus práva na šíření informací). V oblasti soukromé detektivní činnosti pracují často osoby dříve pracující u policie. Mají tedy příležitost získávat nedostupné informace od bývalých kolegů. Jako jedno z možných a žádoucích řešení, které Bradáčová zmínila, je právě nastavení zákonné úpravy pro poskytování soukromých detektivních služeb[54].

Právně problematická situace nastává i v případě, že klient vychází ze skutečností, které ale nepředstavují skutečný nebo dostatečný právní zájem. Pokud to detektiv správně nerozpozná, pak získané poznatky neobstojí jako důkazy (především pro jakékoli klientovi další právní kroky).

Právě z těchto důvodů uzavírá klient s detektivem smlouvu. Nejčastěji jde o smlouvu příkazního typu, kterou jsem zmínil v kap. 1.4.3 o občanském zákoníku. **Díky smlouvě získává detektiv záznam o interpretaci právního zájmu klienta a tím i důkaz pro řešení problémů, které mohou vyplývat z klientova neupřímného jednání** (lež, polopravda, msta sledované osobě atd.). Proto je v praxi pro detektiva tak významné prověření motivů klienta a následné důkladné zaznamenání všech náležitostí do smlouvy[11].

Realita ukazuje, jak jsou možnosti detektivů (nejen v případě sledování osob) velmi omezené. Náročnost zakázky převážnou mírou určuje legislativa. Sledování osob lze sice v České republice na základě aktuální legislativy realizovat, ale kvůli nedostatečné legislativní podpoře jde o neúměrně náročnou činnost. Negativa se ve výsledku nejvíce projeví na klientech (fyzická nebo právnická osoba) a ztížených podmínkách pro prosazování jejich právních zájmů. V České republice konkrétně chybí právní úprava, která by přinesla zákon začleňující soukromé detektivní služby pod soukromé bezpečnostní služby, nebo přímo stanovila samostatný zákon pro soukromou detektivní praxi.

³⁾Cena získání informací tímto způsobem může být stále nižší, než pracné a nákladnější získávání informací legální cestou (vyšetřováním nebo sledováním). Je potřeba si uvědomit, že pro detektivní zakázku může i ta nejmenší informace mít z pohledu výsledků a vyhodnocení rozhodující roli. Cenu informací neudává jejich rozsah, ale význam.

6.3 Technická hlediska

S technickými hledisky souvisí především použité prostředky. Faktory, které ovlivňují technickou realizaci detektivní zakázky, jsem v rámci této kapitoly rozdělil do tří skupin:

- a) technické prostředky, kterými detektiv disponuje,
- b) oprávněnost použití těchto prostředků u konkrétního sledování,
- c) vhodnost podmínek sledování pro použití těchto prostředků.

Samotné technické prostředky, které jsem popsal v kap. 1.3.4, jsou v dnešní době zcela dostupné. Někteří prodejci se dokonce specializují na detektivní a špionážní techniku. Výhodou jsou aktuální trendy miniaturizace, kdy má technika pro sledování podobu nenápadných nebo téměř neviditelných předmětů denní potřeby. Vše ostatní ohledně výběru pak závisí na financích, které chce detektiv do pořízení konkrétních zařízení investovat, nebo jeho preferencích a praxi.

I když nákup techniky dává detektivovi velké možnosti, musíme u zakázky vnímat souvislost s právním zájmem klienta. Přestože bude detektiv vybaven velmi specializovanou technikou (např. odposlech nasazovaný v obytných prostorách), **pokud nebude právní zájem klienta umožňovat použití této techniky, nemůže ji detektiv použít**. V opačném případě by se detektiv snadno dostal na hranici zákona, nebo zákony dokonce porušil[17].

Významný vliv má u technických možností také průběh detektivní zakázky a její podmínky. Prostředí, ve kterém detektiv provádí sledování, bývá proměnlivé. Použitá technika i postupy se liší při použití ve dne, v noci, nebo konkrétní situaci.

Když zohledním světelné podmínky, tak výhodou sledování ve dne bývají dobré světelné podmínky a dobrý přehled o situaci. Nevýhodou je, že i sledující detektiv je lépe vidět a musí tedy přes den usilovněji skrývat svoji činnost, aby nebyl odhalen. Oproti tomu při sledování v noci řeší detektiv především problém dohledu na sledovanou osobu. Může si pomoci specializovanou technikou, jako například noktovizorem, ale možnosti použití ve větších městech jsou omezené. V případě noktovizoru je důvodem světelný smog, protože rozprostřené zbytkové světlo (pouličního osvětlení), na které je noktovizor citlivý, způsobuje špatnou čitelnost výsledného obrazu. S podobnými změnami podmínek pro použití konkrétního prostředku se detektiv v praxi setkává velmi často[17].

Jako výhodou lze u sledování v noci (nebo obecně ve tmě) vnímat fakt, že detektiv získává přirozené maskování a krytí své činnosti. Situace ale vyžaduje přísnější opatření na používanou techniku, protože její ovládací rozhraní (např. displej, nebo kontrolní

diody) produkují světlo. Použití obyčejného telefonu na potměném prostranství zcela jistě připoutá nežádoucí pozornost. Podobně je na tom i detektiv, který si venku jen tak ze zvyku zapálí cigaretu. Pěší detektiv se musí těmto neobezřetnostem zcela vyvarovat. Detektivové v autech mají situaci trochu jednodušší díky zatemnění skel. I tam je však zapotřebí předem prověřit schopnosti a kvalitu těchto maskování.

K podmínkám, které určují možnosti detektiva z pohledu celkové technické realizace, patří také dosažitelnost sledované osoby. Problém nastává v okamžiku, kdy sledovaná osoba vstoupí na stanoviště, kde přímé sledování už nelze provádět. Příkladem může být vstup do budov zaměstnavatele, kam se detektiv vůbec, nebo jen stěží dostane. Pak detektivovi zbývá pouze čekat v místě posledního sledování, než osoba nedosažitelné stanoviště opustí. Důležité je zajistit dohled nad všemi potenciálními únikovými cestami ze stanoviště, což jsem popisoval v kap. 3.4.4, aby se zamezilo ztrátě sledované osoby.

Souhrnně tedy mezi hlavní hlediska technické realizace sledování patří vybavení (prostředky), kterým detektiv disponuje, právní zájem klienta, charakter detektivní zakázky a podmínky utvářené prostředím, ve kterém sledování probíhá.

6.4 Ekonomická hlediska

Sledování zprostředkovává soukromý detektiv klientovy jako službu a stejně tak jako u jiných služeb v oblasti podnikání, klient za tyto služby platí. Z ekonomických hledisek, která s realizací zakázky souvisí, rozlišují tři základní:

- a) základní cena služby,
- b) náklady na použité prostředky,
- c) nepředvídatelné náklady.

Informace pro nás mají obecně určitou hodnotu, která se liší podle jejich obsahu. Pokud se dostaneme do situace, kdy nemáme potřebné informace k prosazování našich zájmů, můžeme využít služeb soukromého detektiva. Právě prosazování právních zájmů je nejčastějším důvodem, proč detektivní služby a sledování osob potřebujeme. Získání stejných informací v naší vlastní režii by vzhledem k praxi detektivů bylo neefektivní a s malou nadějí na úspěch. Bohužel ne vždy si ale můžeme dovolit najmout detektiva a proto jsou jeho možnosti nám pomoci závislé už na tomto předpokladu.

Když uvážím obecná doporučení v oboru soukromé bezpečnosti⁴⁾, tak minimální odměna zahrnující nejnětnější provozní náklady činí v průměru přes 210 Kč[8][55]. Jde

⁴⁾Tato doporučení vychází z Nařízení vlády o minimální mzdě a cenu uvádím v kontextu doporučení za poslední dva roky (2020 a 2021).

však jen o základní pokrytí nákladů, tedy na hranici ziskovosti. Realizace detektivního sledování je činnost velmi náročná na čas, kdy detektiv setrvává na pozorovacím stanovišti mnoho hodin v neustálé bdělosti a připravenosti. Proto musí být každý detektiv **adekvátně ohodnocen nejen z pohledu hodinové sazby**, jako základní odměny, ale také z pohledu **znalostí, praxe, odbornosti, spolehlivosti a specializace**. Aktuální hodinová sazba za realizaci sledování **jedním** detektivem činí **orientačně** okolo 500 Kč včetně DPH[17].

Uvedená částka 500 Kč je pouze orientačním předpokladem, protože koncovou cenu (kterou klient dostane) ovlivní charakter a způsob provedení zakázky a ty jsou vždy **zcela individuální**. Na nesnadnost stanovit přesnější cenu poukazuje i fakt, že různé detektivní kanceláře na svých webových stránkách uvádí různé sumy od 200 do 3000 Kč za hodinu sledování jedním detektivem.

Jak uvádím v kap. 3 o způsobech provedení sledování, tak převažuje potřeba nasazení několika detektivů. U sledování jedné osoby jde o minimálně tři, ale ještě lépe čtyři detektivy[17][4][15]. Náklady tedy porostou s každým dalším detektivem, který se do akce zapojí, ale některá sledování zkrátka nelze bez tohoto přístupu zrealizovat.

Podobně jako jiní, kteří podnikají v oblasti jakýchkoli služeb, musí i detektiv do nákladů navíc zahrnout také investice, které realizaci předcházejí. Patří sem především pořízené prostředky (viz kap. 2). Některými prostředky musí dokonce disponovat každý z týmu detektivů (např. komunikační zařízení, kamera nebo fotoaparát) a je tedy zapotřebí pořídit několik kusů. Celkové náklady sice představují jednorázové či vstupní investice, ale pro zajištění návratnosti těchto nákladů se tyto musí odrazit i v cenách služeb. Navíc přibývají vedlejší náklady spojené např. s pořízením modernějších verzí prostředků nebo pojištěním. K důležitým prostředkům patří i automobily a ty se klientovi účtují jako cestovní výlohy na pokrytí výdajů za pohonné hmoty⁵⁾.

Nejvýznamnější část výsledné ceny tvoří **nepředvídatelné náklady**. Cíl zakázky ze strany požadavků klienta bývá jasný. Prověřit jeho předpoklady nebo obavy. Než dojde k získání všech potřebných informací, nelze předem rozhodnout:

- a) jak dlouho sledování potrvá,
- b) kolik osob bude třeba sledovat,
- c) jak bude sledovaná osoba dosažitelná.

Chování člověka a jeho mezilidské vztahy jsou zcela dynamický systém. I když poskytnete klientovi o sledované osobě dost předběžných informací, možnosti detektiva spočívá

⁵⁾Na začátku roku 2022 došlo k výraznému zdražení pohonných hmot, kdy ke květnu 2022 benzín zdražil o více než 35% a nafta dokonce o více než 50%[56]. Jde o demonstrativní příklad nutného navyšování nákladů, které těžko ovlivníme.

vají pouze v analýze situace, která se mu naskytne. Detektiv nemá možnosti ovlivňovat chování sledované osoby ve svůj prospěch. I když by to zakázku zjednodušilo, tak jak jsem zdůraznil v kap. 1.3.3, základem pro zjištění přirozeného chování sledované osoby je zachování utajení bez jakéhokoli ovlivňování. Denní režim sledované osoby se často zcela odlišuje v průběhu jednotlivých dní. Obecně lze předpokládat, že pokud bude sledovanou osobou dáma v důchodu, s omezenou pohyblivostí a bez automobilu, tak sledování nebude náročné. Opačná situace nastává, když sledujeme dámu středních let, která má bohatý denní program včetně služebních cest.

Klíčová rozhodnutí nastávají v okamžiku, kdy sledovaná osoba udržuje styky s dalšími neznámými osobami. Nasazení detektivů na tyto neznámé osoby způsobuje kumulativní nárůst nákladů a v podstatě se násobí s počtem nově sledovaných osob[17]. Navíc není výjimkou, že je nutné stále sledovat původně sledovanou osobu a přibrat do realizace sledování další detektivy.

Dosažitelnost osoby si lze představit tak, že k nákladům přibývají výdaje spojené s proniknutím detektivů na místa, kde se sledovaná osoba zdržuje. Běžně ji detektivové provází do muzea, divadla, kina, restaurace atd. a příslušné výdaje na vstupné, či útratu jdou na vrub klienta[17][38]. Nelze se například usadit v restauraci a nemít zájem ani o jídlo nebo pití, protože to pochopitelně vzbuzuje pozornost a podezření.

Samostatnou kapitolu představuje sledování osoby na cestách. Jako součást smlouvy s klientem musí detektiv odsouhlasit i plán, v jaké oblasti chce klient osobu sledovat. Například půjde o oblast vybraného města. Detektiv vždy klienta průběžně informuje o průběhu zakázky (hlášení). Pokud dojde ke sledování na hranici dohodnuté oblasti a sledovaná osoba pokračuje na cestě dál, musí klient na základě hlášení detektivovi sdělit, zda chce nebo nechce ve sledování pokračovat. Při pokračování je samozřejmě nutné souhlasit i s následnými náklady (parkování, ubytování, strava detektivů, atd.).

Z pohledu ekonomických možností zde narážíme i na personální možnosti, protože i když klient odsouhlasí uhrazení mimořádných nákladů, může i detektiv odmítnout ve sledování pokračovat. Není pro tým detektivů nic horšího, než sledovaná osoba, která tráví celý den na konkrétních stanovištích a potom se večer rozhodne vycestovat neznámo kam[17].

Když zhodnotím všechny vlivy, které na koncovou cenu působí, pohybují se skutečné ceny u dokončeného sledování (trvajících minimálně několik dní) zcela běžně v řádech desítek tisíc korun a výše[17].

Na závěr kapitoly znovu shrnu, že cena za sledování soukromým detektivem je značně individuální. Přibližnou kalkulaci lze sestavit na základě nejnужnějších výdajů dle počtu nasazených detektivů a použitých prostředků. Zbývající náklady vznikají kvůli dynamickým a nepředvídatelným okolnostem, které nastanou při realizaci. Patří sem

především náklady na sledování osob, které cestují. Proto je při sestavování zakázky zapotřebí, aby byl ze strany klienta stanoven rámec plnění představující ekonomické limity zakázky a aby detektiv cenu mírně nadstavil. V průběhu sledování pak detektiv informuje klienta o výsledcích nebo případně kvůli odsouhlasení pokračování sledování, které vyžaduje další náklady.

7 METODIKA SLEDOVÁNÍ OSOB

Obsahem této kapitoly je vlastní návrh metodiky sledování osob. Jednotlivé části vychází z celé problematiky, které jsem se věnoval v předchozích kapitolách. Cílem metodiky je shrnout poznatky, které by měl detektiv realizující sledování osob znát a některé části mají charakter návodného postupu, jak sledování provádět. Někde zmiňuji i podmínky, které musí být splněny a v co největší míře naplňovány, aby sledování bylo realizovatelné, zákonné a úspěšné.

Metodika obsahuje v úvodu (kap. 7.1) definování základních pojmů a náplni soukromých detektivních služeb.

Ve druhé části (kap. 7.2) se věnuji předpokladům pro provozování detektivních služeb a požadavkům na profil detektiva. Kapitola také obsahuje úvod k formám, metodám a prostředkům včetně jejich rozdělení.

V kap. 7.3 se věnuji metodě sledování, jejímu významu a rozdělení dle způsobu, typu a druhu. Po tomto přehledu následuje charakteristika jednotlivých fází, ze kterých proces sledování sestává.

Stěžejní část představuje kap. 7.4 s principy a postupy při realizaci dynamického skrytého sledování, ať již pěší, automobilovou nebo kombinovanou formou. Tuto část navíc doplňuji o princip sledování styků zájmové osoby, princip sledování při nedostatečném počtu detektivů a možnosti řešení situace, kdy dojde ke ztrátě sledované osoby.

Poslední krátkou část (kap. 7.5) jsem věnoval zdůraznění toho nejdůležitějšího, což je dle mého názoru především zachování zákonného a čestného jednání ze strany detektiva.

7.1 Úvod do problematiky

Úvodní část metodiky obsahuje objasnění základních pojmů, definic a vymezení oboru soukromých detektivních služeb. Uvádím také výčet související legislativy, význam profesních sdružení a etický kodex, který pomáhá trvale udržovat standard a spolehlivost v oblasti těchto služeb.

7.1.1 Definice pojmů

Označením **soukromá detektivní činnost** máme na mysli činnost komerčního charakteru (provozovaná za úplatu). Osobu, která tuto činnost vykonává, označujeme jako **detektiva**. Osobu (právníckou nebo fyzickou), která si za úplatu sjedná poskytnutí soukromých detektivních služeb, označujeme jako **klienta**[15][4].

Detektiv pracuje s pomocí forem, metod a prostředků. **Forma** je charakteristikou obecných cílů, kterých má detektivní zakázka dosáhnout, **metoda** představuje postup

vedoucí k realizaci nebo naplnění určité formy a **prostředek** je pomocný nástroj související s použitými formami a metodami[15][4].

Klíčovou definicí je pro detektiva **právní zájem**, zpravidla na straně klienta. Právní zájem představuje motivaci a podstatu prosazování práv osoby, u které takový zájem vznikl. Aby byl právní zájem oprávněný, musí být zcela v souladu s platnou legislativou a morálními zásadami společnosti. Objektivní zhodnocení právního zájmu je nelehký úkol a odvíjí se od praxe detektiva a jeho znalostí legislativy[13][17].

Objekt související s detektivní zakázkou (sledováním) označujeme jako **zájmový objekt**. Zájmovým objektem může být člověk (nebo skupina osob), prostor, neživý objekt, či skutkový děj[15][4].

7.1.2 Náplň soukromých detektivních služeb

Tato kapitola specifikuje podstatu soukromých detektivních služeb, přičemž vychází ze specifikace dle živnostenského zákona. *Jde o služby spojené s hledáním majetku a osob, se zjišťováním skutečností, které mohou sloužit jako důkazní prostředky, získáváním informací týkajících se fyzických nebo právnických osob nebo jejich majetkových poměrů, získáváním informací v souvislosti s vymáháním pohledávek, vyhledáváním protiprávních jednání ohrožujících obchodní tajemství, a s tím související sběr dat a jejich vyhodnocování*[19].

Mezi konkrétní činnosti soukromého detektiva patří pátrání po osobách, majetku nebo narušitelích práva. Podobně detektiv provádí i sledování osob, objektů, nebo prostředí, kde probíhá zájmový skutkový děj. Zároveň detektiv hledá, shromažďuje a vyhodnocuje informace, které mohou posloužit jako důkazy pro správní, úřední a soudní rozhodování. K důležitým činnostem také patří komerční zpravodajství, nebo obecná informační činnost[4].

7.1.3 Právní hlediska

Soukromá detektivní činnost vychází z několika legislativních dokumentů. Tato metodika obsahuje jen výčet těch nejvíce významných pro soukromé detektivní služby. Vždy je však zapotřebí mít povědomí o celém legislativním prostředí ČR.

S deklarací základních právních principů a jako nástroj ústavního pořádku ČR slouží *Listina základních práv a svobod*[23]. Provozovat živnost s poskytováním detektivních služeb (včetně stanovených podmínek) dovoluje *Živnostenský zákon*[21].

Práva na zastupování klienta detektivem, kodex práv a povinností fyzických i právnických osob (obecně *právo soukromé*) utváří *Občanský zákoník*[24]. K doplnění Občanského zákoníku o problematiku důkazní povinnosti a prostředků slouží *Občanský soudní řád*[25]. *Trestní zákon* a *Zákon o trestním řízení soudním* pak poskytují oporu

ve stanovení trestných činů a záruk práva na obhajobu nebo navrhování důkazů[26][27].

Zákon o svobodném přístupu k informacím společně se *Zákonem o zpracování osobních údajů* stanovuje rámec svobody přístupu k informacím při nezbytné ochraně práv a svobod jiných a především stanovují ochranu informací obsahujících osobní údaje a způsob jejich zpracování[28][32]. Poslední dva zmíněné zákony vzhledem k tomu, že zpracování informací je pro detektiva klíčové, představují nejdůležitější legislativu v tomto oboru.

7.1.4 Profesní sdružení

Každý profesní obor potřebuje odpovídající sdružení. Členství v takovém sdružení je pak základním předpokladem pro obhájení dobré profesní znalosti, kvality, dovednosti a profesionality detektiva, nebo detektivní kanceláře. Navíc sdružení posiluje rovnoprávnost členů. Proto se členství detektivům nebo detektivním kancelářím silně doporučuje[13].

Mezi základní činnosti a cíle profesního sdružení patří propagace oboru soukromých detektivních služeb a sledování trendů v tomto oboru. Prostřednictvím vzdělávací a lektorské činnosti se obor rozvíjí v teoretické i praktické úrovni. Velmi přínosným je vliv na rozvoj legislativy, díky čemuž se rozvíjí i práva občana na svoji ochranu. K vnitřní regulaci oboru slouží stanovy a předpisy, které musí členové dodržovat[13].

K základním profesním sdružením v oblasti soukromých detektivních služeb patří v České republice *Česká komora detektivních služeb, spolek, Asociace soukromých bezpečnostních služeb České republiky, z.s.* a *BOHEMIA – Asociace detektivních a ochranných služeb ČR, z.s.*[13][15][4].

7.1.5 Etický kodex

I když pomineme legislativu, vnitřní stanovy nebo předpisy, tak v oboru soukromých detektivních služeb by měl vždy platit etický kodex. Sestává ze zásad a pravidel, která musí každý detektiv dodržovat.

Ve vztahu ke klientovi nesmí detektiv nikdy zneužít odborné neznalosti zákazníka a také nesmí jednat jakýmkoli způsobem, který by zákazníka mohl poškodit. Jde o práci s lidmi, proto musí detektiv vždy jednat zdvořile a korektně vůči svému okolí[57][58].

Informace, které detektiv poskytuje, musí vždy být poskytovány odborně a v původním znění. Vzhledem k citlivosti zachovává detektiv mlčenlivost u všech informací, které jakkoli souvisí s klientem a jeho zakázkou. Mlčenlivost platí i po skončení smluvního vztahu. Této mlčenlivosti může být detektiv zbaven svolením od klienta, nebo pokud se jedná o trestný čin a detektiv by se tak dopustil porušení zákona (ohlašovací povinnost)[57][58].

Formy, metody a prostředky využívá detektiv pouze v rámci své páce, tedy vždy jen v rámci právního zájmu. Při práci na zakázce pracuje detektiv seriózně a poskytuje jen realistická doporučení a závěry. Detektiv především nesmí připustit aby jednal ve střetu zájmu (ať již svého nebo klientova). Zakázka musí být vždy vnímána tak, že jde nejen o vizitku detektiva, ale i klienta[57][58].

Z pohledu kolegiality respektuje detektiv ostatní kolegy, jejich odbornou znalost a ctí politiku a cíle detektivní kanceláře, včetně profesního sdružení. Neustálým samostudiem a šířením svých znalostí zvyšuje detektiv odbornosti v oboru, čímž navíc přispívá k rozvoji respektu a uznání své profese jako takové[57][58].

7.2 Soukromé detektivní služby

Tato kapitola pojednává o základních předpokladech, které musí být splněny, aby služby bylo možné v podmínkách ČR provozovat. Jde o předpoklady nejen pro podnikání jako takové, ale i o pro osobnostní profil osob, kteří budou pracovat na pozici detektiva.

7.2.1 Provozní předpoklady

Soukromé detektivní služby (uvedené v sekci 7.1.2) lze v ČR poskytovat pouze se souhlasem státu, který vzniká udělením platné koncesní listiny.

Další otázkou jsou předpoklady, které klademe na osoby pracující v tomto oboru. Živnostenský zákon (v jeho příloze č. 3) stanovuje koncesní podmínky, které musí osoba splnit, následovně:

- a) *vysokoškolské vzdělání a 1 rok praxe v oboru, nebo*
- b) *vyšší odborné vzdělání právnického, bezpečnostního nebo obdobného zaměření a 1 rok praxe v oboru, nebo*
- c) *střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru bezpečnostním nebo právním a 3 roky praxe v oboru, nebo*
- d) *střední vzdělání s maturitní zkouškou, 3 roky praxe v oboru a osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, nebo*
- e) *střední vzdělání s maturitní zkouškou, 3 roky praxe v oboru a profesní kvalifikace pro činnost detektiv koncipient podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 179/2006 Sb)[20][19].*

Uvedené podmínky platí pro získání koncese fyzickou osobou. Podnikatelé musí zajistit, že služby soukromých detektivů budou poskytovány pouze osobami, které dle Živnostenského zákona (v jeho příloze č. 5) splní následující podmínky:

- a) *vyšší odborné vzdělání, nebo*
- b) *vyšší odborné vzdělání právního, bezpečnostního nebo obdobného zaměření, nebo*
- c) *střední vzdělání s maturitní zkouškou v oboru bezpečnostním nebo právním, nebo*
- d) *střední vzdělání s maturitní zkouškou a osvědčení o rekvalifikaci nebo jiný doklad o odborné kvalifikaci pro příslušnou pracovní činnost vydaný zařízením akreditovaným podle zvláštních právních předpisů, zařízením akreditovaným Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy, nebo ministerstvem, do jehož působnosti patří odvětví, v němž je živnost provozována, nebo*
- e) *profesní kvalifikace pro činnost detektiv koncipient podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 179/2006 Sb.), nebo*
- f) *doklad o uznání odborné kvalifikace podle zvláštního právního předpisu (zákon č. 18/2004 Sb.)*[20][19].

Prezentované podmínky odpovídají aktuální legislativní situaci, ale jak jsem konzultoval s panem doktorem Brabcem (viz kap. 4.2), podmínky pro vydávání licencí je třeba zpřísnit. V rámci této metodiky jsou hlavní podmínky pro žadatele o licenci detektiva stanoveny následovně:

- a) ***dosáhnout věku 21 let,***
- b) *být bezúhonný,*
- c) *být zdravotně a psychicky způsobilý,*
- d) ***složit příslušnou zkoušku profesní kvalifikace,***
- e) ***prokázat 3 roky praxe jako:***
 - *„detektiv koncipient“ (složil zkoušku profesní kvalifikace detektiv koncipient a vykonával činnost pod vedením zkušeného detektiva,*
 - *detektiv (před vydáním tohoto zákona),*
 - *pracovník Policie ČR na pozici Služby kriminální policie a vyšetřování,*
- f) *být bez dluhů,*
- g) *prokázat, že nebylo soudem pravomocně rozhodnuto o způsobu řešení jeho úpadku, a bylo-li o tom pravomocně rozhodnuto, uplynuly více než 3 roky od skončení insolvenčního řízení,*
- h) *prokázat, že v posledních 5 letech před podáním žádosti o udělení licence závažným způsobem nebo opakovaně neporušil povinnost stanovenou tímto zákonem,*
- i) *prokázat, že neohrozil zahraničně politické, bezpečnostní nebo významné ekonomické zájmy České republiky, veřejný pořádek nebo bezpečnost osob a majetku*[13].

Požadavky na praxi poukazují na potřebnou znalost práva, psychologie a základů kriminologie. Proto lze jako splnění podmínek akceptovat předchozí praxi v oboru policejního vyšetřování.

Samotné dobré znalosti při udílení koncese nestačí. Především u legislativní problematiky musí detektiv aktivně sledovat úpravy, novely nebo změny, aby vždy znal aktuální verze příslušné legislativy. Při výkonu své činnosti zasahuje detektiv do práv (např. právo na soukromí) dotčených osob co nejméně a využívá pouze takových forem, metod a prostředků, které dostačují ke splnění požadavků klienta.

Detektiv nesmí zasahovat do činnosti (ani takovou činnost provádět), pro kterou mají kompetence pouze orgány státní moci (Policie ČR) a pokud je detektiv svědkem trestného činu, musí tuto skutečnost ohlásit orgánům státní moci. Pokud jde o vliv interních norem (např. směrnice konkrétní detektivní kanceláře), musí detektiv pamatovat na to, že nemají přednost před obecně platnou legislativou (např. zákony ČR)[15][4].

7.2.2 Personální předpoklady

Aby práci detektiva vykonávaly pouze osoby s dobrými předpoklady, musíme se zajímat o několik zásadních vlastností a schopností těchto osob, které by měly splňovat. Patří sem především **dobré psychické a komunikační předpoklady, znalosti základů psychologie a znalosti základů kriminologie**[13][17][15].

Mezi silné psychické stránky patří dobrá figurální i verbální paměť, díky které detektiv zachovává v paměti informace pro další analýzu a zpracování. Činnost detektiva je náročná a proto by měl detektiv umět odolávat stresové zátěži[13][17][15].

Důležité je také vystupování a detektiv by měl mít zralou osobnost a nikdy by neměl jednat impulzivně. Pochopitelně se vyžaduje i kvalitní a dobré komunikační schopnosti, což je pro některé detektivní metody zásadní podmínkou[17].

S výkonností souvisí dlouhodobá soustředěnost a vytrvalost, protože sledování osob je činnost náročná především na čas[17].

Správná analýza každé situace vyžaduje, aby detektiv disponoval zralým úsudkem, dobrou představitostí a citem pro detail[13][17].

Zmíněné znalosti psychologie usnadňují komunikaci s lidmi a napomáhají vhodně posoudit situaci včetně získávaných informací. Pokud detektiv správně a rychle odhadne psychologický profil osob, se kterými přichází do kontaktu, může volit nejúčinnější postupy pro řešení konkrétní situace. Psychologie značnou mírou souvisí i s právním zájmem klienta, protože identifikace motivů může být rozhodující pro posouzení právního zájmu[13][17][15].

Znalosti (alespoň základní) z oblasti kriminologie pomáhají detektivovi správně a včas rozpoznat trestný čin a tím zabránit nežádoucím zásahům do kompetencí Policie ČR. Kriminální charakter se dále zabývá druhům stop. Stopy mající obecný charakter lze je zařadit k získávaným informacím pro klienta. Pokud stopy vzbuzují podezření na trestný čin, může detektiv správným úsudkem zabránit jejich znehodno-

cení a veškerou další činnost přenechat policii. Další podstatnou oblastí kriminalistiky je teorie rozpoznávacích a významných znaků, které pomáhají identifikovat osoby[17].

Uvedené požadované předpoklady jsem vybral jako ty nejpodstatnější. Práce detektiva je značně dynamickým oborem a takovýchto předpokladů by se dalo uvést více. Vše vychází ze snahy, aby v tomto oboru pracovaly osoby odborně znalé a schopné.

7.2.3 Smlouva s klientem

Tato kapitola shrnuje podstatu vzniku detektivní zakázky. Detektiv před realizací zakázky provede dohodu s klientem a uzavře s ním smlouvu, která může být různého typu.

Dle Občanského zákoníku se jedná o tyto typy:

- a) *příkazní smlouva (§2340 až §2529)*,
- b) *zprostředkovací smlouva (§2430 až §2444)*,
- c) *komisionářská smlouva (§2445 až §2454)*.

Forma smlouvy není dána a může být sestavena i ústně. Ovšem pro následné prokázání právního zájmu tak, jak jej klient prezentoval, **důrazně doporučuji interpretaci od klienta zaznamenat písemně** (jako součást smlouvy). Bez tohoto kroku hrozí, že pokud dojde k porušení zákona kvůli nenaplnění právního zájmu, detektiv bude plně zodpovědný za nezákonné jednání, přestože pochybil klient.

Pokud vzniknou pochybnosti o klientově právním zájmu, nebo nelze dostatečně tento zájem ověřit, měl by detektiv od zakázky **zcela upustit a odmítnout uzavření smlouvy**. V opačném případě se detektiv vystavuje postihu za porušení zákona.

Rozsah detektivních služeb by měl respektovat hranice právního zájmu. Pokud chce klient prověřit pouze nějakou skutečnost, není zpravidla zapotřebí identifikovat dotčené zájmové osoby (další zásah do jejich soukromí), ale pouze zadokumentovat jejich chování. **Detektiv musí vždy jednat pouze v rámci smlouvy s klientem.**

Smlouva by měla dále zahrnovat způsob, jakým detektiv provede vyrozumění klienta o výsledcích zakázky a stanovení finanční plnění jako odměny za realizaci zakázky. Ze strany detektiva doporučuji sestavit cenu přesahující odhadované náklady, protože v praxi zpravidla dochází k navýšení cen v průběhu realizace[17]. Stanovená cena by měla odpovídat reálným nákladům včetně odměny. Cena nesmí být stanovena pod úroveň nákladů (nekalá konkurenční strategie), protože dochází k deformaci ekonomických principů v sektoru soukromých detektivních služeb[4].

Klient musí v rámci smlouvy stanovit územní hranice (např. území města), kde končí sledování osoby, pokud osoba vycestuje. Následné sledování může pokračovat až

s odsouhlasením klienta, což vede k dalšímu finančnímu plnění nad rámec původně dohodnutého zakázky[17].

O použití vhodných forem, metod a prostředků by měl vždy rozhodovat detektiv. Součástí smlouvy, jako požadavku ze strany klienta, by nemělo být konkrétní vyžadované použití forem, metod nebo prostředků, protože v roli odborníka na řešení situace zde vystupuje detektiv.

Vzhledem k očekávání je důležité, aby detektiv poučil klienta o tom, že výsledky kvůli nepředvídatelnosti, nelze garantovat[17].

Správně sestavená smlouva utváří základní předpoklad pro dosažení požadovaných výsledků. Detektiv ve smlouvě nachází oporu pro případné řešení problémů v rámci zakázky a je pro něho základním podkladem pro její realizaci.

7.2.4 Formy, metody a prostředky

Detektiv pracuje s pomocí forem, metod a prostředků. **Forma** je charakteristikou obecných cílů, kterých má detektivní zakázka dosáhnout, **metoda** představuje postup vedoucí k realizaci nebo naplnění určité formy a **prostředek** je pomocný nástroj související s použitými formami a metodami[15][4].

Soukromá detektivní praxe využívá nejvíce následujících forem:

- a) *vyšetřování,*
- b) *pátrání,*
- c) *prověrka,*
- d) *zpravodajství*[15].

Výběr vhodné formy ovlivňuje kvalitu provedení zakázky a výsledné náklady (cenu). Může se stát, že klient požaduje levnější řešení zakázky (jinou než optimální formu) a pak by měl detektiv klienta upozornit na případná rizika.

Proto detektivům vždy doporučuji projednat s klientem různé varianty řešení a společně hledat tu nejvhodnější. **Špatná volba formy může způsobit ztrátu informačního zdroje, nebo dokonce zamezit možnosti jakékoli realizace zakázky v budoucnu.**

Při následné práci na zakázce využívá detektiv nejčastěji těchto metod:

- a) *vytěžování (osob, databází, evidencí nebo registrů),*
- b) *vyhodnocování dokumentů,*
- c) *tvorba a prověřování verzí,*
- d) *sledování,*

- e) *osobní pátrání,*
- f) *obhlídka místa.*
- g) *legenda,*
- h) *kombinace,*
- i) *informační proniknutí[15].*

Některé metody mohou představovat přechod mezi metodou a formou (např. kombinace, informační proniknutí, verze nebo osobní pátrání) a nemusí mít vzájemně stanovené přesné hranice. Méně zkušeným detektivům doporučuji volit metody, které vyžadují méně praxe a pokud je to vhodné, volit vždy takovou metodu, která minimalizuje přímý styk se zájmovým objektem[13][17][15].

Jako pomocných nástrojů může detektiv využít různých prostředků. Pro metodu sledování osob se nejčastěji používají následující:

- a) *vhodný oděv a výbava pro maskování osoby detektiva,*
- b) *automobil s maskovací výbavou,*
- c) *mobilní telefon,*
- d) *notebook,*
- e) *poznámkový blok a psací potřeby,*
- f) *fotoaparát.*
- g) *kamera,*
- h) *diktafon,*
- i) *dalekohledy a lupy,*
- j) *odposlechová technika,*
- k) *noktovizor,*
- l) *termovize,*
- m) *GPS,*
- n) *bezpilotní letouny[4].*

Tento výčet není konečný a pokud to realizace zakázky vyžaduje, může detektiv použít i jiné. Vždy však musí detektiv volit jen takové prostředky, aby byly splněny následující podmínky:

- a) *použité prostředky zasáhnou do práv zájmových osob **co nejméně,***
- b) *nedojde k použití prostředků mimo právní zájem,*

- c) *informace detektiv zaznamená v kontextu děje (čas a okolní prostředí),*
- d) *získané informace budou mít průkazní hodnotu, která dostačuje a proto bude upřednostněna technika zaznamenávající krátkodobý děj (např. krátký video záznam) oproti technologii s kontinuálním záznamem (např. nasazení dlouhodobého odposlechu), protože jde potenciálně o větší zásah do soukromí.*

Detektiv by měl udržovat povědomí o nových a inovativních technologiích tak, aby mohl volit použití spolehlivější a sofistikovanější techniky. Pokud půjde o prostředky, které detektivovi svěří kancelář, musí o ně detektiv pochopitelně řádně pečovat a chránit je před poškozením či ztrátou[17].

Formy, metody a prostředky přináší požadované výsledky pouze tehdy, pokud s nimi umíme správně pracovat. Proto by jim měl každý detektiv věnovat náležitou pozornost.

7.3 Metoda sledování

Tato kapitola obsahuje stěžejní principy, které se používají u metody sledování. Jde o detektivní činnost, při kterém se provádí vizuální kontrola zájmového objektu (definovaném v kap. 7.1.1)[15].

Sledování využíváme tehdy, když je zapotřebí potvrzení nebo vyvrácení známých poznatků o zájmovém objektu. Při sledování detektiv zjišťuje a případně dokumentuje:

- a) *pohyb zájmového objektu,*
- b) *režim dne zájmové osoby,*
- c) *jednání a chování zájmové osoby,*
- d) *styky zájmové osoby s dalšími osobami,*
- e) *předměty, se kterými zájmová osoba manipuluje včetně přebírání předmětů od jiných osob[15][4].*

Pokud to klient požaduje, rozšiřuje detektiv sledování i na osoby, se kterými zájmová osoba udržuje styky.

Z pohledu pozice detektiva při sledování rozlišujeme **přímé**, **vstřícné**, **souběžné** a **trasové** sledování. U přímého sledování následuje detektiv pohyb zájmového objektu s větším nebo menším odstupem. Oproti tomu u vstřícného detektiv postupuje s větším nebo menším odstupem před zájmovým objektem. Při souběžném sledování se detektiv pohybuje souběžně se zájmovým objektem, nebo s ním přímo spolupracuje (např. v rámci detektivního doprovodu). Poslední zmíněné, trasové sledování, spočívá ve sledování zájmového objektu z různých stanovišť ležících na trase pohybu objektu[15][38].

Sledování lze provádět **skrytým** nebo **otevřeným** způsobem. Zpravidla se volí skrytý způsob, který detektiv provádí v utajení vůči okolí. Smyslem tohoto způsobu

je zachytit objekt zájmu s jeho přirozeným chováním. Otevřený způsob (bez utajení) způsobuje, že zájmové osoby provádí zastírací činnost a tím znemožňují detektivovi získat potřebné informace odpovídající skutečnosti[15].

Dle druhu stanoviště, ze kterého probíhá sledování, rozlišujeme **statické** nebo **dynamické** sledování. Statické sledování provádí detektiv z jednoho stálého stanoviště (kterým může být i samotný zájmový objekt, např. budova). Oproti tomu u dynamického sledování provádí detektiv za pohybu, na cestách nebo v doprovodu zájmové osoby. Volba způsobu a druhu sledování závisí vždy na individuálních podmínkách prostředí, ve kterém sledování probíhá. Vzhledem ke kombinacím může detektiv volit jednu ze čtyř variant:

- a) *statické otevřené sledování,*
- b) *dynamické otevřené sledování,*
- c) *statické skryté sledování,*
- d) *dynamické skryté sledování*[15].

Přestože statické otevřené sledování neprobíhá v utajení, tak detektiv využívá absenci stejnokroje a provádí sledování v běžném oděvu. Díky tomu získává výhodu krytí před okolním prostředím a zachytí ho tak s jeho přirozeným chováním. Místem, odkud probíhá sledování, může být **fyzický** nebo **opěrný** bod. Fyzický bod představuje aktuální stanoviště detektiva, které se v průběhu sledování může měnit. Opěrný bod naopak představuje centrálu, odkud detektiv provádí dohled. Zpravidla jde o dohledové středisko vybavené elektronickými a vizuálními systémy (např. kamerový systém)[15].

Dynamické otevřené sledování má charakter ochrany, kterou provádí detektiv svou přítomností a doprovodem zájmového objektu. V průběhu realizace detektiv neustále analyzuje situaci a okolní dění okolo zájmového objektu. Pokud nastane riziková situace, reaguje detektiv operativní strategií pro zajištění ochrany zájmového objektu. Podobně jako u předchozí varianty může probíhat dohled z fyzického nebo opěrného bodu[15].

Pro statické skryté sledování volí detektiv dle okolností vhodné stanoviště. Jde buď o pevný opěrný bod, který má charakter pevného úkrytu v terénu (případně v budově), nebo jde o mobilní opěrný bod, kam patří automobily, přívěsy a maringotky. Pokud je předpoklad, že zájmový objekt setrvá na určitém místě po delší dobu, volí detektiv pevný opěrný bod. Stejnou volbu provádí v případě, když se očekává určité chování zájmové osoby a opěrný bod poskytuje vhodnější podmínky ke sledování[15].

Dynamické skryté sledování je pro detektiva nejvýznamnější a nejpoužívanější. Provádí se buď **pěšky**, s **pomocí automobilu** nebo jako **střídavá kombinace pěší**

chůze a automobilu[38]. Postupy a možnosti řešení tohoto sledování jsou podrobně popsány v kap. met:dynamickaSkryteSledovani.

7.3.1 Fáze sledování

Realizaci sledování rozdělujeme na několik fází, které na sebe vzájemně navazují a následují jedna po druhé. Tato kapitola se věnuje tomuto dělení a úkonům, které se provádí v rámci každé fáze.

Jednotlivými fázemi jsou:

1) přípravná fáze:

- a) vytvoření zakázky,
- b) příprava vhodných prostředků,
- c) koordinace detektivního týmu,
- d) rekognoskace zájmového prostředí,
- e) rekognoskace zájmových osob,

2) realizační fáze:

- a) kontinuální utajování činnosti detektiva,
- b) sledování zájmových objektů,
- c) získávání a dokumentování informací,
- d) pokud to klient požadoval, detektiv ho neprodleně informuje o nových nebo zásadních zjištěních,

3) zpracování informací:

- a) shromáždění získaných informací,
- b) třídění získaných informací,
- c) doplnění získaných informací o informace z dalších zdrojů,
- d) interpretování získaných informací a analýza pro využití v rámci dalších forem a metod,

4) vypracování zprávy a dokumentace pro klienta[15][4].

Některé fáze nemusí v rámci konkrétního cyklu vůbec proběhnout. Jedná se o situace, kdy dojde např. k přerušení operace, nebo pokud nebylo sledování úspěšné a nejsou podstatné informace, které by bylo třeba předat klientovi v rámci výsledné zprávy.

Přípravná fáze Nejprve musí detektiv s klientem projednat právní zájem ve věci sledování osoby (či osob) a tento **právní zájem prověřit**. Pokud je právní zájem oprávněný, přejde detektiv k sestavení dohody (smlouvy) pro zakázku. V opačném případě, kdy nemá detektiv oporu v jistotách o právním zájmu, hrozí činnost na hranici

zákona, nebo dokonce mimo zákon a proto by měl v takovém případě detektiv od zakázky ustoupit

Následuje dle dohody sestavení smlouvy, která musí obsahovat náležitosti uvedené v kap. 7.2.3. Ke smlouvě musí klient dodat podklady, které představují informace o zájmových objektech. Tyto informace klient poskytuje v co největším rozsahu, což zjednodušuje náročnost zakázky a snižuje její náklady.

Před zahájením realizační fáze musí detektiv provést **rekognoskaci zájmového objektu** (nebo objektů) na základě informací (podkladů) od klienta. Detektiv volí především v případě zájmových osob různé možnosti:

- 1) *převzetí osoby do sledování za osobní asistence klienta, který detektivovi sdělí a potvrdí, že jde o zájmový objekt,*
- 2) *detektiv předběžně zadokumentuje (např. fotograficky) zájmový objekt a detektiv vyžádá od klienta okamžité potvrzení,*
- 3) *převzetím zájmové osoby ke sledování v okamžiku, kdy ukončí styk s klientem (domluvená schůzka) v prostředí, ve kterém má být sledování vystavena,*
- 4) *pokud je informací málo (chybí foto dokumentace, nebo reálná podobizna zájmové osoby), projedná detektiv s klientem popis na základě klíčových znaků dle kriminalistických zásad,*
- 5) *pokud je objekt zájmu osoba cestující vozidlem, předá klient detektivovi SPZ tohoto vozidla s předpokládanými časy a místy, kam zájmová osoba běžně cestuje,*
- 6) *bez jakýchkoli přesnějších informací o zájmovém objektu musí detektiv nejprve vytipovaný objekt zájmu dle dostupných informací zadokumentovat a s klientem vždy konzultovat každou nově získanou informaci kvůli schválení pokračování ve sledování[15].*

Rekognoskace je nezbytnou součástí přípravy na sledování. Dokud nemá detektiv jistotu, že bude sledovat skutečně zájmovou osobu (dle právního zájmu klienta), nevyužívá metod, forem ani prostředků, ale stále se zaměřuje na zajištění informací pro ztotožnění zájmového objektu. Musí se zamezit tomu, aby došlo k záměně sledované osoby. Jednak hrozí neoprávněnost takového sledování (vzhledem k právnímu zájmu) a také by detektiv za náklady klienta prováděl nepožadovanou práci.

Před samotným sledováním provede předběžně detektiv sestavení orientačních plánů pro použití různých strategií při sledování. Je však zapotřebí mít na paměti, že sledované prostředí má velkou dynamiku a detektiv musí jednat především operativně.

Realizační fáze Fáze popsaná v této kapitole představuje hlavní činnosti, které detektiv v rámci každého sledování provádí.

Nejprve detektiv obhlédne prostředí, ve kterém se zájmový objekt nachází. Následně se zvolí vhodný způsob sledování, který odpovídá charakteru prostředí. Právě zde se rozhoduje o použití konkrétních forem, metod a prostředků.

Sledování denního režimu zájmových osob zpravidla vyžaduje neustálý detektivní dohled (24 hodin denně) a úspěšnost sledování se odvíjí od počtu nasazených detektivů. Pro sledování jedné osoby je zapotřebí nejméně tři detektivů, ideálně čtyř, k dispozici by měly být alespoň dva detektivní automobily. Pokud musí detektiv prověřit pouze konkrétní individuální skutečnosti, může se sledování zaměřit jen na konkrétní část denního režimu zájmové osoby, nebo jen na konkrétní děj. V takovém případě lze realizovat sledování v daleko kratším čase, případně s menším počtem detektivů[13][17].

V průběhu sledování detektiv zpracovává všechny zjištěné informace, případně informuje klienta o tom, jak se sledování vyvíjí.

Zpracování informací Správné zaznamenání zjištěných informací, které popisuje tato kapitola, představuje klíčový úkon ovlivňující výsledky sledování.

Detektiv musí získané informace udržovat přehledně a vždy s identifikací (označení místa, času a informace o osobách). I když se některé zaznamenané informace v okamžiku vyhodnocení zdají jako nepodstatné, nesmí je detektiv znehodnotit nebo likvidovat. Později mohou být využity jako důležité doplňující informace. Zde platí, že více informací vždy představuje výhodu a větší šance na úspěch detektivní zakázky [13][17][15].

Získané informace musí detektiv uchovávat bez přístupu dalších (třetích) osob, které nejsou pro jejich zpracování zplnomocněni. Pro větší míru jistoty zachování informací by měl detektiv (jakmile je to možné) provést zálohu získaných informací, aby tak co nejméně bránil jejich nežádoucí ztrátě.

Vypracování zprávy pro klienta Všechny zadokumentované a zjištěné informace musí detektiv nějakým způsobem prezentovat klientovi. Tato kapitola popisuje zásady, které musí detektiv dodržet při vyhotovení výstupní zprávy pro klienta.

Detektiv **nesmí do zprávy uvádět nepřesné informace** o zmíněném ději, situaci, místě, času nebo osobách. Nesmí docházet k abstrahování informací (vynecháním podstatných detailů), ale také nesmí dojít k doplnění informací o vlastní verze skutečnosti. **Vše, co nebylo jednoznačně sledováním prokázáno, nesmí být uváděno**[15][4].

Nežádoucí je také zamlčování informací o zjištěných skutečnostech. Pokud však není předmětem zakázky (právního zájmu) identifikace dalších osob ze styků, nedoplňuje tyto informace detektiv do zprávy přímo, ale uvede je anonymizovaně. V opačném případě hrozí, že klient na základě zjištění konfrontuje s nekalým úmyslem sledované (identifikované) osoby (hrozí např msta).

Uzavřením jednoho cyklu sledování končit nemusí. Detektiv s klientem projedná výsledky a může dojít k navázání na další cyklus sledování, protože klient bude potřebovat

více informací, než původně žádal.

7.4 Principy dynamického skrytého sledování

Dynamické skryté sledování je nejčastější a nejvhodnější variantou sledování soukromým detektivem. Tato kapitola pojednává o hlavních principech a postupech, které lze v rámci dynamického skrytého sledování použít. Vzhledem k charakteru postupů je možné tyto postupy aplikovat i na jiné varianty sledování.

7.4.1 Pěší sledování

Sledování za chůze poskytuje detektivovi značné výhody. Oproti jiným řešením má detektiv větší volnost pohybu a snadnější přehled o sledované situaci. Díky tomu lze snadno a rychle reagovat na vzniklé individuální situace.

V rámci přípravy musí detektiv zvolit vhodný oděv. Vyžaduje se takový, který nezbuzuje jakoukoli pozornost a který je vůči prostředí, kde sledování probíhá, neutrální. Častou chybou může být nošení šperků a doplňků, jejichž hlavní úlohou je přitahování pozornosti[38].

Pokud tým detektivů (případně jeden detektiv) připravuje sledování osoby, která je zatím uvnitř budovy, musí být zajištěn dohled nad všemi východy a výjezdy, kudy může sledovaná osoba budovu opustit. Poté, co dojde k záchytu zájmové osoby, zahájí detektivní tým sledování[38].

Každý detektiv (ať již sledování probíhá jednotlivě nebo v týmu) udržuje od sledované osoby co největší vzdálenost pro zajištění utajení a zároveň co nejbližší vzdálenost, aby nedošlo ke ztrátě sledované osoby. Nejvíce rozhodující faktory pro volbu vhodné vzdálenosti jsou *množství lidí okolo sledované osoby, vzhled a oděv sledované osoby apřekážky bránící v dohledu na sledovanou osobu*.

Jednotliví detektivové týmu spolu komunikují sdíleným komunikačním systémem (např. vysílačky) a sdílejí zjištění všech významných skutečností. Každý z detektivů má přidělenou určitou roli a každý zpravidla provádí sledování s odlišnou pozicí (přímé, vstřícné, souběžné a trasové sledování). V týmu musí být určen vedoucí detektiv, který provádí koordinaci týmu a provádí klíčová rozhodnutí[38].

Když sledovaná osoba změní směr trasy, pokračují detektivové na kritických pozicích (typicky před sledovanou osobou, nebo bezprostředně za ní) dál svou přímou trasou, aby jejich chování nevzbuzovalo podezření. Teprve až po dosažení dostatečného odstupu od sledované osoby se zastavují a případně navazují na sledování z jiných bodů. **Detektiv nikdy nesleduje osobu po zcela totožné trase s ní.** Totožnost trasy snadno vzbuzuje u sledované osoby podezření[38].

Pokud se sledovaná osoba zastaví, **detektiv se zastavuje pouze tehdy, pokud si**

je zcela jistý, že zastavení nevzbudí jakoukoliv pozornost. Jinak musí detektiv dál pokračovat v chůzi a přenechat sledovanou osobu dalším kolegům z týmu, kteří jsou na vhodnějších pozicích[38].

Někdy je zapotřebí sledovat osobu i v dopravních prostředcích, kterými sledovaná osoba cestuje (např. MHD). Mělo by se dodržovat pravidlo, že detektiv nastupuje a vystupuje vždy na jiné zastávce, než sledovaná osoba. Zpravidla nastupuje zastávku před sledovanou osobou a vystupuje až následující zastávku po té, na které vystoupila sledovaná osoba. Díky tomu se výrazně snižuje pravděpodobnost odhalení činnosti detektiva[38].

Pokud nastane přímá konfrontace detektiva se sledovanou osobou a nejde o plánovaný kontakt, musí detektiv zachovat utajení a chovat se zcela přirozeně. Právě zde je důležitý význam komunikačních dovedností detektiva a jeho cit pro psychologii[38].

Stává se, že v průběhu sledování nastanou jakékoli neočekávané komplikace. Především **pokud hrozí odhalení probíhajícího sledování, musí detektiv (tým detektivů) operaci okamžitě ukončit a nenápadným způsobem opustit lokalitu**, kde se sledovaná osoba nachází.

7.4.2 Sledování vozidlem

Alternativou k pěšímu sledování je sledování z vozidla. Toto řešení je nutné v případě, kdy i sama sledovaná osoba cestuje automobilem.

Ve srovnání s pěším sledováním nemá sledování automobilem takovou variabilitu a flexibilitu. Na druhou stranu ale **automobil poskytuje úkryt v případě, kdy se automobil s detektivem (nebo více detektivy) zastaví**. Ti mohou nadále pokračovat zcela skrytě ve sledování.

Stejně jako u pěšího sledování i zde musí být v rámci přípravy sledování osoby, která je uvnitř budovy, zajištěn dohled nad všemi východy a výjezdy, kudy může sledovaná osoba budovu opustit[38].

Počáteční pozice detektivních automobilů musí být voleny tak, aby byly nenápadné a optimálně pokryly dohledem všechny odjezdové trasy. Rozmístění se navíc plánuje takovým způsobem, aby mohl vždy **alespoň jeden detektivní automobil navázat na trasu sledované osoby nepozorovaně a přímo** (bez otáčení, couvání a jakýchkoli zbytečných manévrů, které budí pozornost[38].

Pokud probíhá sledování týmu, komunikují spolu detektivové sdíleným komunikačním systémem (např. vysílačky) a sdílejí zjištění všech významných skutečností. Podobně, jako u pěšího sledování, i zde má každý detektiv určenou roli s odlišnou pozicí (přímé, vstřícné, souběžné a trasové sledování). Také je na začátku určen vedoucí detektiv, který provádí koordinaci týmu a klíčová rozhodnutí[38].

Detektivní automobily se na trase, po které sledují osobu, **plánovaně střídají, aby minimalizovaly vznik podezření** ze strany sledované osoby. Pokud je známa trasa, kterou se sledovaná osoba vydá, upřednostňuje se vstřícné sledování, kdy detektivní vozidlo jede s velkým odstupem před vozidlem sledované osoby. Ostatní detektivní automobily jedou s velkým odstupem za automobilem sledované osoby a následují ji, zda nesjede z předpokládané trasy[38].

Když sledovaná osoba zastaví a vystoupí z vozidla, **musí detektiv kvůli zachování utajení vystoupit z vozidla až po té, co sledovaná osoba zcela opustí lokalitu**, ze kterého je zastavený detektivní automobil na dohled. Podobná situace nastává v opačném případě. **Pokud je detektiv mimo vozidlo, nastupuje zásadně vždy s velkým předstihem před nástupem sledované osoby do jejího vozidla a ideálně zcela mimo dohled sledované osoby**. Proto je důležité odtažit detektivní vozidlo mimo dohled sledovaných osob a s předstihem sledovat odchod sledovaných osob z jejich stanoviště (např. z budovy)[38].

Detektiv vždy setrvává v automobilu co nejdéle, jak jen je to možné. **Ideálně automobil v průběhu sledování vůbec neopouští** a využívá jej jako sledovací stanoviště. V praxi se takové sledování protahuje na mnoho hodin. Právě proto jsou kladeny na osobu detektiva tak vysoké nároky z pohledu odolnosti vůči stresu a vytrvalosti[38].

Za všech okolností musí detektiv stejně jako u pěšího sledování jednat přirozeně a nenápadně, aby nezbuzoval žádnou pozornost sledované osoby ani okolí[38].

V případě jakýchkoli závažných komplikací a **pokud hrozí odhalení operace sledování, detektiv (tým detektivů) operaci okamžitě ukončí a nenápadným způsobem opouští lokalitu**, kde se sledovaná osoba nachází. V případě sledování z vozidel je situace složitější v tom, že **odjezd by měl proběhnout přirozeně bez neobvyklých manévrů**[38].

7.4.3 Kombinace pěšího a vozidlového sledování

Principy v této kapitole využívají postupů uvedených v kap. 7.4.1 a 7.4.2.

Specifickou a kritickou část operace sledování představuje přechod z pěšího sledování na automobilové a naopak. Každý z detektivů musí věnovat velkou **pozornost způsobu, jakým je přechod realizován, aby toto jednání nezbuzovalo v okolí jakoukoli pozornost**.

Nastupování nebo vystupování z detektivních vozidel nesmí probíhat s více auty na jednom místě, ale na dostatečně od sebe vzdálených stanovištích. Neobvykle překotné chování shluku více lidí (detektivního týmu) může působit podezřele a poutat pozornost[38].

Pokud dochází k přechodu z pěšího sledování na automobilové a sledovaná osoba

nasedne do vozidla a velmi rychle se vzdaluje, hrozí ztráta sledované osoby a detektiv po obsazení svého automobilu ihned zahájí pronásledování vozidla sledované osoby. Neprovádí se koordinace s vyčkáním až nastoupí do automobilu i zbytek (nebo část) detektivního týmu[38].

7.4.4 Sledování styků se zájmovou osobou

Sledované osoby udržují styky s dalšími osobami a často jsou i tyto styky součástí detektivní zakázky. Situace se komplikuje, protože musí být zajištěn dohled nad původní zájmovou osobou a zároveň i realizovat nové sledování osoby z podezřelého styku. V tomto případě je nutné pracovat v týmu s několika detektivy.

Z pohledu právního zájmu je důležité zmínit, že **detektiv provádí sledování osob ze styků s původně sledovanou osobou pouze tehdy, pokud to je předmětem zakázky a právního zájmu klienta.**

Sledování dalších osob ze styku se účastní zpravidla jen část detektivního týmu a sleduje vše, co se této osoby ze styku týká. Rozdělení probíhá například tak, že celkový čtyřčlenný tým se dvěma detektivními vozidly se rozdělí na dva detektivy s jedním vozidlem, kdy tato oddělená část týmu naváže na sledování nové osoby a zbytek týmu sleduje nadále původní zájmovou osobu. Jde o **užitečný zdroj informací pro klienta, ale také detektivní zakázku značně prodražuje** (nákladově zpravidla násobně s počtem sledovaných osob)[38][13][17].

Nejcitlivějším místem je rozhodnutí, kdy bude užitečné osoby ze styků sledovat a kdy ne. **Detektiv musí správně rozlišit, které styky jsou nahodilé (nepodstatné) a které podstatné pro sledování.** Pouze tak lze zabránit situaci, kdy dojde ke sledování (pochopitelně i narůstání nákladů na zakázku) nesprávných osob[38].

7.4.5 Sledování menším počtem detektivů

Variantu v této kapitole používají detektivové v situaci, kdy není dostatečný počet detektivů pro sledování, nebo pokud je vysoké riziko, že dojde k prozrazení probíhajícího sledování (snadno vznikne u sledované osoby podezření).

Detektiv (tým detektivů) **před zahájením sledování rozdělí trasu sledované osoby na dílčí úseky** (např. o délce několika kilometrů). **První den sledování je osoba sledována jen v prvním úseku** od místa záchytu a poté operace sledování končí. **Další den se na obvyklé trase osoby naváže na konci fáze z předešlého dne** a pokračuje se ve sledování na další fázi. **Stejným způsobem probíhá sledování i po další dny**[38].

Při tomto postupu a kombinace střídání detektivních automobilů, které sledování provádí, nebo střídání osob detektivů u pešího sledování, se **značně eliminuje ri-**

ziko prozrazení celého sledování. Jde o postup náročný na čas, ale pokud klient nespěchá, může jít o velmi výhodný přístup[38].

7.4.6 Ztráta sledované osoby

Postupy v této kapitole jsou řešením nejméně žádoucí situace, kdy je sledovaná osoba trvale ztracena z dohledu. **V ideálním případě by tato situace vůbec nastat neměla.**

Prevence proti ztrátě spočívá v pěším následování sledované osoby, pokud vstoupí do budovy. Lze tak mít pod kontrolou, zda neopustí budovu některým z nesledovaných východů. **V případě sledované osoby je vhodné po jejím příjezdu a odchodu od vozidla nechat sledovat i stojící (prázdné) vozidlo** pro případ, že bude chtít sledovaná osoba odjet.

Pokud i přes to k trvalé ztrátě dojde, začne detektiv (tým detektivů) pročesávat nejbližší okolí a ulice. Detektiv se vždy prioritně zaměřuje na odjezdové či odchodové trasy a lokality, které jsou pravděpodobné vzhledem k situaci a povaze sledované osoby.

Při prohledávání okolí věnuje detektiv větší pozornost trasám ležícím na pravých odbočkách. V rámci dohledu by osobu odcházející nebo sjíždějící z trasy měl při odbočení doleva potenciálně děle v zorném poli a proto je odbočení vlevo méně pravděpodobné.

Pro případ, že ztracená sledovaná osoba nebude znovu nalezena, pokračuje detektiv na místo jejího obvyklého zdržování (zaměstnání, bydliště, atd.) a vyčkává na další možný záchyt osoby.

Ihned po ztrátě by měl detektiv o této situaci vyrozumět klienta.

Principy a postupy, které v této metodice uvádím, jsou obecná doporučení nebo podmínky, které by měly být splněny, aby dynamické skryté sledování probíhalo efektivně a úspěšně. V praxi si každý detektiv časem osvojí mnoho svých vlastních individuálních postupů a vše závisí na jeho schopnostech.

7.5 Dodatek

Na závěr metodiky uvedu, že za všech okolností by detektiv měl jednat vždy v mezích zákona, v souladu s dobrými mravy, svým svědomím a v rámci etického kodexu shrnutého v kap. 7.1.5.

Práce soukromého detektiva není jednoduchá. Klade si vysoké nároky na osobnostní profil detektiva a praxi. Jedině se správným přístupem a zodpovědností můžeme rozvíjet sektor soukromých detektivních služeb správnou cestou a poskytovat klientům jen ty nejlepší výsledky.

ZÁVĚR

Diplomová práce ukázala, jak složitá a dynamická je činnost soukromého detektiva, což pochopitelně ovlivňuje nejen náročnost práce v tomto oboru, ale i výsledky detektivních zakázek.

Detektiv pracuje s informacemi získávanými z primárních, nebo sekundárních zdrojů. Pro úspěšné naplnění cílů zakázky musí detektiv umět informace získat, interpretovat a vyhodnotit správným způsobem. Tohoto dosahuje použitím vhodných forem, metod a prostředků, které vychází ze zpravodajských principů.

Forma představuje transformaci požadavků a stanovených cílů detektivní zakázky. Patří sem např. vyšetřování, pátrání, prověrka, ochrana, nebo zpravodajství. Výběr formy ovlivňuje kvalitu výsledků zakázky a nákladnost realizace. Metoda oproti formě představuje konkrétní postupy, pomocí kterých detektiv zakázku realizuje. Jde tedy o realizaci forem detektivní činnosti pomocí obecných a profesně uznávaných postupů. Volba vhodných metod nejvíce ovlivňuje kvalitu a rychlost, s jakou je zakázka dokončena. Mezi důležité metody patří u sledování osob např. verze, pozorování, informační proniknutí, osobní pátrání, vyhodnocování, vytěžování informací, obhlídka a dokumentování.

Samotné formy a metody nedostačují. Detektiv potřebuje pracovat s pomocnými nástroji, které označujeme jako prostředky. K základním prostředkům pro sledování osob patří mobilní telefon, notebook, automobil, psací poznámky, vhodný oděv, fotoaparát, kamera, diktafon, dalekohled, odposlechová technika, GPS, noktovizor nebo termovize.

Veškerá činnost, ať již aplikace forem, metod nebo prostředků, musí probíhat v souladu s legislativou. V České republice provozuje detektiv svou činnost na základě koncesované živnosti podléhající živnostenskému zákonu. Protože detektiv pracuje s informacemi o dalších osobách, dotýkají se detektivní praxe také např. Listina základních práv a svobod, občanský zákoník, zákon o svobodném přístupu k informacím a především zákon o zpracování osobních údajů (vycházející z nařízení GDPR).

Způsoby realizace, které jsem shrnul ve 3. kapitole, představují základní možnosti, jak lze sledování provádět. Rozlišujeme otevřené (bez utajení) a skryté (utajené) sledování. Detektiv se může při sledování pohybovat (dynamické sledování), nebo provádět sledování ze stálého stanoviště (statické sledování). Dynamické sledování probíhá pěší formou, z vozidla, nebo doprovázením sledované osoby v jiných dopravních prostředcích.

Z významných faktorů ovlivňujících výběr způsobu sledování jsem uvedl především personální kapacity detektivů, protože některé postupy jsou vhodnější pro samostatné detektivy a jiné zase pro organizovanou skupinu detektivů.

Rozdělení způsobů sledování ukázalo, že ve vztahu k formám a metodám nelze jednoznačně kategorizovat způsoby sledování dle forem nebo metod, protože se v praxi využívá jejich kombinace. Ta vychází z potřeb, vývoje zakázky a prostředí, ve kterém bude sledování probíhat. Nejčastěji se používá metoda verzí, legendy, kombinace, pátrání, obhlídky a dokumentování.

Jako součást praktické části jsem ve spolupráci s detektivem z praxe asistoval u reálného případu sledování. Průběh i výsledky jsem zadokumentoval v kapitole 5. Praxe ukázala, jak moc individuální a proměnlivé umí sledované prostředí být. Bylo zapotřebí improvizovat a řešit situace operativně. Výsledkem bylo úspěšně provedené ověření hypotéz klienta. Výsledek byl získán především díky kvalitnímu, odbornému a zkušenému přístupu detektiva, který vhodným způsobem aplikoval metodu legendy. Právě zde lze vnímat důležitý význam psychologických a komunikačních předpokladů pro práci detektiva.

Analýza zpracovaná v kapitole 6 byla provedena v souvislosti se společenskými, ekonomickými, právními a technickými hledisky.

Při analýze ekonomických možností detektiva vyšlo najevo, že cena za sledování soukromým detektivem je značně individuální. Přibližnou kalkulaci lze sestavit na základě nejnútnejších výdajů dle počtu nasazených detektivů a použitých prostředků. Zbývající náklady vznikají kvůli dynamickým a nepředvídatelným okolnostem, které nastanou při realizaci. Patří sem především náklady na sledování osob, které cestují. Proto je při sestavování zakázky zapotřebí, aby byl ze strany klienta stanoven rámec plnění představující ekonomické limity zakázky. Faktory, které ovlivňují cenu služeb detektiva také vychází z toho, v jakém prostředí sledování probíhá, jakými metodami a prostředky. Bohužel z tohoto pohledu nelze náklady moc ovlivnit, protože specifické situace vyžadují použít pouze takové přístupy, které budou fungovat nejlépe.

Analýza právního hlediska ukázala, jak jsou možnosti detektivů (nejen v případě sledování osob) velmi omezené. Náročnost zakázky převážnou mírou určuje legislativa. Sledování osob lze sice v České republice na základě aktuální legislativy realizovat, ale kvůli nedostatečné legislativní podpoře jde o neúměrně náročnou činnost. Negativa se ve výsledku nejvíce projeví na klientech (fyzická nebo právnická osoba) a ztížených podmínkách pro prosazování jejich právních zájmů.

V České republice konkrétně chybí právní úprava, která by přinesla zákon začleňující soukromé detektivní služby pod soukromé bezpečnostní služby, nebo přímo stanovila samostatný zákon pro soukromou detektivní praxi. Zmínil jsem například absenci legálního oficiálního přístupu detektivů k registrům, evidencím a databázím (např. evidence obyvatel nebo registr vozidel), které detektiv potřebuje především při ověřování právního zájmu klienta. Na zmíněnou absenci legislativních úprav poukazují i odborníci z

oboru, se kterými jsem problematiku řešenou v této diplomové práci konzultoval.

Z pohledu zákonnosti a toho, jaké má detektiv možnosti, vycházíme z právního zájmu klienta. Právě právní zájem klienta (pokud je oprávněný) určuje, zda může detektiv sledování realizovat a za jakých podmínek.

Analyzováním společenských hledisek byly zjištěny různé faktory, které detektivní služby ovlivňují a naopak jak detektivní služby ovlivňují naši společnost. Pokud budou nastaveny vhodné společenské podmínky (legislativa, uznání, transparentnost, atd.), můžeme očekávat, že vzroste pozitivnější přístup k problematice soukromých detektivních služeb i jejich umístění ve společenském žebříčku.

Dotazování, které jsem v rámci analýzy provedl, ukázalo, že služby soukromých detektivů se lidem mohou jevit jako velmi podobné službám státního aparátu, ale stále je vnímán značný rozdíl v pravomocích a zákonnosti. Pro společnost jsou soukromé bezpečnostní služby (kam patří i soukromé detektivní služby) významné nástroje pro boj proti zločinnosti a pro uspokojování právních zájmů v naší společnosti. Především takto by měly být služby soukromých detektivů vnímány, ale stále panuje jistá tajemnost a nepochopení práce detektivů.

Technická hlediska sledování osob vychází z vybavení (prostředků), kterým detektiv disponuje. Z analýzy tohoto hlediska vyplynulo, že použití prostředků je limitováno právním zájem klienta, charakterem detektivní zakázky a podmínkami utvářenými prostředím, ve kterém sledování probíhá.

Metodika, kterou jsem v kapitole 7 navrhl a která byla hlavním cílem této práce, shrnuje základní poznatky, principy, postupy a podmínky, které musí být splněny. Důraz jsem kladl na personální požadavky na osobu detektiva a postupy při realizaci sledování.

Pokud budou postupy a podmínky splněny, sledování soukromým detektivem bude provedeno odborně, kvalitně, spolehlivě a především zákonně. Klient tak získá záruky odborného přístupu a příležitost obhájit své právní zájmy.

Oblast problematiky, která již byla nad rozsahový rámec této diplomové práce, ale která stojí za další zpracování se týká komerční oblasti soukromých detektivních služeb, tedy komerčního zpravodajství. Jde o významný pomocný nástroj pro podnikatele. Mezi významná hlediska, která v práci nebyla zpracována, zmíním hlediska psychologická a kriminalistická. Jde o oblasti, ze kterých v praxi detektiv využije mnohé.

Soukromé detektivní služby představují služby, které nám pomáhají, pokud k nim přistupujeme správným způsobem. Ať již ze strany detektiva, nebo ze strany klienta. Cesta za jejich poznáním není snadná, ale pouze pokud správně pochopíme jejich principy, tak jen tehdy jsme schopni využít jejich potenciál.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- [1] PORADA, Viktor a kolektiv. *Bezpečnostní vědy: úvod do teorie, metodologie a bezpečnostní terminologie*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-758-0.
- [2] BRABEC, František. *Technologie detektivních činností*. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 2009. ISBN 978-80-7318-780-4.
- [3] SKLENÁK, Vilém a kolektiv. *Data, informace, znalosti a Internet*. Praha: C.H. Beck, 2001. Beck pro praxi. ISBN 80-7179-409-0.
- [4] KAMENÍK, Jiří a František BRABEC. *Komerční bezpečnost*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. ISBN 978-80-7598-303-9.
- [5] KRKOŠKOVÁ, Jarmila. *Informační zdroje*. Ostrava: Ostravská univerzita, 2003. Systém celoživotního vzdělávání Moravskoslezska. ISBN 80-7042-980-1.
- [6] ZRŮN, Michal a Lucie ŘEHOŘOVÁ. *Úvod do zpravodajství: studijní text pro potřeby posluchačů předmětu Zpravodajské služby Policejní akademie ČR v Praze*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-252-2.
- [7] SVOBODA, Ivo, Radomír SALIGER a Martin BRÁZDA. *Úvod do zpravodajství*. Brno: Univerzita obrany, 2008. ISBN 978-80-7231-631-1.
- [8] *Bezpečnost s profesionály* [online]. 2021. Praha: KPKB ČR, 2021, 30 s. [cit. 2022-05-17]. ISSN 2336-4793. Dostupné z: https://www.kpkbcr.cz/wp-content/uploads/kpkb_brezen_2021_nahled.pdf.
- [9] POKORNÝ, Ladislav. *Základy právní úpravy činnosti zpravodajských služeb*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-242-3.
- [10] BUREŠ, Oldřich. *Private security companies: transforming politics and security in the Czech Republic. First published*. Basingstoke, Hampshire: Palgrave Macmillan, 2015. Central and Eastern European perspectives on international relations. ISBN 978-1-137-47751-4.
- [11] BRABEC, František a Jiří KAMENÍK. *Komerční zpravodajství a zpravodajský servis*. Praha: Ritas, 2021. ISBN 978-80-908102-0-4.
- [12] Rozdíl mezi detektivem a informační kanceláří. *Česká komora detektivních služeb* [online]. c2016 [cit. 2022-05-13]. Dostupné z: <https://ckds.cz/rozdil-mezi-detektivem-a-informacni-kancelari/>.

- [13] BRABEC, František. *Prosba o konzultaci a rady* [elektronická pošta]. Message to: VojtaNecas@seznam.cz. 10. února 2022 09:38 [cit. 2022-05-16]. Osobní komunikace.
- [14] VESELÁ, Jana. *Sociologický výzkum a jeho metody*. 2. vydání. Pardubice: Univerzita Pardubice, 2006. ISBN 80-7194-847-0.
- [15] BRABEC, František a kolektiv. *Soukromé detektivní služby*. Praha: Eurounion, 1995. ISBN 80-85858-16-9.
- [16] ŠIMÍČEK, Vojtěch. *Právo na soukromí*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2011. Sborníky; sv. č. 50. ISBN 978-80-210-5449-3.
- [17] KAMENÍK, Jiří, výkonný prezident Asociace soukromých bezpečnostních služeb ČR [ústní sdělení]. Praha, 4.5.2022.
- [18] LUKÁŠ, Luděk a kolektiv. *Bezpečnostní technologie, systémy a management*. Zlín: Radim Bačuvčík - VeRBuM, 2011-2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-87500-05-7.
- [19] Nařízení vlády č. 278/2008 Sb. *Zákony pro lidi: Sbírka zákonů* [online]. 2021 [cit. 2021-04-27]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2008-278>.
- [20] KAMENÍK, Petr. *Živnostenský zákon; Zákon o živnostenských úřadech: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Komentáře Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-658-8.
- [21] NOVOTNÝ, Slavomír. *Živnostenské podnikání v České republice: v kontextu zákona o živnostenském podnikání*. Praha: Univerzita Jana Amose Komenského Praha, 2010. ISBN 978-80-7452-000-6.
- [22] Vymezení oboru: Služby soukromých detektivů. *Česká komora detektivních služeb* [online]. c2016 [cit. 2021-04-27]. Dostupné z: <https://ckds.cz/vymezeni-oboru/>.
- [23] Ústavní zákon 2/1993 Sb., Listina základních práv a svobod.
- [24] Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník.
- [25] Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád.
- [26] Zákon č. 40/2009 Sb., trestní zákoník.
- [27] Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád).
- [28] Zákon č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím.

- [29] BAČA, Ján. *Zákon o zpracování osobních údajů: praktický komentář*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020. ISBN 978-80-7380-804-4.
- [30] Úplné znění GDPR. *Úřad pro ochranu osobních údajů* [online]. 2013 [cit. 2021-05-06]. Dostupné z: <https://www.uoou.cz/uplne-zneni-gdpr/ds-6607/archiv=0>.
- [31] UŘIČAŘ, Miroslav. *Obecné nařízení o ochraně osobních údajů*. Praha: C.H. Beck, 2021. Beckova edice komentované zákony. ISBN 978-80-7400-815-3.
- [32] Zákon č. 110/2019 Sb., o zpracování osobních údajů.
- [33] NULÍČEK, Michal. *GDPR - obecné nařízení o ochraně osobních údajů*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2018. Praktický komentář. ISBN 978-80-7598-068-7.
- [34] BLÁHA, Milan. *Případy soukromého detektiva současnosti*. Trutnov: Luďka Tomešová, 2015. Praktický komentář. ISBN 978-80-903831-1-1.
- [35] *Bezpečnost s profesionály* [online]. 2019. Praha: KPKB ČR, 2019 [cit. 2022-05-03]. ISSN 2336-4793. Dostupné z: https://www.kpkbcr.cz/wp-content/uploads/KPKB_nahled2_časopis_leden2019.pdf.
- [36] Fotky v éře GDPR. Co můžete bez obav zveřejnit?. *GDPR: Obecné nařízení o ochraně osobních údajů prakticky* [online]. Mgr. Eva Škorníčková, 2021, 13.3.2019 [cit. 2021-05-08]. Dostupné z: <https://www.gdpr.cz/blog/fotky/>.
- [37] II.ÚS 143/06 ze dne 20. 10. 2011. *NALUS: Vyhledávání rozhodnutí Ústavního soudu České republiky* [online]. Brno, c2006 [cit. 2022-05-13]. Dostupné z: https://nalus.usoud.cz/Search/GetText.aspx?sz=2-143-06_1.
- [38] SILBERBERG, Adam. *Všichni máme právo na soukromí: konspirativní techniky*. Praha: Restart project, 2018. Samizdat. ISBN 978-80-270-4239-5.
- [39] BARTÁK, Jan et al. *Malá ilustrovaná encyklopedie A-Ž*. Praha: Levné knihy KMa, 2006. ISBN 80-7309-362-6.
- [40] *Fotografování*. Překlad Patricie Růžičková. Aktualizované vydání. Praha: Slovart, 2018. ISBN 978-80-7529-661-0.
- [41] TAYLOR, David. *Fotografování pro pokročilé*. Překlad Vladimír Golombek. Praha: Slovart, 2019. ISBN 978-80-7529-784-6.
- [42] Skrytá kamera v zapalovači. In: *PEST.cz* [online]. [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://pest.cz/wp-content/uploads/2019/10/kamera-zapalovac-spion-e379-1.jpg>.

- [43] BALÁŽ, Teodor a Zdeněk ŘEHOŘ. *Optické přístroje LSOZ*. 2. vydání. Ostrava: VŠB - Technická univerzita Ostrava, 2015. ISBN 978-80-248-3774-1.
- [44] BARČOVÁ, Karla, František STANĚK a Michal LESŇÁK. *Fyzika v bezpečnostních technologiích*. Ostrava: Sdružení požárního a bezpečnostního inženýrství, 2019. SPBI Spektrum. Červená řada; 101. ISBN 978-80-7385-226-9.
- [45] Noční vidění - přístroj pro zesilování zbytkového světla. In: *E-MYSLIVOST* [online]. [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.e-myslivost.cz/USoubory/Clanky/nv-header.jpg>.
- [46] SOUKUP, Josef a Jan SKOČILAS. *Technická měření*. Ústí nad Labem: Univerzita J.E. Purkyně, 2008. ISBN 978-80-7414-002-0.
- [47] TERMOKAMERY PRO NOČNÍ VIDĚNÍ, LOV A POZOROVÁNÍ PŘÍRODY. In: *W-Technika group s.r.o.* [online]. [cit. 2022-05-19]. Dostupné z: <https://www.termokamery-flir.cz/wp-content/uploads/flir-thermal-camera1.jpg>.
- [48] KOSTELECKÝ, Jakub. *Globální polohové souřadnicové systémy*. Praha: České vysoké učení technické, 2019. ISBN 978-80-01-06571-6.
- [49] PORADA, Viktor a kolektiv. *Kriminalistika: technické, forenzní a kybernetické aspekty*. 2. aktualizované a rozšířené vydání. Plzeň: Aleš Čeněk, 2019. ISBN 978-80-7380-741-2.
- [50] BRABEC, František. *Ochrana bezpečnosti podniku*. Praha: Eurounion, 1996. ISBN 80-85858-29-0.
- [51] BRABEC, František. *Hlídací služby*. Praha: Eurounion, 1995. ISBN 80-85858-12-6.
- [52] MACEK, Pavel a František NOVÁK. *Privátní bezpečnostní služby*. Praha: Police history, 2005. ISBN 80-86477-23-1.
- [53] Executive Order 13010 of July 15, 1996: Critical Infrastructure Protection. In: *Federal Register: The Daily Journal of the United States Government* [online]. Washington, DC: THE WHITE HOUSE, 1996, 17.7.1996 [cit. 2022-04-24]. Dostupné z: <https://www.govinfo.gov/content/pkg/FR-1996-07-17/pdf/96-18351.pdf>.
- [54] Bradáčová i Šlachta odmítají, že by za úniky informací stály jejich týmy. In: *Česká televize* [online]. c1996–2021, 22. 8. 2017 [cit. 2022-05-08]. Dostupné z: <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/2217247-co-reknou-pelta-bradacova-a-pelikan-zasedla-komise-k-unikum-ze-spisu>.

-
- [55] *Bezpečnost s profesionály* [online]. 2021. KPKB ČR, 2021, 30 s. [cit. 2022-05-17]. ISSN 2336-4793. Dostupné z: https://www.kpkbcr.cz/wp-content/uploads/kpkb_duben_2020_korektura.pdf.
- [56] Zdražení pohonných hmot, benzínu a nafty. *Kurzy.cz* [online]. Kurzy.cz, c2000-2022 [cit. 2022-05-07]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/komodity/phm-zdrazeni/>.
- [57] ETICKÝ KODEX ČKDS. *Česká komora detektivních služeb* [online]. c2016 [cit. 2022-05-13]. Dostupné z: <https://ckds.cz/eticky-kodex/>.
- [58] KODEX ETIKY. *Asociace soukromých bezpečnostních služeb ČR* [online]. c2019 [cit. 2022-05-13]. Dostupné z: <https://asbs.cz/smernice/kodex-etiky/>.

SEZNAM POUŽITÝCH SYMBOLŮ A ZKRATEK

CD	Compact Disc
ČKDS	Česká komora detektivních služeb
DVD	Digital Video Disc
EU	Evropská unie
GDPR	General Data Protection Regulation
GPS	Global Positioning System
GSM	Groupe Spécial Mobile
IP	Internet Protocol
MHD	městská hromadná doprava
OSINT	Open Source Intelligence
SDČ	soukromá detektivní činnost
SPEIS	Sdružení poskytovatelů elektronických informačních služeb
SW	software
USB	Universal Serial Bus
WiFi	Wireless Fidelity

SEZNAM OBRÁZKŮ

Obr. 1.1.	Metoda verzí[4].....	28
Obr. 1.2.	Metoda vytěžování[4].....	29
Obr. 1.3.	Metoda legendy[4].....	30
Obr. 1.4.	Metoda kombinace[4].....	33
Obr. 1.5.	Metoda informačního proniknutí[4]	34
Obr. 1.6.	Metoda vyhodnocování dokumentů[4].....	37
Obr. 2.1.	Automobil se skrytým stanovištěm pro sledování[38]	62
Obr. 2.2.	Muž s podezřelou výbavou v ulicích města[38]	63
Obr. 2.3.	Skrytá kamera v zapalovači[42]	65
Obr. 2.4.	Snímek noční scény z noktovizoru[45]	68
Obr. 2.5.	Příklad odlišného vnímání scény díky termovizi[47]	69
Obr. 3.1.	Příklad rozmístění detektivů při pěším sledování[38].....	75
Obr. 3.2.	Počáteční rozmístění detektivů před záchytem[38].....	78
Obr. 3.3.	Pokrytí odjezdových tras[38]	79
Obr. 3.4.	Příklad střídání detektivních vozů[38].....	80
Obr. 6.1.	Odpovědi na otázku č. 2	98
Obr. 6.2.	Odpovědi na otázku č. 3	99
Obr. 6.3.	Odpovědi na otázku č. 4	99
Obr. 6.4.	Odpovědi na otázku č. 5	100
Obr. 6.5.	Odpovědi na otázku č. 6	101
Obr. 6.6.	Odpovědi na otázku č. 7	101
Obr. 6.7.	Odpovědi na otázku č. 8	102
Obr. 6.8.	Odpovědi na otázku č. 9	103
Obr. 6.9.	Odpovědi na otázku č. 10.....	104

SEZNAM PŘÍLOH

- P I. Sada otázek pro anketu
- P II. Příklady potřeb přístupnosti evidencí

PŘÍLOHA P I. SADA OTÁZEK PRO ANKETU

1. Využil/a jste někdy služeb soukromého detektiva?
 - Ano
 - Ne

2. Měl/a jste někdy pocit, že oficiální složky státu (policie, úřady, soudy, atd.) nefungují při řešení Vašich záležitostí dostatečně rychle a efektivně?
 - Ano
 - Ne

3. Dostal/a jste se někdy do důkazní nouze a kvůli tomu nemohl/a v plném rozsahu hájit svá práva?
 - Ano
 - Ne

4. Kdo je podle Vás kontrolním orgánem nad provozováním praxe soukromého detektiva v ČR?
 - Ministerstvo obrany
 - Ministerstvo spravedlnosti
 - Ministerstvo průmyslu a obchodu
 - Ministerstvo pro místní rozvoj
 - Ministerstvo vnitra

5. Využívají podle Vás ministerstva ČR zcela běžně a oficiálně služeb soukromých detektivů?
 - Ano
 - Ne

6. Jak vnímáte zákonnost soukromých detektivních služeb?
 - Zákonná
 - Nezákonná
 - Na hranici zákona, a proto nesmí být detektiv odhalen

7. Jaké má podle Vás soukromý detektiv pravomoce?

- Stejně jako policie ČR
- Stejně jako občan
- Ani jedno (má jiné a specifické)

8. Jaká je podle Vás hodinová sazba, kterou zaplatíte soukromé detektivní kanceláři za sledování osoby (uvažte cenu vč. DPH)?

–

9. Jaká je podle Vás jistota úspěchu detektivů při realizaci zaplacené zakázky sledování?

- Zjistí vše požadované
- Zcela bez garance

10. Jak vnímáte existenci soukromých detektivních služeb?

- Pozitivní (pro společnost mají velký význam a přínos)
- Negativní (jde o nezákonné zasahování do práv občanů)
- Neutrální (nedokáží rozhodnout)

PŘÍLOHA P II. PŘÍKLADY POTŘEB PŘÍSTUPNOSTI EVIDENCÍ

1. Detektiv řešil únik informací při uzavírání firemních kontraktů.

- Potřeba informací z evidence obyvatel pro zjištění příbuzných zaměstnanců na postech majících vztah k uzavírání kontraktů,
- ověřit, zda některý příbuzný nepracuje u konkurenční firmy,
- **PRÁVNÍ ZÁJEM = ochrana obchodního tajemství,**
- nemožnost legálního přístupu k evidencím vynutila pouze alternativní legální cestu složitým, nákladným a zdlouhavým prověřováním,
- *zjištění informací nelegální cestou = vynucená korupce.*

2. Detektiv řešil případ, kdy ředitel společnosti podezíral náměstka z ne- loajálnosti vůči společnosti. Ředitel obdržel informace o jízdách pode- zřelého v automobilu konkrétní SPZ.

- Potřeba zjistit majitele a řidiče vozu dle SPZ (z evidence řidičů a vozidel),
- potřeba zjistit příbuzné podezřelého z evidence obyvatel,
- **PRÁVNÍ ZÁJEM = personální bezpečnost a ochrana obchodního tajemství,**
- nemožnost legálního přístupu k evidencím vynutila použít několikanásobně větší počet detektivů a jejich automobilů, což způsobilo neúměrně předražení zakázky,
- *zjištění informací nelegální cestou = vynucená korupce.*

3. Detektiv řešil případ ženy v rozvodovém řízení, kdy její manžel odvezl cenné kusy vybavení bytu (neznámo kam). Žena znala SPZ dodávky, která věci odvážela.

- Potřeba zjistit majitele a řidiče vozu dle SPZ (z evidence řidičů a vozidel),
- potřeba zjistit příbuzné majitele vozidla z evidence obyvatel,
- **PRÁVNÍ ZÁJEM = právo na ochranu majetku plynoucí ze základní listiny práv a svobod,**
- protože nešlo legálně získat informace z registru vozidel, zjistil a předal tyto informace policista výměnou za informace od detektiva (informace, které byly v zájmu policisty),

- nemožnost přístupu k evidencím obyvatel dále vynutila použít složité detektivní šetření, přípravu detektivní kombinace atd., což zakázku nesmírně předražilo,
 - *zjištění informací nelegální cestou = vynucená korupce.*
4. **Detektiv řešil prověření ženy, o které manžel věděl, že udržovala nemanželský vztah s jiným mužem. Znal SPZ vozidla tohoto muže.**
- Potřeba zjistit majitele a řidiče vozu dle SPZ (z evidence řidičů a vozidel),
 - **PRÁVNÍ ZÁJEM = zajištění informací pro potřeby rozvodového řízení se zajištěním péče o dítě,**
 - nemožnost přístupu k evidenci vynutila dlouhodobé sledování podezřelé ženy a následné sledování jejího nemanželského partnera,
 - poté nastal opět stejný problém s prověřováním SPZ vozidla nemanželského partnera kvůli zjištění jeho jména,
 - *zjištění informací nelegální cestou = vynucená korupce.*
5. **Detektiv řešil požadavek zahraničního občana na dohledání jeho příbuzných v ČR.**
- Potřeba provedení šetření v evidenci obyvatel a na matrikách,
 - **PRÁVNÍ ZÁJEM = dohledání příbuzných v ČR, když tyto ztratil ve válce kdy byl dán k výchově do německé rodiny,**
 - nemožnost přístupu k evidencím vynutila dlouhodobé šetření a pátrání, což vedlo k velkému prodražení zakázky,
 - *zjištění informací nelegální cestou = vynucená korupce.*

Autor: JUDr. František Brabec (2022)